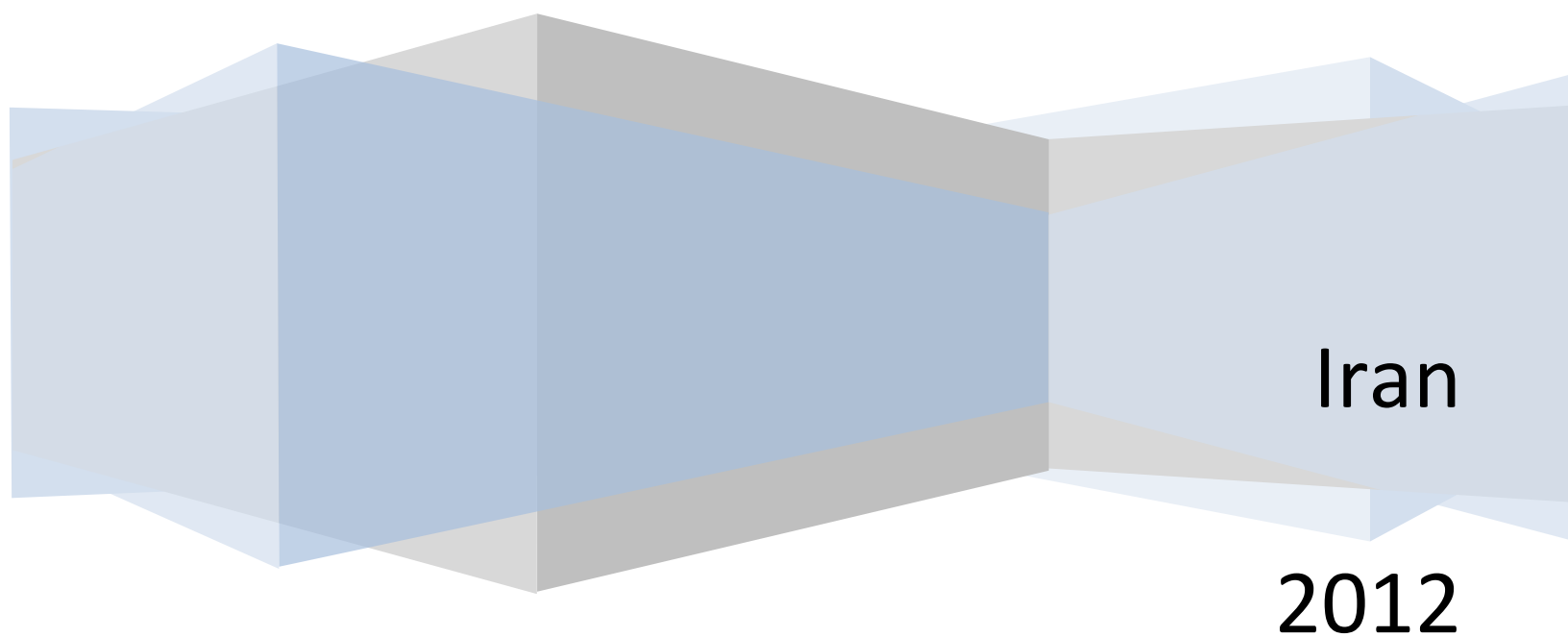

Izveštaj o zemlji porekla tražilaca azila

IRAN

Sadržaj

Službeno ime.....	3
Državni praznici.....	3
Geografski položaj.....	4
Stanovništvo.....	5
Religija.....	6
Jezik.....	7
Privreda i ekonomski razvoj.....	8
Istorijsko-politički razvoj.....	9
Političko-pravni sistem.....	18
Bezbednosna situacija.....	22
• Unutrašnja bezbednosna situacija.....	22
• Spoljna bezbednosna situacija i sankcije.....	22
Ljudska prava.....	25
• Opozicija.....	25
Arbitrarna hapšenja, tortura i drugi nehumani ili degradirajući postupci od strane pripadnika bezbednosnih snaga.....	28
• Sudski postupak.....	31
• Žene.....	35
• Verske manjine.....	36
• Etničke manjine.....	39
• Sloboda medija i izražavanja.....	40
- Sloboda interneta.....	45
• Humanitarni radnici.....	46
• Uslovi u zatvorima.....	47
Korupcija.....	50

Islamska republika Iran
Izveštaj o zemlji porekla tražilaca azila

Službeno ime:

Islamska Republika Iran (engl: Islamic Republic of Iran; persijski: جمهوری اسلامی ایران). (ایران).

Državni praznici:

Država Iran koristi tri različita kalendara: iranski kalendar (koji vodi poreklo od starog persijskog kalendara)¹, lunarni islamski kalendar (za verske praznike) i gregorijanski kalendar (za međunarodne praznike).²

Praznici koji se slave u Iranu su:

Arba'in e Hosseini (14.januar, proslava 40.dana od Ashura-e, mučeništva Imam Huseina), Dan smrti proroka Muhameda i mučeništvo Imam Hassan-a (22.januar), mučeništvo Imam Reza-e (24.januar), Dan rođenja proroka Muhameda i Imam Sadeqh-a (10.februar), Dan početka islamske revolucije (11.februar), Dan nacionalizacije nafte (19.mart), Norooz (9.mart, početak iranske nove godine), Dan republike Irana (31.mart), Sizdehbedar (01.april, dan prirode), Mučeništvo Hazart Fatemesh (25.april), dan smrti Imama Homeinija (03.jun), 15 Khordad (04.jun, dan narodne pobune 1963.godine), Dan rođenja Imam Ali-ja (04.jun), Mabaath (18.jun, dan kada je Muhamed postao prorok), Dan rođenja Imam Mahdi-ja (05.jul), Mučeništvo Imam Ali-ja (10.avgust), Eid-e-Fitr (19.avgust, kraj Ramadana), Mučeništvo Imam Sadeq-a (12.septembar), Eid-e-Qorban (26.oktobar, praznik posvećen žrtvovanju proroka Ibrahima), Eid-e-Ghadeer (3.novembar, dan kada je prorok Muhamed imenovao Ali ibn Abi Talib-a za svog naslednika), Tasua (24.novembar, 9.-ti dan meseca Muharama), Ashura (25.novembar, mučeništvo Imam Husein-a).^{3 4}

¹ Wikipedia: Iranian calendars, http://en.wikipedia.org/wiki/Iranian_calendar, pristupljeno 07.12.2012.

² Wikipedia: Public holidays in Iran, http://en.wikipedia.org/wiki/Public_holidays_in_Iran, pristupljeno 07.12.2012.

³ Q Studio: Iran Public Holidays 2012, <http://www.qppstudio.net/publicholidays2012/iran.htm>, pristupljeno 07.12.2012.

⁴ Bank Holidays of the World: List of public holidays: Iran (Islamic Republic of) 2012. - http://www.bank-holidays.com/holidays_2012_85.htm, pristupljeno 07.12.2012.

Datumi praznika variraju u odnosu na lunarnu islamsku godinu.

Veliki broj državnih praznika izaziva polemike u Iranu već 30 godina, naročito ako se uzme u obzir da se svake godine određeni broj novih praznika doda na postojeći broj.⁵

Geografski položaj

Iran se nalazi u jugozapadnoj Aziji ⁶ ⁷ i ima sledeće geografske koordinate: 32° N (sever) i 53° E (istok).⁸

Na istoku, Iran se graniči sa Pakistanom i Avganistanom, na severoistoku se graniči sa Turkmenistanom, na severu se graniči sa Jermenijom, Azerbejdžanom i azerbejdžanskom Autonomnom Republikom Nakhivan (Nakhchivan Autonomous Republic), na severozapadu se graniči sa Turskom, na zapadu se graniči sa Irakom.⁹ ¹⁰ Na krajnjem severu zemlje Iran izlazi na Kaspijsko more, dok na jugu izlazi na Persijski i Omanski zaliv.¹¹ ¹²

Iran ima površinu od 1,648,195 km².¹³

Zapadni deo Irana je planinski, dok je severni deo prekriven gustim prašumama koje se još zovu i džunglama Irana.¹⁴ Na istoku Irana većim delom se nalaze pustinje sa povremenim slanim jezerima.¹⁵ Jedino gde se na teritoriji Irana mogu naći ravnice je neposredno uz Kaspijsko jezero, kao i pri severnom delu Persijskog zaliva gde se Iran graniči sa deltom reke Šat El Arab.¹⁶

Klima u Iranu se kreće od pustinjske i polupustinjske pa sve do subtropske, koja se može naći uz obalu Kaspijskog jezera i na severu zemlje.¹⁷ Na severu zemlje temperatura preko leta retko prelazi 29 stepeni, a zimi gotovo da temperatura ne pada

---

⁵ Wikipedia: Public holidays in Iran, http://en.wikipedia.org/wiki/Public_holidays_in_Iran, pristupljeno 07.12.2012.

⁶ National Geographic: Iran facts, <http://travel.nationalgeographic.com/travel/countries/iran-facts/>, pristupljeno 07.12.2012.

⁷ Unimaps: Iran Today: Map, Information and Flag, <http://unimaps.com/iran/index.html>, pristupljeno 07.12.2012.

⁸ CIA The World Factbook: Iran/ Geography/ Geographic coordinates, <https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/ir.html>, pristupljeno 07.12.2012.

⁹ Wikipedia: Geography of Iran/ Area and boundaries, http://en.wikipedia.org/wiki/Geography_of_Iran, pristupljeno 07.12.2012.

¹⁰ CIA The World Factbook: Iran/ Geography, <https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/ir.html>, pristupljeno 07.12.2012.

¹¹ Wikipedia: Geography of Iran/ Area and boundaries, http://en.wikipedia.org/wiki/Geography_of_Iran, pristupljeno 07.12.2012.

¹² CIA The World Factbook: Iran/ Geography, <https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/ir.html>, pristupljeno 07.12.2012.

¹³ Encyclopedia of nations: Iran: Country overview, <http://www.nationsencyclopedia.com/economies/Asia-and-the-Pacific/Iran.html>, pristupljeno 14.12.2012.

¹⁴ Wikipedia: Caspian Hyrcanian mixed forests, http://en.wikipedia.org/wiki/Caspian_Hyrcanian_mixed_forests, pristupljeno 14.12.2012.

¹⁵ Wikipedia: Iran/ Geography, <http://en.wikipedia.org/wiki/Iran#Geography>, pristupljeno 14.12.2012.

¹⁶ Wikipedia: Geography of Iran, http://en.wikipedia.org/wiki/Geography_of_Iran, pristupljeno 14.12.2012.

¹⁷ Climatemps: Iran, <http://www.iran.climatemps.com/>, pristupljeno 14.12.2012.

ispod 0 C°. ¹⁸ Najtopliji mesec je jul sa prosečnom temperaturom od 36 C°, dok je najhladniji mesec januar sa prosečnom temperaturom od -1 C°. ¹⁹

Administrativna podela Irana je izvršena 2004.godine kada je zemlja podeljena na 31 provinciju: Teheran, Alborz, Kum, Markazi, Kazvin, Gilan, Ardabil, Zandžan, Istočni Azerbejdžan, Zapadni Azerbejdžan, Kurdistan, Hamadan, Kermašah, Ilam, Lorestan, Huzestan, Čaharmahal i Bahtijari, Kohkilujeh i Bujer Ahmad, Bušehr, Fars, Hormozgan, Sistan i Beludžistan, Kerman, Jazd, Isfahan, Semnan, Mazandaran, Golestan, Severni Horasan, Razavi, Horasan, Južni Horasan. ²⁰

Iranski gradovi sa najvećim brojem stanovnika su Teheran (11.5 miliona stanovnika), Mashhad (3.6 miliona), Karaj (2.7 miliona), Esfahan (2.4 miliona) i Tabriz (2 miliona stanovnika). ²¹

Vremenska zona: Iran je 3 sata ispred vremena po Griniču (UTC/IRST + 3). ²² (Srbija je jedan sat ispred vremena po Griniču - GMT/UTC +1).

Stanovništvo

Prema podacima iz jula 2012.godine, Iran ima nešto manje od 79 miliona stanovnika. ^{23 24}

Od ukupnog broja stanovnika, 24 % pripada populaciji mlađoj od 14 godina. ^{25 26} Oko 71 % populacije Irana pripada starosnoj grupi od 15 – 64 godine, dok nešto više od 5 % ljudi čini grupu starijih od 65 godina. ^{27 28}

Etnički sastav stanovništva Irana je veoma heterogen. Najveću etničku grupu čine Persijanci 61%, Azari 16 %, Kurdi 10%, Luri 6 %, Baloki 2 %, Arapi 2 %, dok turkmenistanska i turska plemena čine preostalih 2 %. ^{29 30}

---

¹⁸ Wikipedia: Iran/ Climate, <http://en.wikipedia.org/wiki/Iran#Climate>, pristupljeno 14.12.2012.

¹⁹ Climatemps: Iran, <http://www.iran.climatemps.com/>, pristupljeno 14.12.2012.

²⁰ Wikipedia: Provinces of list, http://en.wikipedia.org/wiki/Provinces_of_Iran#List, pristupljeno 15.12.2012.

²¹ Wikipedia: List of Iranian cities by population, http://en.wikipedia.org/wiki/List_of_Iranian_cities_by_population, pristupljeno 15.12.2012.

²² Wikipedia: Iran standard time, http://en.wikipedia.org/wiki/Iran_Standard_Time, pristupljeno 15.12.2012.

²³ CIA The World Factbook: Iran/ People and society, <https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/ir.html>, pristupljeno 14.12.2012.

²⁴ Index Mundi: Iran Demographics Profile 2012/ Population, - <http://www.indexmundi.com/iran/population.html>, pristupljeno 14.12.2012.

²⁵ CIA The World Factbook: Iran/ People and society, <https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/ir.html>, pristupljeno 14.12.2012.

²⁶ Index Mundi: Iran Demographics Profile 2012/ Age structure, http://www.indexmundi.com/iran/age_structure.html, pristupljeno 14.12.2012.

²⁷ CIA The World Factbook: Iran/ People and society, <https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/ir.html>, pristupljeno 14.12.2012.

²⁸ Index Mundi: Tunisia Demographics Profile 2012/ Age structure, http://www.indexmundi.com/tunisia/age_structure.html, pristupljeno 14.12.2012.

²⁹ CIA The World Factbook: Iran/ People and society, <https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/ir.html>, pristupljeno 14.12.2012.

Kurdi naseljavaju severozapadne delove Irana, i to provincije Kurdestan, Kermanshahan i provinciju Zapadni Arzabaijan, koje se nalaze na granici sa Irakom.^{31 32}

Luri naseljavaju planinske predele na jugozapadu Irana, uglavnom u provinciji Lorestan.³³

Baloki naseljavaju provinciju Balokistan koja se nalazi na jugoistoku Irana.³⁴

Najveća turkmenska plemena koja naseljavaju teritoriju Irana su Kuklans i Yamotes. Većina Turkmena su muslimani, pripadnici Hanafi škole sunitskog ogranka islama.³⁵

Najveći procenat stanovništva Irana živi u urbanim područjima. Prema podacima, čak 71 % stanovništva živi u urbanim oblastima zemlje.^{36 37}

Očekivani životni vek stanovništva Irana za 2011.godinu je procenjen na 69 godina za muškarce, a skoro 72 godina za žene.^{38 39}

Religija

Islam je zvanična državna religija u Iranu i muslimani čine čak 98% stanovništva zemlje.^{40 41 42}

---

³⁰ Index Mundi: Iran Demographics Profile 2012/ Ethnic groups, http://www.indexmundi.com/iran/ethnic_groups.html, pristupljeno 14.12.2012.

³¹ Iran Chamber Society: Iranian People and tribes-Iranian Ethnic Groups/ Kurds- http://www.iranchamber.com/people/articles/iranian_ethnic_groups.php

³² Home Office: Country of origin information report, 19.januar 2013.- <http://www.ukba.homeoffice.gov.uk/sitecontent/documents/policyandlaw/coi/iran/report-0611.pdf?view=Binary> , str 167

³³ Iran Chamber Society: Iranian People and tribes-Iranian Ethnic Groups/ Lurs- http://www.iranchamber.com/people/articles/iranian_ethnic_groups.php

³⁴ Iran Chamber Society: Iranian People and tribes-Iranian Ethnic Groups/ Baluchis- http://www.iranchamber.com/people/articles/iranian_ethnic_groups.php

³⁵ Iran Chamber Society: Iranian People and tribes-Iranian Ethnic Groups/ Turkmans- http://www.iranchamber.com/people/articles/iranian_ethnic_groups.php

³⁶ CIA The World Factbook: Iran/ People and society, <https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/ir.html>, pristupljeno 14.12.2012.

³⁷ Index Mundi: Iran Demographics Profile 2012/ Urbanization , <http://www.indexmundi.com/iran/urbanization.html>, pristupljeno 14.12.2012.

³⁸ CIA The World Factbook: Iran/ People and society, <https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/ir.html>, pristupljeno 14.12.2012.

³⁹ Index Mundi: Iran Demographics Profile 2012/ Life expectancy at birth, http://www.indexmundi.com/iran/life_expectancy_at_birth.html, pristupljeno 14.12.2012.

⁴⁰ CIA The World Factbook: Iran/ People and society, <https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/ir.html>, pristupljeno 14.12.2012.

⁴¹ Index Mundi: Iran Demographics Profile 2012/ Religions, <http://www.indexmundi.com/iran/religions.html>, pristupljeno 14.12.2012.

⁴² Home Office: Country of origin information report 2012 Iran, 19.januar 2012.- <http://www.ukba.homeoffice.gov.uk/sitecontent/documents/policyandlaw/coi/iran/report-0611.pdf?view=Binary> , str 136

Od ukupnog broja stanovnika koji su muslimanske veroispovesti, šiiti čine oko 89%, dok se sunitiski muslimani nalaze u preostalim 9%.^{43 44 45} Ostale verske zajednice: Zoroastrijanci, Jevreji, hrišćani i Bahajci čine preostalim 2 % stanovništva.^{46 47 48}

Zoroastrijanci su pripadnici religije zasnovane na predanjima proroka Zaratruste.⁴⁹

Bahajci nisu priznati kao verska manjina u Iranu, naime Ustav Irana ne priznaje bahaizam kao religiju, bez obzira što su Bahajci najveća nemuslimanska verska manjina u Iranu.^{50 51} Naime, bahai religija je nastala u Iranu i zasniva se na preuzimanju elemenata svih drugih religija i teži ka uspostavljanju jedne univerzalne zajednice.⁵²

Jezik

Persijski je zvanični jezik u Iranu i njega govori 53 % stanovništva.^{53 54}

Azarski turski i turski dijalekti su zastupljeni kod 18 % stanovništva i većinom su zastupljeni na severozapadu Irana, kurdski jezik govori 10 % stanovnika i to većinom predstavnici etničke grupe Kurda koji naseljavaju severozapadne delove Irana.^{55 56}

Luri jezik govori 6 % i to većinom predstavnici etničke grupe Luri koji naseljavaju planinske predele na jugozapadu Irana, jezik baloka govori 2 % stanovnika,

---

⁴³ CIA The World Factbook: Iran/ People and society, <https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/ir.html>, pristupljeno 14.12.2012.

⁴⁴ Index Mundi: Iran Demographics Profile 2012/ Religions, <http://www.indexmundi.com/iran/religions.html>, pristupljeno 14.12.2012.

⁴⁵ Homme Office: Country of origin information report 2012 Iran, 19.januar 2012.- <http://www.ukba.homeoffice.gov.uk/sitecontent/documents/policyandlaw/coi/iran/report-0611.pdf?view=Binary> , str 136

⁴⁶ CIA The World Factbook: Iran/ People and society, <https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/ir.html>, pristupljeno 14.12.2012.

⁴⁷ Index Mundi: Iran Demographics Profile 2012/ Religions, <http://www.indexmundi.com/iran/religions.html>, pristupljeno 14.12.2012.

⁴⁸ Homme Office: Country of origin information report 2012 Iran, 19.januar 2012.- <http://www.ukba.homeoffice.gov.uk/sitecontent/documents/policyandlaw/coi/iran/report-0611.pdf?view=Binary> , str 136

⁴⁹ Wikipedia: Zorostrizam- <https://sr.wikipedia.org/sr/%D0%97%D0%BE%D1%80%D0%BE%D0%B0%D1%81%D1%82%D1%80%D0%B8%D0%B7%D0%B0%D0%BC> , pristupljeno 29.juna 2013.

⁵⁰ Freedom House: Countries at the crossroads: Iran/ Civil liberties, <http://www.freedomhouse.org/report/countries-crossroads/2012/iran>, pristupljeno 07.12.2012

⁵¹ Human Rights Watch: Country summary: Iran/ Treatment of minorities, januar 2012. - http://www.hrw.org/sites/default/files/related_material/iran_2012.pdf, pristupljeno 07.12.2012.

⁵² Wikipedia: Bahai faith-http://en.wikipedia.org/wiki/Bah%C3%A1'%C3%AD_Faith , pristupljeno 28.juna 2013.

⁵³ CIA The World Factbook: Iran/ People and society, <https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/ir.html>, pristupljeno 14.12.2012.

⁵⁴ Index Mundi: Iran Demographics Profile 2012/ Languages, <http://www.indexmundi.com/iran/languages.html>, pristupljeno 14.12.2012.

⁵⁵ CIA The World Factbook: Iran/ People and society, <https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/ir.html>, pristupljeno 14.12.2012.

⁵⁶ Index Mundi: Iran Demographics Profile 2012/ Languages, <http://www.indexmundi.com/iran/languages.html>, pristupljeno 14.12.2012.

većinom predstavnici etničke grupe Baloka koji naseljavaju jugoistočnu provinciju Irana, Balokistan.^{57 58}

Gilaki i manzandaranski jezik upotrebljava 7 % stanovnika Irana. Arapski jezik govori 2 %, dok preostalih 2 % stanovnika upotrebljava druge jezike i dijalekte.^{59 60}

Privreda i ekonomija

U Iranu su dominantne industrije za proizvodnju nafte i gasa. Vrednost bruto domaćeg proizvoda (GDP) iznosi 6.419 \$ (USD).⁶¹

Država subvencionise i kontroliše cene energije i hrane, što dosta otežava ekonomsku situaciju u zemlji. Ono što je karakteristično za ekonomiju u Iranu je postojanje velikih religijskih fondacija na koje odlazi preko 30% javne potrošnje Vlade.⁶²

Najvažniji izvozni proizvodi Irana su nafta i prirodni gas, a izvoz ova dva proizvoda čini najveći deo prihoda Vlade i samo od izvoza nafte Iran je do 2010.godine zaradio 100 milijardi dolara (USD) u deviznim rezervama.⁶³ Iran je druga zemlja sveta prema rezervama prirodnog gasa (prva je Rusija), i jedna od četiri zemlje sa najviše naftnih rezervi na svetu (posle Venecuele, Saudijske Arabije i Kanade).⁶⁴ Međutim dugogodišnje međunarodne sankcije i nedostatak inostranih ulaganja negativno utiču na iskorišćavanje resursa koje Iran poseduje.⁶⁵

Osim nafte i naftnih derivata koji čine 80% izvoza, Iran izvozi i hemijske i petrohemijske proizvode, voće, automobile, tepihe i tehničke usluge.⁶⁶ Najveći izvozni partneri i zemlje u koje Iran najviše izvozi su: Ujedinjeni Arapski Emirati, Nemačka, Turska, Indija.⁶⁷

Iran uvozi industrijski materijal, sekundarne sirovine, materijale koji se koriste za proizvodnju finalnih proizvoda, hranu, potrošačka dobra i tehničke usluge. Zemlje iz

---

⁵⁷CIA The World Factbook: Iran/ People and society, <https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/ir.html>, pristupljeno 14.12.2012.

⁵⁸Index Mundi: Iran Demographics Profile 2012/ Languages, <http://www.indexmundi.com/iran/languages.html>, pristupljeno 14.12.2012.

⁵⁹CIA The World Factbook: Iran/ People and society, <https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/ir.html>, pristupljeno 14.12.2012.

⁶⁰Index Mundi: Iran Demographics Profile 2012/ Languages, <http://www.indexmundi.com/iran/languages.html>, pristupljeno 14.12.2012.

⁶¹ Wikipedia: Economy of Iran, http://en.wikipedia.org/wiki/Economy_of_Iran, pristupljeno 15.12.2012.

⁶² Wikipedia: Economy of Iran, http://en.wikipedia.org/wiki/Economy_of_Iran, pristupljeno 15.12.2012.

⁶³ Wikipedia: Economy of Iran, http://en.wikipedia.org/wiki/Economy_of_Iran, pristupljeno 15.12.2012.

⁶⁴US Energy Information Administration: Iran Overview, mart 2013.-<http://www.eia.gov/countries/cab.cfm?fips=IR>

⁶⁵US Energy Information Administration: Iran Overview, mart 2013.-<http://www.eia.gov/countries/cab.cfm?fips=IR>

⁶⁶ Wikipedia: Economy of Iran, http://en.wikipedia.org/wiki/Economy_of_Iran, pristupljeno 15.12.2012.

⁶⁷ Iran Export: Top ten Countries-<http://www.iran-export.ir/sections/tradeStatistics/toptencountries.aspx>, pristupljeno 26.juna 2013.

kojih se najviše uvozi su Kina, Ujedinjeni Arapski Emirati, Nemačka, Južna Koreja, Italija i Rusija.⁶⁸

Stopa nezaposlenosti u Iranu za 2011.godini je iznosila 15.3%⁶⁹ Inflacija u 2011.godini u Iranu je dostigla čak 22.5%.⁷⁰

Nacionalna valuta je iranski rial, a jedan euro iznosi 12.250 riala.⁷¹

Istorijsko – politički razvoj

Začetak današnje moderne države Iran vuče svoje korene iz 1502. godine kada je Safavidska dinastija predvođena šahom Ismailom I, uspela da porazi mongolske i turske osvajače.^{72 73} Propast Safavidske dinastije 1736.godine označava početak novog nestabilnog perioda u iranskoj istoriji u kome su se razne vladajuće dinastije smenjivale na vlasti na teritoriji današnjeg Irana.^{74 75}

Prekretnica u razvoju moderne države Iran se desila 1905. godine, kada je započeta ustavna revolucija.⁷⁶ Tada vladajuća Kadžar dinastija je svojim luksuznim načinom života i zaduživanjem kod stranih sila, poput Rusije i Velike Britanije, izgubila poverenje iranskog naroda.⁷⁷ Uskoro je ustavni pokret dovoljno ojačao da primora apsolutnog monarha Moazarferdin Šaha (Moazaferedin Shah) da dozvoli osnivanje prvog parlamenta i donošenje prvog Ustava kojim je njegova apsolutna vlast konačno ograničena.⁷⁸ Prvi Ustav Irana je usvojen 31. decembra 1906. godine i tako je Iran postao prva zemlja na Bliskom istoku koja je donela Ustav.^{79 80 81}

---

⁶⁸Wikipedia: Economy of Iran, http://en.wikipedia.org/wiki/Economy_of_Iran, pristupljeno 15.12.2012.

⁶⁹ Index Mundi: Iran/ Unemployment rate http://www.indexmundi.com/iran/unemployment_rate.html, pristupljeno 15.12.2012.

⁷⁰ Index Mundi: Inflation rate, http://www.indexmundi.com/iran/inflation_rate_%28consumer_prices%29.html, pristupljeno 15.12.2012.

⁷¹ FX rate: Dollar to rial conversion table, <http://fx-rate.net/USD/IRR/>, pristupljeno 15.12.2012.

⁷² Pars Times/ Historical setting/ The Safavids (1501-1722), <http://www.parstimes.com/history/historicalsetting.html#Safavids>, pristupljeno 03. decembra 2012..

⁷³ Iran Chamber Society: History of Iran/ Safavid Empire 1502 – 1736, <http://www.iranchamber.com/history/safavids/safavids.php>, pristupljeno 03. decembra 2012.

⁷⁴ Wikipedia: History of Iran/ Early modern era, http://en.wikipedia.org/wiki/History_of_Iran#Early_modern_era, pristupljeno 03. decembra 2012.

⁷⁵ Iran Chamber Society: History of Iran/ Safavid Empire 1502 – 1736, <http://www.iranchamber.com/history/safavids/safavids.php>, pristupljeno 03. decembra 2012.

⁷⁶ Wikipedia: Persian Constitutional Revolution, http://en.wikipedia.org/wiki/Persian_Constitutional_Revolution, pristupljeno 15.12.2012.

⁷⁷Wikipedia: Persian Constitutional Revolution/ History, http://en.wikipedia.org/wiki/Persian_Constitutional_Revolution, pristupljeno 15.12.2012.

⁷⁸Wikipedia: Persian Constitutional Revolution/ History, http://en.wikipedia.org/wiki/Persian_Constitutional_Revolution, pristupljeno 15.12.2012.

⁷⁹ Wikipedia: Persian Constitutional Revolution - http://en.wikipedia.org/wiki/Constitutional_Revolution_of_Iran, pristupljeno 03. decembra 2012.

⁸⁰ Iran Chamber Society: History of Iran/ Constitutional Revolution, http://www.iranchamber.com/history/constitutional_revolution/constitutional_revolution.php, pristupljeno 03. decembra 2012.

⁸¹ The Library of Congress Country Studies: Iran History: The Constitutional Revolution <http://countrystudies.us/iran/13.htm>, pristupljeno 03. decembra 2012.

Interes Britanske imperije i carske Rusije za Iran se posebno pojačao sa otkrićem naftnih rezervi u Iranu 1908. godine.⁸² Godinu dana pre toga (1907. godine) Rusija i Britanija su potpisale Anglo-Rusku Konvenciju kojom su podelili Iran na svoje interesne zone.^{83 84}

U toku Prvog svetskog rata Iran je proglasio neutralnost, ali su vojne snage Rusije, Velike Britanije i Otomanskog carstva vodile borbe na prostoru Irana i naizmenično su okupirale delove iranske teritorije.⁸⁵ Po okončanju Prvog svetskog rata ruske i britanske snage su se povukle sa prostora Irana, ali Velika Britanija nije odustala od svojih pretenzija prema Iranu.⁸⁶ Već 1919.godine Britanija je pokušala da nametne potpisivanje Anglo-persijskog sporazuma, po kojem je Iran trebao da dozvoli Britancima slobodan pristup iransko naftnim rezervama, koji je iranski narod doživeo kao nametanje britanskog protektorata, zbog čega je ovaj sporazum odbačen u iranskom parlamentu.^{87 88}

Dugogodišnje nezadovoljstvo iranskog naroda i to načinom na koji je Kadžar dinastija upravljala zemljom, kulminiralo je 1921.godine u vidu vojnog udara koji je organizovao oficir kozačke persijske brigade Reza Pahlavi.⁸⁹ Reza Pahlavi je 1925.godine postao šah (kralj) Irana i tako je okončao viševjekovnu vladavinu Kadžar dinastije.^{90 91 92}

Uz pomoć hiljada novih mladih stručnjaka, školovanih na Zapadu, Reza Pahlavi je uspeo da tokom 30-ih godina XX veka razvije moderan sistem uprave i da sprovede u

---

⁸² Wikipedia: Oil reserves in Iran, http://en.wikipedia.org/wiki/Oil_reserves_in_Iran, pristupljeno 15.12.2012.

⁸³ Wikipedia: History of Iran/ Early modern era/ Qajar dynasty (1796-1925), http://en.wikipedia.org/wiki/History_of_Iran#Qajar_dynasty_.281796.E2.80.931925.29, pristupljeno 03. decembra 2012.

⁸⁴ Iran Chamber Society: History of Iran/ Constitutional Revolution http://www.iranchamber.com/history/constitutional_revolution/constitutional_revolution.php, pristupljeno 03. decembra 2012.

⁸⁵ Wikipedia: History of Iran/ Early modern era/ Qajar dynasty (1796-1925), http://en.wikipedia.org/wiki/History_of_Iran#Qajar_dynasty_.281796.E2.80.931925.29, pristupljeno 03. decembra 2012.

⁸⁶ Wikipedia: History of Iran/ Early modern era/ Qajar dynasty (1796-1925), http://en.wikipedia.org/wiki/History_of_Iran#Qajar_dynasty_.281796.E2.80.931925.29, pristupljeno 03. decembra 2012.

⁸⁷ The Library of Congress Country Studies: Iran History: World War I - <http://countrystudies.us/iran/14.htm>, pristupljeno 03. decembra 2012.

⁸⁸ Wikipedia: History of Iran/ Early modern era/ Qajar dynasty (1796-1925), http://en.wikipedia.org/wiki/History_of_Iran#Qajar_dynasty_.281796.E2.80.931925.29, pristupljeno 03. decembra 2012.

⁸⁹ Wikipedia: History of Iran/ Early modern era/ Qajar dynasty (1796-1925), http://en.wikipedia.org/wiki/History_of_Iran#Qajar_dynasty_.281796.E2.80.931925.29, pristupljeno 03. decembra 2012.

⁹⁰ Iran Chamber Society: History of Iran: Pahlavi Dynasty, <http://www.iranchamber.com/history/pahlavi/pahlavi.php>, pristupljeno 03. decembra 2012.

⁹¹ Wikipedia: History of Iran/ Early modern era/ Qajar dynasty (1796-1925), http://en.wikipedia.org/wiki/History_of_Iran#Qajar_dynasty_.281796.E2.80.931925.29, pristupljeno 03. decembra 2012.

⁹² Mid East Web: Iran: A brief history/ Reza Shah, <http://www.mideastweb.org/iranhistory.htm>, pristupljeno 03. decembra 2012.

delo ambiciozne planove razvoja industrije, moderne saobraćajne mreže, sistema javnog školstva, zdravstvene zaštite i reforme sudskog sistema.^{93 94 95}

Šah, Reza Pahlavi, je tokom 30-ih godina XX veka u Iranu uveo nezavisno sudstvo, zabranio je ženama da nose hidžab (tradicionalnu žensku nošnju u muslimanskim zemljama) i kodifikovao je građansko pravo.⁹⁶ Pomenutim reformama šah Reza Pahlavi je značajno umanjio moć i društveni uticaj muslimanskog sveštenstva, što ga je dovelo u otvoren sukob sa sveštenstvom i značajno umanjilo šahovu popularnost u narodu.^{97 98}

Pred početak Drugog svetskog rata, šah Reza Pahlavi se okrenuo Nemačkoj jer nije želeo da se oslanja na ekonomsku saradnju sa Velikom Britanijom i Sovjetskim Savezom.⁹⁹ Nemačka je ubrzo postala najveći ekonomski partner Irana.¹⁰⁰ Kada je otpočeo Drugi svetski rat, Iran je proglasio neutralnost, a šah Reza Pahlavi nije pristao na ultimatum Britanije i Sovjetskog Saveza da protera sve nemačke državljane iz Irana.¹⁰¹ Posledica ovog odbijanja je bila britansko-sovjetska okupacija Irana avgusta 1941. godine.¹⁰² Šah Reza Pahlavi je emigrirao iz zemlje i abdicirao je u korist svog sina Muhameda Reze Pahlavija, koji je postao šah Irana u septembru 1941. godine.^{103 104 105}

Po okončanju Drugog svetskog rata britanske snage su se povukle iz Irana, dok su sovjetske trupe odbile da se povuku iz severnih provincija Irana, Istočnog i Južnog Azerbejdžana.¹⁰⁶ Odbijanje sovjetskih snaga da se povuku iz severnog Irana označilo je početak tzv. azerbejdžanske krize, koja je okončana povlačenjem sovjetskih snaga 1946.

---

⁹³ Wikipedia: Pahlavi Dynasty/ Establishment, http://en.wikipedia.org/wiki/Pahlavi_dynasty#Establishment, pristupljeno 03. decembra 2012.

⁹⁴ The Library of Congress Country Studies: Iran History: The Era of Reza Shah <http://countrystudies.us/iran/15.htm>, pristupljeno 03. decembra 2012.

⁹⁵ Iran Chamber Society: History of Iran/ Pahlavi Dynasty <http://www.iranchamber.com/history/pahlavi/pahlavi.php>, pristupljeno 03. decembra 2012.

⁹⁶ Wikipedia: History of Iran/ The Pahlavy Era (1925-1979), http://en.wikipedia.org/wiki/History_of_Iran#Pahlavi_era_.281925-1979.29, pristupljeno 03. decembra 2012.

⁹⁷ The Library of Congress Country Studies: Iran History: The Era of Reza Shah <http://countrystudies.us/iran/15.htm>, pristupljeno 03. decembra 2012.

⁹⁸ Wikipedia: History of Iran/ The Pahlavy Era (1925-1979), http://en.wikipedia.org/wiki/History_of_Iran#Pahlavi_era_.281925-1979.29, pristupljeno 03. decembra 2012.

⁹⁹ Nova Online: Mohammad Reza Shah Pahlavi/ Background, <http://novaonline.nvcc.edu/eli/evans/his135/Events/Shah80.htm>, pristupljeno 15.12.2012.

¹⁰⁰ Nova Online: Mohammad Reza Shah Pahlavi/ Background, <http://novaonline.nvcc.edu/eli/evans/his135/Events/Shah80.htm>, pristupljeno 15.12.2012.

¹⁰¹ Nova Online: Mohammad Reza Shah Pahlavi/ Background, <http://novaonline.nvcc.edu/eli/evans/his135/Events/Shah80.htm>, pristupljeno 15.12.2012.

¹⁰² Nova Online: Mohammad Reza Shah Pahlavi/ Background, <http://novaonline.nvcc.edu/eli/evans/his135/Events/Shah80.htm>, pristupljeno 15.12.2012.

¹⁰³ The Library of Congress Country Studies: Iran History: World War II and the Azarbaijan crisis <http://countrystudies.us/iran/16.htm>, pristupljeno 03. decembra 2012.

¹⁰⁴ Wikipedia: History of Iran/ The Pahlavy Era (1925-1979), http://en.wikipedia.org/wiki/History_of_Iran#Pahlavi_era_.281925-1979.29, pristupljeno 03. decembra 2012.

¹⁰⁵ Iran Chamber Society: History of Iran/ Pahlavi Dynasty, <http://www.iranchamber.com/history/pahlavi/pahlavi.php>, pristupljeno 03. decembra 2012.

¹⁰⁶ Mid East Web :Iran: A brief history/ Mohamed Shah, <http://www.mideastweb.org/iranhistory.htm>, pristupljeno 03. decembra 2012.

godine.¹⁰⁷ Ovaj sukob Irana sa Sovjetskim Savezom je kao posledicu imao razvoj savezničkih odnosa između Irana i SAD, koji su trajali sve do muslimanske revolucije iz 1979. godine.^{108 109}

Šah Muhamed Reza Pahlavi je u početku svoje vladavine nastojao da upravlja Iranom u okviru ograničenja ustavne monarhije i dozvoljavao je slobodan rad parlamenta i političkih partija.^{110 111} Šah Muhamed Reza Pahlavi je bio čvrsto opredeljen da blisko saraduje sa zapadnoevropskim silama, zbog čega se sukobio sa nacionalističkom i komunističkom strujom unutar zemlje koja je bila predvođena premijerom Muhamedom Musadekom.¹¹² Premijer Irana Muhamed Musadek je 1953. godine uspeo da privremeno nacionalizuje iransku naftnu industriju koja je bila u rukama Velike Britanije i da primora šaha da napusti zemlju.¹¹³ Međutim, šah Muhamed Reza Pahlavi je uz pomoć svojih saveznika Velike Britanije i SAD-a uspeo da se ponovo vrati na vlast i oštro je kaznio premijera Mosadeka i njegove pristalice.^{114 115} Muhamed Mosadek je osuđen na kućni pritvor, u kome je ostao do svoje smrti 1967.godine. Njegov ministar spoljnih poslova Hosain Fatemi je osuđen na smrt i pogubljen, dok je na stotine pristalica bivšeg premijera uhapšeno.¹¹⁶

Iako je iranski šah Muhamed Reza Pahlavi nastavio reformsku politiku svog oca, njegova popularnost u narodu je stalno opadala, zbog čega je šah postajao sve skloniji autoritarnom načinu vladanja i oslanjanju na jaku vojsku i tajnu policiju.¹¹⁷ Stalna represija i rastući jaz između vladajuće elite i naroda Irana stvorili su mogućnost da islamsko sveštenstvo, predvođeno ajatolahom (islamska šiitska titula) Rukolahom Homeinijem, kreira populističku ideologiju koja će krajem sedamdesetih godina dovesti do islamske revolucije u Iranu.^{118 119}

---

¹⁰⁷ The Library of Congress Country Studies: Iran History: World War II and the Azarbaijan crisis <http://countrystudies.us/iran/16.htm>, pristupljeno 03. decembra 2012.

¹⁰⁸ The Library of Congress Country Studies: Iran History: World War II and the Azarbaijan crisis <http://countrystudies.us/iran/16.htm>, pristupljeno 03. decembra 2012.

¹⁰⁹ Iran Chamber Society: History of Iran/ Pahlavi Dynasty, <http://www.iranchamber.com/history/pahlavi/pahlavi.php>, pristupljeno 03. decembra 2012.

¹¹⁰ Wikipedia: Pahlavi Dynasty/ Cold War, http://en.wikipedia.org/wiki/Pahlavi_dynasty#The_Cold_War, pristupljeno 03. decembra 2012.

¹¹¹ Mid East Web :Iran: A brief history/ Mohamed Shah, <http://www.mideastweb.org/iranhistory.htm>, pristupljeno 03. decembra 2012.

¹¹² Wikipedia: History of Iran/ The Pahlavy Era (1925-1979)/ Mohammad Reza Shah, http://en.wikipedia.org/wiki/History_of_Iran#Pahlavi_era_.281925-1979.29, pristupljeno 03. decembra 2012.

¹¹³ Wikipedia: History of Iran/ The Pahlavy Era (1925-1979) Mohammad Reza Shah, http://en.wikipedia.org/wiki/History_of_Iran#Pahlavi_era_.281925-1979.29, pristupljeno 03. decembra 2012.

¹¹⁴ The Library of Congress Country Studies: Iran History: Mossadeq and oil nationalisation, <http://countrystudies.us/iran/17.htm>, pristupljeno 03. decembra 2012.

¹¹⁵ Iran Chamber Society: History of Iran/ Pahlavi Dynasty, <http://www.iranchamber.com/history/pahlavi/pahlavi.php>, pristupljeno 03. decembra 2012.

¹¹⁶ The Library of Congress Country Studies: Iran History: Mossadeq and oil nationalisation, <http://countrystudies.us/iran/17.htm>, pristupljeno 03. decembra 2012.

¹¹⁷ Iran Chamber Society: History of Iran/ Pahlavi Dynasty, <http://www.iranchamber.com/history/pahlavi/pahlavi.php>, pristupljeno 03. decembra 2012.

¹¹⁸ Iran Chamber Society: History of Iran/ Pahlavi Dynasty, <http://www.iranchamber.com/history/pahlavi/pahlavi.php>, pristupljeno 03. decembra 2012.

¹¹⁹ Mid East Web: Iran: A brief history/ Mohamed Shah, <http://www.mideastweb.org/iranhistory.htm>, pristupljeno 03. decembra 2012.

Krajem 1978. godine, protivnici šahovog režima inspirisani propovedima ajatolaha Homeinija započinju seriju masovnih protesta i štrajkova koji su ubrzo paralisali zemlju.¹²⁰ Šah Muhamed Reza Pahlavi je do sredine januara 1979. godine upotpunosti izgubio podršku naroda i konačno je 16. januara 1979. godine napustio Iran.^{121 122}

Ajatolah Homeini se nakon izgnanstva vratio u Iran u februaru 1979. godine i odmah je uspostavio režim revolucionarnih sudova koji su započeli „čistku“ šahovih pristalica.¹²³ Za vreme trajanja revolucije, na hiljade lica koja su bila odana šahu su ubijena od strane pristalica revolucionarnih snaga.¹²⁴ U martu 1979. godine održan je referendum na kome je sa 98 % glasova izglasano ukidanje monarhije i proglašenje islamske republike.^{125 126}

Revolucionarni savet na čelu sa ajatolahom Homeinijem je u maju 1979. godine osnovao Revolucionarnu islamsku gardu kao vojnu snagu odanu islamskim sveštenicima i ciljevima revolucije, jer ajatolah Homeini nije verovao u političku odanost redovne vojske.¹²⁷ Revolucionarna islamska garda se nije sukobila samo sa redovnom vojskom, već i sa levičarski orijentisanim gerilskim grupacijama koje nisu prihvatale ideju islamske države.^{128 129}

Uz pomoć Revolucionarne islamske garde ajatolah Homeini uspeva da savlada sve umerene političke snage i da neometano organizuje Iran u teokratsku islamsku republiku.^{130 131} (teokratija je oblik vladavine u kojoj religija ima dominantan uticaj) Do početka septembra 1979. godine revolucionarni sudovi su zabranili rad svim levičarskim novinama i zabranili su rad levičarskog Nacionalnog demokratskog fronta. Uskoro je

---

¹²⁰ Iran Chamber Society: History of Iran/ Pahlavi Dynasty, <http://www.iranchamber.com/history/pahlavi/pahlavi.php>, pristupljeno 03. decembra 2012.

¹²¹ Mid East Web: Iran: A brief history/ Mohamed Shah, <http://www.mideastweb.org/iranhistory.htm>, pristupljeno 03. decembra 2012.

¹²² Iran Chamber Society: History of Iran: Islamic Revolution of 1979, http://www.iranchamber.com/history/islamic_revolution/islamic_revolution.php, pristupljeno 03. decembra 2012.

¹²³ Mid East Web: Iran: A brief history/ Khomeini, <http://www.mideastweb.org/iranhistory.htm>, pristupljeno 03. decembra 2012.

¹²⁴ Mid East Web: Iran: A brief history/ Khomeini, <http://www.mideastweb.org/iranhistory.htm>, pristupljeno 03. decembra 2012.

¹²⁵ The Library of Congress Country Studies: Iran History: The Revolution, <http://countrystudies.us/iran/23.htm>, pristupljeno 03. decembra 2012.

¹²⁶ Mid East Web: Iran: A brief history/ Khomeini, <http://www.mideastweb.org/iranhistory.htm>, pristupljeno 03. decembra 2012.

¹²⁷ United States Institute of Peace: The Iran Primer/ The revolutionary guards, <http://iranprimer.usip.org/resource/revolutionary-guards>, pristupljeno 15.12.2012.

¹²⁸ The Library of Congress Country Studies: Iran History: The Revolution, <http://countrystudies.us/iran/23.htm>, pristupljeno 03. decembra 2012.

¹²⁹ Mid East Web: Iran: A brief history/ Khomeini, <http://www.mideastweb.org/iranhistory.htm>, pristupljeno 03. decembra 2012.

¹³⁰ The Library of Congress Country Studies: Iran History: The Revolution, <http://countrystudies.us/iran/23.htm>, pristupljeno 03. decembra 2012.

¹³¹ Mid East Web: Iran: A brief history/ Khomeini, <http://www.mideastweb.org/iranhistory.htm>, pristupljeno 03. decembra 2012.

Revolucionarni savet započeo nacionalizaciju najvećeg dela privrede, a pored ekonomskih reformi uveden je i niz represivnih religijskih pravila.^{132 133}

Početak novembra 1979. godine, grupa naoružanih islamskih studenata i militantata je upala u ambasadu SAD-a u Teheranu i tom prilikom je 66 američkih državljana uzeto za taoce.¹³⁴ Otmičari su naveli da su upad u ambasadu izveli u znak podrške iranskoj revoluciji.¹³⁵ U roku od nekoliko dana 14 talaca je oslobođeno, ali 52 preostala taoce su zadržana u zatočeništvu još dodatnih 444 dana.^{136 137}

Ova kriza sa taocima je dodatno pogoršala iransko-američke odnose.¹³⁸ Predsednik SAD-a Džimi Karter je odobrio uvođenje sankcija Iranu i naredio da se zapleni više milijardi dolara vredna iranska imovina u SAD-u.¹³⁹ Kriza je razrešena Alžirskim dogovorom postignutim 19. januara 1981. godine.¹⁴⁰ Ovim dogovorom SAD su se obavezale da će odmrznuti iransku imovinu u Americi i da se neće mešati u unutrašnje poslove Irana, a Iran je zauzvrat oslobodio taoce.^{141 142}

Na međunarodnom planu, Iran posle revolucije 1979.godine nije imao nijednog saveznika jer su susedne muslimanske zemlje sa strahom gledale na mogućnost šiitske pobune na svojim teritorijama, a zapadno-evropske zemlje i SAD su od strane ajatolaha Homeinija proglašene za „veliko zlo“.^{143 144}

Irački predsednik Sadam Husein je pokušao da iskoristi iransku oslabiljenost u periodu posle revolucije i u septembru 1980. godine je započeo punu invaziju Irana.^{145 146} Ajatolah Homeini nije imao poverenja u regularnu vojsku Irana i zbog toga je upravljanje odbranom zemlje preuzela Revolucionarna islamska garda koja nije imala odgovarajuću

---

¹³² The Library of Congress Country Studies: Iran History: The Revolution, <http://countrystudies.us/iran/23.htm>, pristupljeno 03. decembra 2012.

¹³³ Mid East Web: Iran: A brief history/ Khomeini, <http://www.mideastweb.org/iranhistory.htm>, pristupljeno 03. decembra 2012.

¹³⁴ Mid East Web: Iran: A brief history/ Hostage crisis - <http://www.mideastweb.org/iranhistory.htm>, pristupljeno 03. decembra 2012.

¹³⁵ Wikipedia: Iran hostage crisis, http://en.wikipedia.org/wiki/Iran_hostage_crisis#, pristupljeno 03. decembra 2012.

¹³⁶ Wikipedia: Iran hostage crisis, http://en.wikipedia.org/wiki/Iran_hostage_crisis#, pristupljeno 03. decembra 2012.

¹³⁷ Mid East Web: Iran: A brief history/ Hostage crisis - <http://www.mideastweb.org/iranhistory.htm>, pristupljeno 03. decembra 2012.

¹³⁸ Mid East Web: Iran: A brief history/ Hostage crisis - <http://www.mideastweb.org/iranhistory.htm>, pristupljeno 03. decembra 2012.

¹³⁹ Mid East Web: Iran: A brief history/ Hostage crisis - <http://www.mideastweb.org/iranhistory.htm>, pristupljeno 03. decembra 2012.

¹⁴⁰ Wikipedia: Iran hostage crisis, http://en.wikipedia.org/wiki/Iran_hostage_crisis#, pristupljeno 03. decembra 2012.

¹⁴¹ Wikipedia: Iran hostage crisis, http://en.wikipedia.org/wiki/Iran_hostage_crisis#, pristupljeno 03. decembra 2012.

¹⁴² Infoplease Enciclopedia: Iran: History/ U.S. and Iran sever ties amid hostage crisis, <http://www.infoplease.com/ipa/A0107640.html?pageno=3>, pristupljeno 03. decembra 2012.

¹⁴³ Mid East Web: Iran: A brief history/ The Iran-Iraq war, <http://www.mideastweb.org/iranhistory.htm>, pristupljeno 03. decembra 2012.

¹⁴⁴ Wikipedia: History of Iran/ Iranian Revolution and the Islamic Republic, http://en.wikipedia.org/wiki/History_of_Iran#Iranian_Revolution_and_the_Islamic_Republic, pristupljeno 03. decembra 2012.

¹⁴⁵ Iran Chamber Society: History of Iran: Iran-Iraq War 1980-1988, http://www.iranchamber.com/history/iran_iraq_war/iran_iraq_war1.php, pristupljeno 03. decembra 2012.

¹⁴⁶ Wikipedia: Iraq- Iran War, http://en.wikipedia.org/wiki/Iran-Iraq_War#, pristupljeno 03. decembra 2012.

obuku za vođenje rata.¹⁴⁷ Iračke snage su u početku rata ostvarile nekoliko značajnih pobjeda i uspele su da zauzmu značaj deo iranske teritorije.¹⁴⁸ Međutim, iranske snage su uz pomoć dobrovoljaca koje su u napadu koristile kao "ljudske talase" (human-wave attack) uspele da zaustave iračke snage.¹⁴⁹ Iranske snage su do kraja maja 1982. godine uspele da potisnu sve iračke snage sa prostora Irana, ali je rat nastavljen sve do 1988. godine kada je uz posredovanje UN-a potpisano primirje.¹⁵⁰ Rat nije doneo nikakve teritorijalne promene, već je samo naneo ogromne ekonomske i ljudske gubitke obema zemljama.^{151 152 153}

Idejni tvorac islamske revolucije i vrhovni vođa Irana, ajatolah Homeini, je umro u junu 1989. godine.¹⁵⁴ Na mestu vrhovnog vođe Irana nasledio ga je ajatolah Ali Hamnei, dok je predsednik Irana postao dotadašnji predsednik skupštine - Ali Akbar Hašemi Rafsanjani.¹⁵⁵ Novi predsednik i novi vrhovni vođa su započeli proces obnove uništene iranske ekonomije, pokušali su da smanje nezaposlenost i da normalizuju odnose sa međunarodnom zajednicom i susednim zemljama.^{156 157}

Ali Akbara Hašemi Rafsanjani je na mestu predsednika Irana nasledio 1997. godine Muhamed Katami.¹⁵⁸ Predsednik Katami je pokušao da vodi reformsku politiku sa ciljem uspostavljanja većih građanskih sloboda, ali je njegove reforme često blokiralo izuzetno uticajno konzervativno islamsko sveštenstvo.¹⁵⁹ Pored unutrašnjih reformi, predsednik Katami je radio na normalizaciji odnosa sa susedima i na popravljajući odnosa sa zapadno evropskim zemljama i SAD.^{160 161 162} Muhamed Katami je reizabran za

---

¹⁴⁷ Mid East Web: Iran: A brief history/ The Iran-Iraq war, <http://www.mideastweb.org/iranhistory.htm>, pristupljeno 03. decembra 2012.

¹⁴⁸ Wikipedia: Iran-Iraq war/ Course of the war, http://en.wikipedia.org/wiki/Iran%E2%80%93Iraq_War#Course_of_the_war, pristupljeno 03. decembra 2012.

¹⁴⁹ Iran Chamber Society: History of Iran: Iran-Iraq War 1980-1988, http://www.iranchamber.com/history/iran_iraq_war/iran_iraq_war1.php, pristupljeno 03. decembra 2012.

¹⁵⁰ Mid East Web: Iran: A brief history/ The Iran-Iraq war, http://www.iranchamber.com/history/iran_iraq_war/iran_iraq_war3.php, pristupljeno 03. decembra 2012.

¹⁵¹ Iran Chamber Society: History of Iran: Iran-Iraq War 1980-1988, http://www.iranchamber.com/history/iran_iraq_war/iran_iraq_war1.php, pristupljeno 03. decembra 2012.

¹⁵² Mid East Web: Iran: A brief history/ The Iran-Iraq war, <http://www.mideastweb.org/iranhistory.htm>, pristupljeno 03. decembra 2012.

¹⁵³ Wikipedia: Iraq- Iran War, http://en.wikipedia.org/wiki/Iran-Iraq_War#, pristupljeno 03. decembra 2012.

¹⁵⁴ Mid East Web: Iran: A brief history/ Rafsanjani and Khamenei, <http://www.mideastweb.org/iranhistory.htm>, pristupljeno 03. decembra 2012.

¹⁵⁵ Mid East Web: Iran: A brief history/ Rafsanjani and Khamenei, <http://www.mideastweb.org/iranhistory.htm>, pristupljeno 03. decembra 2012.

¹⁵⁶ Mid East Web: Iran: A brief history/ Rafsanjani and Khamenei, <http://www.mideastweb.org/iranhistory.htm>, pristupljeno 03. decembra 2012.

¹⁵⁷ Wikipedia: History of Iran/ Iranian Revolution and the Islamic Republic, http://en.wikipedia.org/wiki/History_of_Iran#Iranian_Revolution_and_the_Islamic_Republic, pristupljeno 03. decembra 2012.

¹⁵⁸ Mid East Web: Iran: A brief history/ Khatami, <http://www.mideastweb.org/iranhistory.htm>, pristupljeno 03. decembra 2012.

¹⁵⁹ Mid East Web: Iran: A brief history/ Khatami, <http://www.mideastweb.org/iranhistory.htm>, pristupljeno 03. decembra 2012.

¹⁶⁰ Iran Chamber Society: History of Iran: Islamic Revolution of 1979, http://www.iranchamber.com/history/islamic_revolution/islamic_revolution.php, pristupljeno 03. decembra 2012.

¹⁶¹ Mid East Web: Iran: A brief history/ Khatami, <http://www.mideastweb.org/iranhistory.htm>, pristupljeno 03. decembra 2012.

¹⁶² Wikipedia: History of Iran/ Iranian Revolution and the Islamic Republic/ Khamenei era,

predsednika Irana 2001. godine i njegov drugi mandat su obeležili studentski protesti koji su zahtevali demokratske promene.^{163 164}

Iranski nuklearni program je 2003. godine privukao pažnju međunarodne zajednice koja je počela da sumnja da Iran sprovodi obogaćivanje uranijuma u vojne svrhe.¹⁶⁵ Predsednik Irana, Muhamed Katami je dozvolio inspektorima Međunarodne asocijacije za atomsku energiju da sprovedu svoju kontrolu iranskih nuklearnih postrojenja i pristao je da obustavi program obogaćivanja uranijuma.^{166 167 168}

Međutim, na narednim predsedničkim izborima održanim 2005. godine pobeđu je odneo konzervativni i desničarski orijentisan Mahmud Ahmedinedžad, koji je odlučio da se nastavi razvoj nukleranog programa.^{169 170}

Inspekcija Međunarodne asocijacije za atomsku energiju koja je 2005. godine posetila Iran, saopštila je da ne može da utvrdi da li Iran proizvodi nuklearno oružje, jer Iran odbija punu saradnju.¹⁷¹ Savet bezbednosti Ujedinjenih nacija je sredinom 2006. godine izglasao uvođenje ekonomskih sankcija Iranu zbog odbijanja saradnje sa inspektorima Međunarodne asocijacije za atomsku energiju.¹⁷² Sankcije Saveta bezbednosti su pooštrene 2007. godine.^{173 174} Novim sankcijama su uvedene dodatne finansijske mere kojima se međunarodne finansijske institucije pozivaju da do daljnjeg ne

---

http://en.wikipedia.org/wiki/History_of_Iran#Iranian_Revolution_and_the_Islamic_Republic, pristupljeno 03. decembra 2012.

¹⁶³ Mid East Web: Iran: A brief history/ Khatami, <http://www.mideastweb.org/iranhistory.htm>, pristupljeno 03. decembra 2012.

¹⁶⁴ Wikipedia: History of Iran/ Iranian Revolution and the Islamic Republic/ Khamenei era, http://en.wikipedia.org/wiki/History_of_Iran#Iranian_Revolution_and_the_Islamic_Republic, pristupljeno 03. decembra 2012.

¹⁶⁵ Mid East Web: Iran: A brief history/ Iran's nuclear program, <http://www.mideastweb.org/iranhistory.htm>, pristupljeno 03. decembra 2012.

¹⁶⁶ BBC News: Iran profile/ Timeline, <http://www.bbc.co.uk/news/world-middle-east-14542438>, pristupljeno 15.12.2012.

¹⁶⁷ Frontline: The IAEA opinion on Iran's nuclear program: Alarming or hyped?, 09.novembar 2011. - <http://www.pbs.org/wgbh/pages/frontline/tehranbureau/2011/11/opinion-the-iaea-report-on-irans-nuclear-program-alarming-or-hyped.html>, pristupljeno 14.12.2012.

¹⁶⁸ United States Institute for Peace: The Iran primer: Timeline of Iran nuclear activities, <http://iranprimer.usip.org/resource/timeline-irans-nuclear-activities>, pristupljeno 13.12.2012.

¹⁶⁹ Mid East Web: Iran: A brief history/ Iran's nuclear program, <http://www.mideastweb.org/iranhistory.htm>, pristupljeno 03. decembra 2012.

¹⁷⁰ Council on Foreign Relations: Iran's Nuclear Program, http://www.cfr.org/publication/16811/irans_nuclear_program.html, pristupljeno 03. decembra 2012.

¹⁷¹ Council on Foreign Relations: Iran's Nuclear Program, http://www.cfr.org/publication/16811/irans_nuclear_program.html, pristupljeno 03. decembra 2012.

¹⁷² BBC News: Un passes Iran nuclear sanctions, 23.12.2006. - <http://news.bbc.co.uk/2/hi/6205295.stm>, pristupljeno 15.12.2012.

¹⁷³ Global Policy Forum: UN Sanctions Against Iran, <http://www.globalpolicy.org/security-council/index-of-countries-on-the-security-council-agenda/iran.html>, pristupljeno 03. decembra 2012.

¹⁷⁴ United Nations News Center: Security Council tightens sanctions against Iran over uranium enrichment, 24.mart 2007. - <http://www.un.org/apps/news/story.asp?NewsID=21997&Cr=Iran&Cr1> pristupljeno 04.decembra 2012.

odobravaju Iranu finansijske zajmove niti koncesije.¹⁷⁵ Istim paketom sankcija uveden je embargo na uvoz oružja.^{176 177}

U junu 2009. godine održani su novi predsednički izbori u Iranu na kojima je dotadašnji predsednik Mahmud Ahmedinežad odneo još jednu pobjedu.^{178 179} Predsedničke izbore 2009.godine su obeležile postizborne optužbe za izbornu prevaru koje su na ulice izvukle hiljade demonstranata.¹⁸⁰ U nasilnom odgovoru bezbednosnih snaga Irana više stotina demonstranata je uhapšeno, a između 17 i 20 lica je i poginulo.¹⁸¹ Preko 100 istaknutih članova društva, intelektualaca i političkih aktivista, je uhapšeno nakon izbora i vrlo brzo su osuđeni na osnovu optužnice da su pokušali da izvedu „plišanu revoluciju“ (nenasilnu smenu vlasti).¹⁸³

U junu 2010.godine Savet bezbednosti Ujedinjenih nacija je usvojio Rezoluciju 1929 kojom je Iranu nametnuta četvrta runda sankcija.¹⁸⁴ Novi paket mera je uključio dodatne finansijske kaznene mere i proširio embargo na oružje. Predsednik Ahmadinežad je izjavio da ove sankcije nemaju sposobnost „da naude iranskom narodu“.¹⁸⁵

U avgustu 2010.godine Ruska federalna agencija za atomsku energiju (Russian Federal Atomic Energy Agency – Rosatom) je objavila da je uz njenu pomoć Iran uspeo da izgradi svoju prvu operativnu nuklearnu elektranu, čije je svečano otvaranje bio krajem istog meseca.¹⁸⁶

Političku scenu Irana je tokom 2011.godine obeležila politička borba između predsednika Ahmadinežada i vrhovnog vođe Hamneija.¹⁸⁷ Borba za moć između njih

---

¹⁷⁵ United Nations Security Council: Security Council sanctions against Iran adds arms embargo, with unanimous adoption of resolution 1747 (2007), 24.mart 2007. - <http://www.un.org/News/Press/docs/2007/sc8980.doc.htm>, pristupljeno 10.12.2012.

¹⁷⁶ United States Institute for Peace: The Iran primer: Timeline of Iran nuclear activities, <http://iranprimer.usip.org/resource/timeline-irans-nuclear-activities>, pristupljeno 13.12.2012.

¹⁷⁷ United Nations Security Council: Security Council sanctions against Iran adds arms embargo, with unanimous adoption of resolution 1747 (2007), 24.mart 2007. - <http://www.un.org/News/Press/docs/2007/sc8980.doc.htm>, pristupljeno 10.12.2012.

¹⁷⁸ Mid East Web: Iran: A brief history/ Mahmoud Ahmadinejad, <http://www.mideastweb.org/iranhistory.htm>, pristupljeno 03. decembra 2012.

¹⁷⁹ Freedom House: Countries at the crossroads 2012: Iran, <http://www.freedomhouse.org/report/countries-crossroads/2012/iran>, pristupljeno 07.12.2012.

¹⁸⁰ Mid East Web: Iran: A brief history/ Mahmoud Ahmadinejad, <http://www.mideastweb.org/iranhistory.htm>, pristupljeno 03. decembra 2012.

¹⁸¹ Infoplease Enciclopedia: Iran: History/ Ahmadinejad Elected President <http://www.infoplease.com/ipa/A0107640.html?pageno=6>, pristupljeno 03. decembra 2012.

¹⁸² Mid East Web: Iran: A brief history/ Mahmoud Ahmadinejad, <http://www.mideastweb.org/iranhistory.htm>, pristupljeno 03. decembra 2012.

¹⁸³ Freedom House: Countries at the crossroads: Iran/ Civil liberties, <http://www.freedomhouse.org/report/countries-crossroads/2012/iran>, pristupljeno 07.12.2012

¹⁸⁴ United States Institute for Peace: The Iran primer: Timeline of Iran nuclear activities, <http://iranprimer.usip.org/resource/timeline-irans-nuclear-activities>, pristupljeno 13.12.2012.

¹⁸⁵ United States Institute for Peace: The Iran primer: Timeline of Iran nuclear activities, <http://iranprimer.usip.org/resource/timeline-irans-nuclear-activities>, pristupljeno 13.12.2012.

¹⁸⁶ United States Institute for Peace: The Iran primer: Timeline of Iran nuclear activities, <http://iranprimer.usip.org/resource/timeline-irans-nuclear-activities>, pristupljeno 13.12.2012.

¹⁸⁷ Freedom House: Freedom in the world 2012: Iran/ Political rights and civil liberties, <http://www.freedomhouse.org/report/freedom-world/2012/iran>, pristupljeno 07.12.2012.

dvojice je poprimila veće razmere u maju 2011.godine, kada je Hamnei na isto mesto ponovo imenovao ministra obaveštajnih poslova, koga je Ahmadinedžad prethodno otpustio sa te pozicije.¹⁸⁸

U novembru 2011.godine vrhovni vođa Irana, Hamnei je izjavio da treba razmotriti mogućnost ukidanja funkcije predsednika i uvođenja parlamentarnog sistema sa premijerom.¹⁸⁹ Hamnei je dodao da je “dobar i efektan metod” što Iran ima predsednika koji se direktno bira na izborima, ali da nema ničeg lošeg u tome da se sistem promeni ukoliko se utvrdi da je parlamentarni sistem bolji način za biranje šefa izvršne vlasti.¹⁹⁰ Ne razumem zasto je to sada bitno sta se sada hoe reci sa tim...

U martu 2012.godine u Iranu su održani parlamentarni izbori koji su bili presudni za dalji nastavak borbe oko političke moći između predsednika Ahmadinedžada i vrhovnog vođe Hamneija.¹⁹¹ Na ovim izborima vrhovni vođa Khamenei je zadobio gotovo 75 % podrške glasača, te su pristalice njegove struje u iranskom parlamentu zauzele više od tri četvrtine poslaničkih mesta.^{192 193}

Političko-pravni sistem

Političko-pravni sistem Irana je uređen na osnovu Ustava iz 1979.godine.¹⁹⁴ Prema ovom Ustavu, Iran se proglašava islamskom republikom.¹⁹⁵ Prema obliku vladavine Iran je teokratska republika (teokratija je oblik vladavine u kojoj religija ima dominantnu ulogu i moć leži u rukama verskih vođa).¹⁹⁶

Nakon islamske revolucije koja je sprovedena 1979.godine, sva moć u državi je skoncentrisana u rukama „vrhovnog verskog vođe“, koji ima najvažniju poziciju u raspodeli političke moći unutar iranskog političkog sistema.^{197 198} Vrhovni vođa je zadužen

¹⁸⁸ Freedom House: Freedom in the world 2012: Iran/ Political rights and civil liberties, <http://www.freedomhouse.org/report/freedom-world/2012/iran>, pristupljeno 07.12.2012.

¹⁸⁹ Freedom House: Countries at the crossroads: Iran/ Civil liberties, <http://www.freedomhouse.org/report/countries-crossroads/2012/iran>, pristupljeno 07.12.2012

¹⁹⁰ Freedom House: Countries at the crossroads: Iran/ Civil liberties, <http://www.freedomhouse.org/report/countries-crossroads/2012/iran>, pristupljeno 07.12.2012

¹⁹¹ Freedom House: Countries at the crossroads: Iran/ Civil liberties, <http://www.freedomhouse.org/report/countries-crossroads/2012/iran>, pristupljeno 07.12.2012

¹⁹² Reuters: Khamenei allies trounce Ahmadinejad in iran election, 04.mart 2012. - <http://www.reuters.com/article/2012/03/04/us-iran-election-result-idUSTRE82306420120304>, pristupljeno 14.12.2012.

¹⁹³ The New York Times: Elections in Iran favor Ayatollah allies, dealing blow to president and his office, 04.mart 2012. - http://www.nytimes.com/2012/03/05/world/middleeast/iran-elections-deal-blow-to-ahmadinejad-and-the-presidency.html?pagewanted=all&_r=0, pristupljeno 13.12.2012.

¹⁹⁴ CIA The World Factbook: Iran/ Government, <https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/ir.html>, pristupljeno 14.12.2012.

¹⁹⁵ Islamic Republic of Iran Constitution/ General principles, <http://www.iranonline.com/iran/iran-info/government/constitution-1.html>, pristupljeno 14.12.2012.

¹⁹⁶ CIA The World Factbook: Iran/ Government, <https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/ir.html>, pristupljeno 14.12.2012.

¹⁹⁷ Independence day: Political system of Iran/ Supreme leader, <http://www.123independenceday.com/iran/political-system.html>, pristupljeno 14.12.2012.

¹⁹⁸ Wikipedia: Politics of Iran/ Supreme leader, http://en.wikipedia.org/wiki/Politics_of_Iran, pristupljeno 14.12.2012.

da definiše i nadgleda vođenje ukupne politike Irana.^{199 200} Glavna ovlašćenja vrhovnog vođe su: imenovanje šefa pravosuđa, imenovanje pola članova Saveta čuvara, imenovanje zapovednika svih oružanih snaga, imenovanje direktora iranske državne televizije i radija, imenovanje članova Saveta za nacionalnu bezbednost.^{201 202 203} Vrhovni vođa je takođe zadužen za potvrđivanje rezultata predsedničkih izbora.²⁰⁴ On ima i pravo veta na zakone koje izglasa Parlament Irana, a tradicionalno odobrava kandidaturu predsedničkim kandidatima.²⁰⁵

Vođa je vrhovni zapovednik oružanih snaga i kontroliše vojne operacije i zadatke vezane za bezbednost, i on ima mogućnost da sam proglasi ratno stanje.²⁰⁶ Vrhovnog vođu bira Škupština stručnjaka na neodređeno trajanje mandata. Na mestu Vrhovnog vođe se još od 1989.godine nalazi Ali Hamnei (Ali Khamenei).²⁰⁷

Skupština stručnjaka je organi koji se bira od strane građana Irana i mandat im traje osam godina. Skupština stručnjaka bira vrhovnog vođu, vrši nadzor nad njegovim aktivnostima i ima mogućnost da ga smeni ukoliko procene da ne izvršava svoje dužnosti.²⁰⁸

Nakon Vrhovnog vođe, predsednik je prema Ustavu Irana sledeći najviši autoritet u zemlji.^{209 210} Predsednik se direktno bira na izborima koji se održavaju na svake četiri godine.^{211 212} Predsednički kandidati moraju dobiti odobrenje Saveta čuvara pre nego što objave kandidaturu.^{213 214} Nakon što je izglasan od strane birača, predsednikovo imenovanje mora potvrditi i vrhovni vođa.²¹⁵

---

¹⁹⁹ Independence day: Political system of Iran/ Supreme leader, <http://www.123independenceday.com/iran/political-system.html>, pristupljeno 14.12.2012.

²⁰⁰ GlobaLex: A guide to the legal system of the Islamic Republic of Iran/ System of government/ The Supreme leader, <http://www.nyulawglobal.org/Globalex/Iran.htm>, pristupljeno 14.12.2012.

²⁰¹ Independence day: Political system of Iran/ Supreme leader, <http://www.123independenceday.com/iran/political-system.html>, pristupljeno 14.12.2012.

²⁰² Wikipedia: Politics of Iran/ Supreme leader, http://en.wikipedia.org/wiki/Politics_of_Iran, pristupljeno 14.12.2012.

²⁰³ GlobaLex: A guide to the legal system of the Islamic Republic of Iran/ System of government/ The Supreme leader, <http://www.nyulawglobal.org/Globalex/Iran.htm>, pristupljeno 14.12.2012.

²⁰⁴ Independence day: Political system of Iran/ Supreme leader, <http://www.123independenceday.com/iran/political-system.html>, pristupljeno 14.12.2012.

²⁰⁵ Wikipedia: Politics of Iran/ Supreme leader, http://en.wikipedia.org/wiki/Politics_of_Iran, pristupljeno 14.12.2012.

²⁰⁶ Iran Chamber Society: The structure of Power in Iran/Supreme Leader- http://www.iranchamber.com/government/articles/structure_of_power.php , pristupljeno 26.jul 2013.

²⁰⁷ Wikipedia: Politics of Iran, http://en.wikipedia.org/wiki/Politics_of_Iran, pristupljeno 14.12.2012.

²⁰⁸ BBC News: Iran Assembly of Experts- http://news.bbc.co.uk/2/shared/spl/hi/middle_east/03/iran_power/html/assembly.stm , pristupljeno 24.jula 2013.

²⁰⁹ Wikipedia: Politics of Iran/ Executive branch, http://en.wikipedia.org/wiki/Politics_of_Iran, pristupljeno 14.12.2012.

²¹⁰ GlobaLex: A guide to the legal system of the Islamic Republic of Iran/ System of government/ The president, <http://www.nyulawglobal.org/Globalex/Iran.htm>, pristupljeno 14.12.2012.

²¹¹ Wikipedia: Politics of Iran/ Executive branch, http://en.wikipedia.org/wiki/Politics_of_Iran, pristupljeno 14.12.2012.

²¹² GlobaLex: A guide to the legal system of the Islamic Republic of Iran/ System of government/ The president, <http://www.nyulawglobal.org/Globalex/Iran.htm>, pristupljeno 14.12.2012.

²¹³ GlobaLex: A guide to the legal system of the Islamic Republic of Iran/ System of government/ The president, <http://www.nyulawglobal.org/Globalex/Iran.htm>, pristupljeno 14.12.2012.

²¹⁴ Wikipedia: Politics of Iran/ Executive branch, http://en.wikipedia.org/wiki/Politics_of_Iran, pristupljeno 14.12.2012.

²¹⁵ Wikipedia: Politics of Iran/ Executive branch, http://en.wikipedia.org/wiki/Politics_of_Iran, pristupljeno 14.12.2012.

Predsednik je odgovoran za primenu Ustava i za vođenje izvršne vlasti, osim u slučajevima gde odlučuje vrhovni vođa.²¹⁶ ²¹⁷ Predsednik imenuje Savet ministara, koordinira odlukama Vlade i bira koje će politike vlade biti iznete na glasanje pred zakonodavnim telom.²¹⁸ ²¹⁹ Savet ministara je sačinjen od 10 potpredsednika i 21 ministra.²²⁰

Izvršna grana vlasti nema kontrolu nad oružanim snagama.²²¹ ²²² Iako predsednik imenuje ministre za Ministarstvo obaveštajnih poslova i Ministarstvo odbrane, on pre toga mora dobiti saglasnost vrhovnog vođe za njihovo imenovanje pre nego što zakonodavno telo potvrdi njihov izbor na funkciju.²²³

Izvršnu granu vlasti čini još tri tela među kojima su Skupština eksperata, Savet čuvara i Savet za usaglašavanje.²²⁴ Skupština eksperata ima 86 članova i njena funkcija je da bira vrhovnog vođu.²²⁵ ²²⁶ Savet čuvara je sastavljen od 12 sudija (od kojih polovinu imenuje vrhovni vođa) i ima ovlašćenja da tumači Ustav kao i da kontroliše da li su doneti zakoni u saglasnosti sa Ustavom i šerijatskim pravom.²²⁷ ²²⁸ Treće telo, Savet za usaglašavanje (Expediency Council), ima funkciju da rešava sporove između parlamenta i Saveta čuvara.²²⁹ ²³⁰ Savet za usaglašavanje služi još i kao savetodavno telo Vrhovnog vođe.²³¹ ²³²

---

²¹⁶ GlobaLex: A guide to the legal system of the Islamic Republic of Iran/ System of government/ The president, <http://www.nyulawglobal.org/Globalex/Iran.htm>, pristupljeno 14.12.2012.

²¹⁷ Wikipedia: Politics of Iran/ Executive branch, http://en.wikipedia.org/wiki/Politics_of_Iran, pristupljeno 14.12.2012.

²¹⁸ GlobaLex: A guide to the legal system of the Islamic Republic of Iran/ System of government/ The president, <http://www.nyulawglobal.org/Globalex/Iran.htm>, pristupljeno 14.12.2012.

²¹⁹ Wikipedia: Politics of Iran/ Executive branch, http://en.wikipedia.org/wiki/Politics_of_Iran, pristupljeno 14.12.2012.

²²⁰ Wikipedia: Politics of Iran/ Executive branch, http://en.wikipedia.org/wiki/Politics_of_Iran, pristupljeno 14.12.2012.

²²¹ GlobaLex: A guide to the legal system of the Islamic Republic of Iran/ System of government/ The president, <http://www.nyulawglobal.org/Globalex/Iran.htm>, pristupljeno 14.12.2012.

²²² Wikipedia: Politics of Iran/ Executive branch, http://en.wikipedia.org/wiki/Politics_of_Iran, pristupljeno 14.12.2012.

²²³ Wikipedia: Politics of Iran/ Executive branch, http://en.wikipedia.org/wiki/Politics_of_Iran, pristupljeno 14.12.2012.

²²⁴ Independence day: Political system of Iran/ The executive, <http://www.123independenceday.com/iran/political-system.html>, pristupljeno 14.12.2012.

²²⁵ GlobaLex: A guide to the legal system of the Islamic Republic of Iran/ System of government/ The Assembly of experts, <http://www.nyulawglobal.org/Globalex/Iran.htm>, pristupljeno 14.12.2012.

²²⁶ Wikipedia: Politics of Iran/ Assembly of experts, http://en.wikipedia.org/wiki/Politics_of_Iran, pristupljeno 14.12.2012.

²²⁷ GlobaLex: A guide to the legal system of the Islamic Republic of Iran/ System of government/ The parliament (The Majles)/ The Council of guardians, <http://www.nyulawglobal.org/Globalex/Iran.htm>, pristupljeno 14.12.2012.

²²⁸ Wikipedia: Politics of Iran/ Legislative branch/ Guardian council, http://en.wikipedia.org/wiki/Politics_of_Iran, pristupljeno 14.12.2012.

²²⁹ GlobaLex: A guide to the legal system of the Islamic Republic of Iran/ System of government/ The Expediency council, <http://www.nyulawglobal.org/Globalex/Iran.htm>, pristupljeno 14.12.2012.

²³⁰ Wikipedia: Politics of Iran/ Legislative branch/ Expediency council, http://en.wikipedia.org/wiki/Politics_of_Iran, pristupljeno 14.12.2012.

²³¹ GlobaLex: A guide to the legal system of the Islamic Republic of Iran/ System of government/ The Expediency council, <http://www.nyulawglobal.org/Globalex/Iran.htm>, pristupljeno 14.12.2012.

²³² Wikipedia: Politics of Iran/ Legislative branch/ Expediency council, http://en.wikipedia.org/wiki/Politics_of_Iran, pristupljeno 14.12.2012.

Zakonodavnu vlast u Iranu vrši jednodomi parlament (Majlis) koji ima 290 članova koji se biraju na mandat u trajanju od četiri godine.^{233 234 235} Parlament donosi nacrt zakona, ratifikuje međunarodne sporazume i odobrava državni budžet.^{236 237} Svi kandidati za parlament, kao i svi zakoni koji se donesu u parlamentu moraju biti odobreni od strane Starateljskog saveta.^{238 239} Starateljski savet čine šest verskih zvaničnika koje postavlja vrhovni vođa i šest pravnih eksperata koje bira parlament, i ima pravo da stavi veto na zakone koje izglasa parlament.²⁴⁰

Vrhovni vođa imenuje šefa pravosuđa, koji potom imenuje predsednika Vrhovnog suda i glavnog državnog tužioca.^{241 242 243}

U Iranu postoji nekoliko vrsta sudova.^{244 245}

Javni sudovi su zaduženi za građansko i krivično pravo.²⁴⁶

Revolucionarni sudovi (Revolutionary courts) sude za određene vrste krivičnih prekršaja, kao što su krivična dela počinjena protiv nacionalne bezbednosti.^{247 248} Odluke revolucionarnih sudova su konačne i na njih se ne može podneti žalba.²⁴⁹

Specijalni sud za sveštenike sudi za dela počinjena od strane sveštenih lica.^{250 251} Ovaj sud funkcioniše nezavisno od ostalih i pod nadzorom je jedino vrhovnog vođe.^{252 253}

---

²³³ Wikipedia: Politics of Iran/ Legislative branch/ Parliament, http://en.wikipedia.org/wiki/Politics_of_Iran, pristupljeno 14.12.2012.

²³⁴ GlobaLex: A guide to the legal system of the Islamic Republic of Iran/ System of government/ The parliament (The Majles), <http://www.nyulawglobal.org/Globalex/Iran.htm>, pristupljeno 14.12.2012.

²³⁵ Independence day: Political system of Iran/ The legislature, <http://www.123independenceday.com/iran/political-system.html>, pristupljeno 14.12.2012.

²³⁶ GlobaLex: A guide to the legal system of the Islamic Republic of Iran/ System of government/ The parliament (The Majles), <http://www.nyulawglobal.org/Globalex/Iran.htm>, pristupljeno 14.12.2012.

²³⁷ Wikipedia: Politics of Iran/ Legislative branch/ Parliament, http://en.wikipedia.org/wiki/Politics_of_Iran, pristupljeno 14.12.2012.

²³⁸ GlobaLex: A guide to the legal system of the Islamic Republic of Iran/ System of government/ The parliament (The Majles), <http://www.nyulawglobal.org/Globalex/Iran.htm>, pristupljeno 14.12.2012.

²³⁹ Wikipedia: Politics of Iran/ Legislative branch/ Parliament, http://en.wikipedia.org/wiki/Politics_of_Iran, pristupljeno 14.12.2012.

²⁴⁰ BBC News:Iran Guardia council- http://news.bbc.co.uk/2/shared/spl/hi/middle_east/03/iran_power/html/guardian_council.stm, pristupljeno 24.jula 2013.

²⁴¹ Independence day: Political system of Iran/ Judiciary, <http://www.123independenceday.com/iran/political-system.html>, pristupljeno 14.12.2012.

²⁴² GlobaLex: A guide to the legal system of the Islamic Republic of Iran/ The judiciary, <http://www.nyulawglobal.org/Globalex/Iran.htm>, pristupljeno 14.12.2012.

²⁴³ Wikipedia: Politics of Iran/ Judicial branch, http://en.wikipedia.org/wiki/Politics_of_Iran, pristupljeno 14.12.2012.

²⁴⁴ Wikipedia: Politics of Iran/ Judicial branch, http://en.wikipedia.org/wiki/Politics_of_Iran, pristupljeno 14.12.2012.

²⁴⁵ Independence day: Political system of Iran/ Judiciary, <http://www.123independenceday.com/iran/political-system.html>, pristupljeno 14.12.2012.

²⁴⁶ Wikipedia: Politics of Iran/ Judicial branch, http://en.wikipedia.org/wiki/Politics_of_Iran, pristupljeno 14.12.2012.

²⁴⁷ Wikipedia: Politics of Iran/ Judicial branch, http://en.wikipedia.org/wiki/Politics_of_Iran, pristupljeno 14.12.2012.

²⁴⁸ GlobaLex: A guide to the legal system of the Islamic Republic of Iran/ The court system, <http://www.nyulawglobal.org/Globalex/Iran.htm>, pristupljeno 14.12.2012.

²⁴⁹ Wikipedia: Politics of Iran/ Judicial branch, http://en.wikipedia.org/wiki/Politics_of_Iran, pristupljeno 14.12.2012.

²⁵⁰ GlobaLex: A guide to the legal system of the Islamic Republic of Iran/ The judiciary, <http://www.nyulawglobal.org/Globalex/Iran.htm>, pristupljeno 14.12.2012.

²⁵¹ Wikipedia: Politics of Iran/ Judicial branch, http://en.wikipedia.org/wiki/Politics_of_Iran, pristupljeno 14.12.2012.

Bezbednosna situacija

Unutrašnja bezbednosna situacija

Na bezbednosnu situaciju u Iranu utiču oružane grupe koje deluju na teritoriji Irana. Jedan od aktivnijih oružanih grupa je militantna grupa Jundullah, čiji su članovi balokistanskog porekla izvodi terorističke napade u Sistan-Balokistan provinciji koja se nalazi na jugoistoku Irana.^{254 255 256}

Tokom 2011.godine broj napada sunitske militantne grupe Jundullah je značajno smanjen, najvećim delom zahvaljujući oštroj reakciji Irana u vidu brojnih hapšenja i pogubljenja tokom 2011. i 2012.godine.²⁵⁷ U junu 2011.godine iranske bezbednosne snage su uhapsile četvoricu militanata grupe Jundullah na ulasku u provinciju Sistan-Balokistan, koji su nosili prsluke sa eksplozivom.²⁵⁸

Takođe, u martu 2012.godine, iranske bezbednosne snage su u policijskoj zasedi ubile Rahmak Sohrabzehija, jednog od članova Jundullah-a.²⁵⁹

U oktobru 2012.godine, iranske vlasti su pogubile trojicu članova oružane grupe Jundullaha.²⁶⁰ Od njih trojice, dvojica pogubljenih su učestvovali u velikom terorističkom napadu koji je izveden u provinciji Sistan-Balokistan na jugoistoku Irana u decembru 2010.godine kada je poginulo 38, a ranjeno 108 osoba.²⁶¹

Spoljna bezbednosna situacija i sankcije

Agresivna politika Teherana i sporni nuklearni program koji spovodi Iran je doveo do pogoršanja iranske spoljne bezbednosne situacije.²⁶² Nastavak razvijanja

---

²⁵² GlobaLex: A guide to the legal system of the Islamic Republic of Iran/ The judiciary, <http://www.nyulawglobal.org/Globalex/Iran.htm>, pristupljeno 14.12.2012.

²⁵³ Wikipedia: Politics of Iran/ Judicial branch, http://en.wikipedia.org/wiki/Politics_of_Iran, pristupljeno 14.12.2012.

²⁵⁴ Press TV: Iranian police kill Jundullah terrorist, 11.maj 2011. - <http://www.presstv.ir/detail/179314.html>, pristupljeno 15.12.2012.

²⁵⁵ Refugee Documentation Centre: Islamic Republic of Iran, 4.januar 2012.- <http://www.refworld.org/docid/4f196bd92.html>, str 1

²⁵⁶ Home Office: Country of origin information 2012 Iran, 19.januar 2013.- <http://www.ukba.homeoffice.gov.uk/sitecontent/documents/policyandlaw/coi/iran/report-0611.pdf?view=Binary>, str 110

²⁵⁷ Freedom House: Countries at the crossroads: Iran, <http://www.freedomhouse.org/report/countries-crossroads/2012/iran>, pristupljeno 07.12.2012.

²⁵⁸ Dawn News: Iran captures four bomb suspects in southeast: state TV, 22.jun 2011. - <http://dawn.com/2011/06/22/iran-captures-four-bomb-suspects-in-southeast-state-tv/>, pristupljeno 11.12.2012.

²⁵⁹ Press TV: Iranian police kill Jundullah terrorist, 11.maj 2011. - <http://www.presstv.ir/detail/179314.html>, pristupljeno 15.12.2012.

²⁶⁰ Mehr News: Three Jundullah terrorists hanged in Iran, 21.oktobar 2012. - <http://www.mehrnews.com/en/NewsDetail.aspx?NewsID=1725084>, pristupljeno 11.12.2012.

²⁶¹ Mehr News: Three Jundullah terrorists hanged in Iran, 21.oktobar 2012. - <http://www.mehrnews.com/en/NewsDetail.aspx?NewsID=1725084>, pristupljeno 11.12.2012.

²⁶² Security Affairs: A picture of the Iran threat, 14.maj 2012. - <http://securityaffairs.co/wordpress/5249/intelligence/a-picture-of-the-iran-threat.html>, pristupljeno 11.12.2012.

iranskog nuklearnog programa izaziva zabrinutost zapadnih zemalja.²⁶³ Međutim Iran i dalje poriče optužbe povodom svrhe obogaćivanja uranijuma, navodeći da nema vojni cilj, već da radi na istraživanju o snabdevanju alternativnom energijom.²⁶⁴

To je sve dovelo do toga da se tokom 2011. i 2012.godine međunarodna zajednica namete nove sankcije Iranu.²⁶⁵ Evropska unija je 2011.godine nametnula dodatne sankcije Iranu na trgovinu opremom koja bi mogla da se koristi za obogaćivanje uranijuma.²⁶⁶ Takođe je zamrzнула imovinu pojedincima i organizacijama za koje veruje da pomažu razvoj iranskog nuklearnog programa.²⁶⁷ Evropska unija je 2011.godine zabranila i izvoz proizvoda i tehnologija koji se koriste za proizvodnju i preradu prirodnog gasa.²⁶⁸

Kao reakcija na ključnu ulogu Britanije u pooštavanju sankcija, iranski parlament je 27. i 28. novembra 2011. godine doneo odluku da se britanski ambasador protera iz Irana.²⁶⁹ 270 Dan nakon glasanja u parlamentu o proterivanju britanskog ambasadora 29. novembra 2011.godine su se održale demonstracije ispred britanske ambasade u Teheranu koja je potom napadnuta i potom zapaljena.²⁷¹ 272

U toku 2012.godine održano je nekoliko rundi pregovora o nuklearnom programu Irana.²⁷³ Pregovore sa Iranom zajednički vode predstavnici Međunarodne agencije za atomsku energiju (International Atomic Energy Agency - IAEA) i grupa P5+1 (pet stalnih članica Saveta bezbednosti i Nemačka).²⁷⁴ Poslednja runda pregovora je održana u

---

²⁶³ Security Affairs: A picture of the Iran threat, 14.maj 2012. - <http://securityaffairs.co/wordpress/5249/intelligence/a-picture-of-the-iran-threat.html>, pristupljeno 11.12.2012.

²⁶⁴ Security Affairs: A picture of the Iran threat, 14.maj 2012. - <http://securityaffairs.co/wordpress/5249/intelligence/a-picture-of-the-iran-threat.html>, pristupljeno 11.12.2012.

²⁶⁵ Huffington Post: Why the UK embassy in Iran was attacked: The domestic angle, 02-decembar 2011. - http://www.huffingtonpost.com/trita-parsi/why-the-uk-embassy-in-ira_b_1125027.html, pristupljeno 11.12.2012.

²⁶⁶ BBC News: Q & A Iran sanctions, 16.oktobar 2012. - <http://www.bbc.co.uk/news/world-middle-east-15983302>, pristupljeno 14.12.2012.

²⁶⁷ BBC News: Q & A Iran sanctions, 16.oktobar 2012. - <http://www.bbc.co.uk/news/world-middle-east-15983302>, pristupljeno 14.12.2012.

²⁶⁸ BBC News: Q & A Iran sanctions, 16.oktobar 2012. - <http://www.bbc.co.uk/news/world-middle-east-15983302>, pristupljeno 14.12.2012.

²⁶⁹ Foreign and Commonwealth Office: Travel advice by country: Iran/ Travel summary, 28.novembar 2012. - <http://www.fco.gov.uk/en/travel-and-living-abroad/travel-advice-by-country/middle-east-north-africa/iran>, pristupljeno 14.12.2012.

²⁷⁰ Home Office: Country of origin information report 2012 Iran, 19.januar 2013.- <http://www.ukba.homeoffice.gov.uk/sitecontent/documents/policyandlaw/loi/iran/report-0611.pdf?view=Binary>, str 271

²⁷¹ Foreign and Commonwealth Office: Travel advice by country: Iran/ Travel summary, 28.novembar 2012. - <http://www.fco.gov.uk/en/travel-and-living-abroad/travel-advice-by-country/middle-east-north-africa/iran>, pristupljeno 14.12.2012.

²⁷² Home Office: Country of origin information report 2012 Iran, 19.januar 2013.- <http://www.ukba.homeoffice.gov.uk/sitecontent/documents/policyandlaw/loi/iran/report-0611.pdf?view=Binary>, str 271

²⁷³ The New York Times: World: Iran, 28.novembar 2012. - <http://topics.nytimes.com/top/news/international/countriesandterritories/iran/index.html>, pristupljeno 14.12.2012.

²⁷⁴ Foreign Affairs and International Trade Canada: Iran: New developments, <http://www.international.gc.ca/sanctions/iran.aspx?view=d>, pristupljeno 13.12.2012.

Moskvi u junu 2012.godine, ali su i ovi pregovori prekinuti nakon odugovlačenja.²⁷⁵ Nakon neuspjeha još jedne runde pregovora, sankcije prema Iranu su dodatno pooštrene.²⁷⁶

Sjedinjene Američke Države su 28.juna 2012.godine zabranile svetskim bankama da vrše transakcije koje se tiču naplate nafte sa iranskim bankama.²⁷⁷ Iz ove zabrane je isključeno 20 zemalja, uključujući i Kinu.²⁷⁸

Evropska unija je 1.jula 2012.godine uvela zabranu na uvoz, kupovinu i transport iranske sirove nafte.²⁷⁹ ²⁸⁰ Do uvođenja zabrane, u zemlje Evropske unije se izvozilo oko 20 % ukupne količine iranske nafte namenjene izvozu.²⁸¹ Evropska unija je dodatno uvela meru zamrzavanja sredstava iranske Centralne banke izabranila svu trgovinu zlatom i ostalim plemenitim metalima sa iranskom Centralnom bankom.²⁸²

U oktobru 2012.godine, Evropska unija je uvela nov paket sankcija koji uključuje zabranu transakcija sa svim iranskim bankama i finansijskim institucijama ukoliko to nije izričito odobreno, u slučaju da su transakcije u humanitarne svrhe.²⁸³ Zabrana uvoza, kupovine i transporta iranskog prirodnog gasa su takođe uključeni u paket sankcija.²⁸⁴

U decembru 2012.godine je došlo do pozitivnog razvoja događaja²⁸⁵ jer su predstavnici Međunarodne agencije za atomsku energiju i predstavnici iranskih vlasti načelno postigli dogovor o tome da će Iran dopustiti inspektorima IAEA (Međunarodne agencije za atomsku energiju) pristup vojnoj bazi za koju se pretpostavlja da je središte razvijanja iranskog nuklearnog programa.²⁸⁶ Dogovori kojima bi trebalo da se potvrdi ovaj okvirni sporazum su zakazani za 16.januar 2013.godine.²⁸⁷ ²⁸⁸

---

²⁷⁵The New York Times: World: Iran, 28.novembar 2012. - <http://topics.nytimes.com/top/news/international/countriesandterritories/iran/index.html>, pristupljeno 14.12.2012.

²⁷⁶ Foreign and Commonwealth Office: Travel advice by country: Iran/ Safety and security, 28.novembar 2012. - <http://www.fco.gov.uk/en/travel-and-living-abroad/travel-advice-by-country/middle-east-north-africa/iran>, pristupljeno 14.12.2012.

²⁷⁷ BBC News: Q & A Iran sanctions, 16.oktobar 2012. - <http://www.bbc.co.uk/news/world-middle-east-15983302>, pristupljeno 14.12.2012.

²⁷⁸ BBC News: Q & A Iran sanctions, 16.oktobar 2012. - <http://www.bbc.co.uk/news/world-middle-east-15983302>, pristupljeno 14.12.2012.

²⁷⁹ BBC News: Q & A Iran sanctions, 16.oktobar 2012. - <http://www.bbc.co.uk/news/world-middle-east-15983302>, pristupljeno 14.12.2012.

²⁸⁰ Foreign and Commonwealth Office: Travel advice by country: Iran/ Safety and security, 28.novembar 2012. - <http://www.fco.gov.uk/en/travel-and-living-abroad/travel-advice-by-country/middle-east-north-africa/iran>, pristupljeno 14.12.2012.

²⁸¹ BBC News: Q & A Iran sanctions, 16.oktobar 2012. - <http://www.bbc.co.uk/news/world-middle-east-15983302>, pristupljeno 14.12.2012.

²⁸² BBC News: Q & A Iran sanctions, 16.oktobar 2012. - <http://www.bbc.co.uk/news/world-middle-east-15983302>, pristupljeno 14.12.2012.

²⁸³ BBC News: Q & A Iran sanctions, 16.oktobar 2012. - <http://www.bbc.co.uk/news/world-middle-east-15983302>, pristupljeno 14.12.2012.

²⁸⁴ BBC News: Q & A Iran sanctions, 16.oktobar 2012. - <http://www.bbc.co.uk/news/world-middle-east-15983302>, pristupljeno 14.12.2012.

²⁸⁵ Azer News: Talks on Iran nuclear's program to continue in January, 14.12.2012. - <http://www.azernews.az/region/47521.html>, pristupljeno 15.12.2012.

²⁸⁶ CNN News: Official: Iran nuclear watchdog group deal close, 14.decembar 2012. - <http://edition.cnn.com/2012/12/14/world/meast/iran-us-sanctions/index.html>, pristupljeno 14.12.2012.

²⁸⁷ CNN News: Official: Iran nuclear watchdog group deal close, 14.decembar 2012. - <http://edition.cnn.com/2012/12/14/world/meast/iran-us-sanctions/index.html>, pristupljeno 14.12.2012.

Ljudska prava

Opozicija:

Iranska Vlada je u toku 2011.godine nastavila značajno da ograničava građanske slobode iranskog naroda, sa posebnim naglaskom na slobodu izražavanja i slobodu udruživanja.^{289 290} Režim posmatra kao pretnju svakog ko izrazi i najmanje neslaganje sa politikama iranske Vlade.^{291 292} Građani koji kritikuju vlast, učestvuju u mirnim protestima ili se bore za ljudska prava i demokratiju su zastrašivani, maltretirani, hapšeni, pritvarani i mučeni.^{293 294}

Praksa arbitrarnih hapšenja opozicionih aktivista i boraca za ljudska prava je široko rasprostranjena u Iranu.^{295 296} Građani koji se protive politikama Vlade zadržavaju se u pritvoru nedeljama, čak i mesecima bez ikakve formalne optužbe i bez obaveštavanja njihovih porodica.²⁹⁷

Tokom februara i marta 2011.godine su se nastavile demonstracije na ulicama glavnog grada Teherana i u nekoliko drugih većih gradova.^{298 299} Demonstracije su bile organizovane u znak podrške pro-demokratskim protestima u susednim arapskim

---

²⁸⁸ Azer News: Talks on Iran nuclear's program to continue in January, 14.12.2012. - <http://www.azernews.az/region/47521.html>, pristupljeno 15.12.2012.

²⁸⁹ Freedom House: Countries at the crossroads: Iran/ Civil liberties, <http://www.freedomhouse.org/report/countries-crossroads/2012/iran>, pristupljeno 07.12.2012.

²⁹⁰ Homme Office: Country of origin information report Iran 2013, 19.januar 2013.- <http://www.ukba.homeoffice.gov.uk/sitecontent/documents/policyandlaw/coi/iran/report-0611.pdf?view=Binary>, str 99

²⁹¹ Freedom House: Countries at the crossroads: Iran/ Civil liberties, <http://www.freedomhouse.org/report/countries-crossroads/2012/iran>, pristupljeno 07.12.2012.

²⁹² Homme Office: Country of origin information report Iran 2013, 19.januar 2013.- <http://www.ukba.homeoffice.gov.uk/sitecontent/documents/policyandlaw/coi/iran/report-0611.pdf?view=Binary>, str 99

²⁹³ Freedom House: Countries at the crossroads: Iran/ Civil liberties, <http://www.freedomhouse.org/report/countries-crossroads/2012/iran>, pristupljeno 07.12.2012.

²⁹⁴ Homme Office: Country of origin information report Iran 2013, 19.januar 2013.- <http://www.ukba.homeoffice.gov.uk/sitecontent/documents/policyandlaw/coi/iran/report-0611.pdf?view=Binary>, str 99

²⁹⁵ Freedom House: Countries at the crossroads: Iran/ Civil liberties, <http://www.freedomhouse.org/report/countries-crossroads/2012/iran>, pristupljeno 07.12.2012.

²⁹⁶ Homme Office: Country of origin information report Iran 2013, 19.januar 2013.- <http://www.ukba.homeoffice.gov.uk/sitecontent/documents/policyandlaw/coi/iran/report-0611.pdf?view=Binary>, str 98

²⁹⁷ Freedom House: Countries at the crossroads: Iran/ Civil liberties, <http://www.freedomhouse.org/report/countries-crossroads/2012/iran>, pristupljeno 07.12.2012.

²⁹⁸ Human Rights Watch: Country summary: Iran/ Freedom of assembly and association, januar 2012. - http://www.hrw.org/sites/default/files/related_material/iran_2012.pdf, pristupljeno 07.12.2012.

²⁹⁹ Homme Office: Country of origin information report Iran 2013, 19.januar 2013.- <http://www.ukba.homeoffice.gov.uk/sitecontent/documents/policyandlaw/coi/iran/report-0611.pdf?view=Binary>, str 91

zemljama ali i kao vid protesta protiv pritvaranja iranskih opozicionih lidera.^{300 301} Vlasti Irana su nasilnim putem odgovorile na ove proteste, što je dovelo do smrti najmanje tri osobe, dok je na stotine građana uhapšeno.^{302 303}

Nakon što su bivši predsjednički kandidati i opozicioni lider Hossein Mousavi i Mehdi Karroubi uputili poziv građanima za izlazak na masovne proteste u februaru 2011.godine, bezbednosne snage Irana su arbitrarno uhapsile na desetine članova opozicije u Teheranu i drugim gradovima.^{304 305} Nekoliko dana kasnije oba lidera, Mousavi i Karroubi su stavljeni u kućni pritvor zajedno sa svojim ženama bez ikakve formalne optužbe.^{306 307 308}

Vlasti Irana su u ovom periodu (početak 2011.godine) izdavale i opšte naloge za hapšenje (general warrants) kako bi se neometano vršila hapšenja protestanata ili onih osoba za koje se smatra da su protivnici režima.^{309 310} Ovi opšti (blanko) nalozi su kritikovani od strane Komiteta za ljudska prava Ujedinjenih nacija jer ne sadrže podatke i imena ljudi koji su uhapšeni.³¹¹

---

³⁰⁰ Human Rights Watch: Country summary: Iran/ Freedom of assembly and association, januar 2012. - http://www.hrw.org/sites/default/files/related_material/iran_2012.pdf, pristupljeno 07.12.2012.

³⁰¹ Homme Office: Country of origin information report Iran 2013, 19.januar 2013.- <http://www.ukba.homeoffice.gov.uk/sitecontent/documents/policyandlaw/coi/iran/report-0611.pdf?view=Binary>, str 91

³⁰² Human Rights Watch: Country summary: Iran/ Freedom of assembly and association, januar 2012. - http://www.hrw.org/sites/default/files/related_material/iran_2012.pdf, pristupljeno 07.12.2012.

³⁰³ Homme Office: Country of origin information report Iran 2013, 19.januar 2013.- <http://www.ukba.homeoffice.gov.uk/sitecontent/documents/policyandlaw/coi/iran/report-0611.pdf?view=Binary>, str 91

³⁰⁴ Human Rights Watch: Country summary: Iran/ Freedom of assembly and association, januar 2012. - http://www.hrw.org/sites/default/files/related_material/iran_2012.pdf, pristupljeno 07.12.2012.

³⁰⁵ Homme Office: Country of origin information report Iran 2013, 19.januar 2013.- <http://www.ukba.homeoffice.gov.uk/sitecontent/documents/policyandlaw/coi/iran/report-0611.pdf?view=Binary>, str 21

³⁰⁶ Human Rights Watch: Country summary: Iran/ Freedom of assembly and association, januar 2012. - http://www.hrw.org/sites/default/files/related_material/iran_2012.pdf, pristupljeno 07.12.2012.

³⁰⁷ United States Department of State: Country report on human rights practices for 2011: Iran/ Section 1. Respect for the integrity of the person, including freedom from/ d.Arbitrary arrest or detention, 24.maj 2012. - <http://www.state.gov/documents/organization/186637.pdf>, pristupljeno 07.12.2012.

³⁰⁸ Homme Office: Country of origin information report Iran 2013, 19.januar 2013.- <http://www.ukba.homeoffice.gov.uk/sitecontent/documents/policyandlaw/coi/iran/report-0611.pdf?view=Binary>, str 21

³⁰⁹ United States Department of State: Country report on human rights practices for 2011: Iran/ Section 1. Respect for the integrity of the person, including freedom from/ d.Arbitrary arrest or detention, 24.maj 2012. - <http://www.state.gov/documents/organization/186637.pdf>, pristupljeno 07.12.2012.

³¹⁰ Homme Office: Country of origin information report Iran 2013, 19.januar 2013.- <http://www.ukba.homeoffice.gov.uk/sitecontent/documents/policyandlaw/coi/iran/report-0611.pdf?view=Binary>, str 76

³¹¹ Homme Office: Country of origin information report Iran 2013, 19.januar 2013.- <http://www.ukba.homeoffice.gov.uk/sitecontent/documents/policyandlaw/coi/iran/report-0611.pdf?view=Binary>, str 76

Tokom 2011.godine režim je vršio progon političkih aktivista, studenata i advokata.^{312 313} Mnogi od njih su optuženi za “širenje propagande protiv režima”, “nanošenje uvrede režimu” i otpadništvo.^{314 315 316} Ove slučajeve Vlada Irana je procesuirala kao slučajeve od važnosti za nacionalnu bezbednost države.^{317 318}

Vlasti kontrolišu političke opozicione aktiviste i tako što privremeno suspenduju neosnovane sudske procese protiv njih, a potom dozvole bezbednosnim službama da ih ponovo hapse.^{319 320} Jedan od načina na koji se vrši zastrašivanje članova opozicije u Iranu je kontinuirano pozivanje na informativne razgovore.³²¹

Režim Irana utiče na kontrolu opozicije i tako što bivšim političkim pritvorenicima izdaje zabranu izlaska iz zemlje.³²²

Pojedinci koji javno kritikuju Vladu Irana suočavaju se sa represijom.³²³ Vlasti vrše nadzor nad sastancima, kretanjem i komunikacijom između članova opozicije i političkih aktivista.³²⁴

---

³¹² International Campaign for Human Rights in Iran: The deteriorating human rights situation in Iran requires a Special Rapporteur, 12.mart 2012. - <http://www.iranhumanrights.org/2012/03/monitoring-iran-monitoring-iran/>, pristupljeno 14.12.2012.

³¹³ Homme Office: Country of origin report Iran, januar 2013.-
<http://www.ukba.homeoffice.gov.uk/sitecontent/documents/policyandlaw/coi/iran/report-0611.pdf?view=Binary> , str 99

³¹⁴ United States Department of State: Country report on human rights practices for 2011: Iran/ Section 1. Respect for the integrity of the person, including freedom from/ e.Denial of fair public trial, 24.maj 2012. - <http://www.state.gov/documents/organization/186637.pdf>, pristupljeno 07.12.2012.

³¹⁵ International Campaign for Human Rights in Iran: The deteriorating human rights situation in Iran requires a Special Rapporteur, 12.mart 2012. - <http://www.iranhumanrights.org/2012/03/monitoring-iran-monitoring-iran/>, pristupljeno 14.12.2012.

³¹⁶ Homme Office: Country of origin report Iran, januar 2013.-
<http://www.ukba.homeoffice.gov.uk/sitecontent/documents/policyandlaw/coi/iran/report-0611.pdf?view=Binary> , str 99

³¹⁷ United States Department of State: Country report on human rights practices for 2011: Iran/ Section 1. Respect for the integrity of the person, including freedom from/ e.Denial of fair public trial, 24.maj 2012. - <http://www.state.gov/documents/organization/186637.pdf>, pristupljeno 07.12.2012.

³¹⁸ Homme Office: Country of origin report Iran, januar 2013.-
<http://www.ukba.homeoffice.gov.uk/sitecontent/documents/policyandlaw/coi/iran/report-0611.pdf?view=Binary> , str 99

³¹⁹ United States Department of State: Country report on human rights practices for 2011: Iran/ Section 1. Respect for the integrity of the person, including freedom from/ e.Denial of fair public trial, 24.maj 2012. - <http://www.state.gov/documents/organization/186637.pdf>, pristupljeno 07.12.2012.

³²⁰ Homme Office: Country of origin report Iran, januar 2013.-
<http://www.ukba.homeoffice.gov.uk/sitecontent/documents/policyandlaw/coi/iran/report-0611.pdf?view=Binary> , str 99

³²¹ United States Department of State: Country report on human rights practices for 2011: Iran/ Section 1. Respect for the integrity of the person, including freedom from/ e.Denial of fair public trial, 24.maj 2012. - <http://www.state.gov/documents/organization/186637.pdf>, pristupljeno 07.12.2012.

³²² United States Department of State: Country report on human rights practices for 2011: Iran/ Section 1. Respect for the integrity of the person, including freedom from/ e.Denial of fair public trial, 24.maj 2012. - <http://www.state.gov/documents/organization/186637.pdf>, pristupljeno 07.12.2012.

³²³ United States Department of State: Country report on human rights practices for 2011: Iran/ Section 2. Respect for civil liberties, including/ a.Freedom of speech and press, 24.maj 2012. - <http://www.state.gov/documents/organization/186637.pdf>, pristupljeno 07.12.2012.

³²⁴ United States Department of State: Country report on human rights practices for 2011: Iran/ Section 2. Respect for civil liberties, including/ a.Freedom of speech and press, 24.maj 2012. - <http://www.state.gov/documents/organization/186637.pdf>, pristupljeno 07.12.2012.

Tokom 2011.godine zabeleženo je nekoliko slučajeva u kojima su vlasti Irana procesuirale građane optužujući ih za vređanje režima na osnovu presretanja njihovih pisama, i-mejlova i drugih oblika javne komunikacije.³²⁵

U oktobru 2011.godine opozicione novine Rah-e Sabz su objavile da je studentski aktivista Peyman Aref kažnjen sa 74 udaraca bičem zbog pisanja „uvredljivog pisma“ predsedniku Ahmadinedžadu.^{326 327} Aref je u pismu zapravo izrazio protest zbog sistema kažnjavanja studenata koji su politički aktivni.³²⁸ Peyman Aref je prethodno u martu 2010.godine osuđen na jednu godinu zatvora zbog „širenja propagande protiv režima“.³²⁹ Sudskom odlukom mu je stavljena i doživotna zabrana bavljenja novinarstvom, kao i na članstvo u političkim partijama.³³⁰

Arbitrarna hapšenja, tortura i drugi nehumani ili degradirajući postupci od strane pripadnika bezbednosnih snaga:

Vlada Irana i njene bezbednosne službe vrše brojne akte arbitrarnih hapšenja, nezakonitih ubistava, uključujući tu i ubistva koja su rezultat mučenja, nepružanja adekvatne zdravstvene nege i batinanja.^{331 332 333}

Redovne i paramilitarne jedinice bezbednosnih snaga Irana, kao što je Basij jedinica, vrše brojna kršenja ljudskih prava, ali ne postoje transparentni mehanizmi uz pomoć kojih bi se ovi slučajevi istraživali i procesuirali.³³⁴ Basij jedinica je paramilitarna

---

³²⁵ United States Department of State: Country report on human rights practices for 2011: Iran/ Section 2. Respect for civil liberties, including/ a.Freedom of speech and press, 24.maj 2012. - <http://www.state.gov/documents/organization/186637.pdf>, pristupljeno 07.12.2012.

³²⁶ United States Department of State: Country report on human rights practices for 2011: Iran/ Section 1. Respect for the integrity of the person, including freedom from/ c.Torture and other cruel, inhuman or degrading treatment or punishment, 24.maj 2012. - <http://www.state.gov/documents/organization/186637.pdf>, pristupljeno 07.12.2012.

³²⁷ Homme Office: Country of origin report Iran, januar 2013.- <http://www.ukba.homeoffice.gov.uk/sitecontent/documents/policyandlaw/coi/iran/report-0611.pdf?view=Binary> , str 52

³²⁸ United States Department of State: Country report on human rights practices for 2011: Iran/ Section 1. Respect for the integrity of the person, including freedom from/ c.Torture and other cruel, inhuman or degrading treatment or punishment, 24.maj 2012. - <http://www.state.gov/documents/organization/186637.pdf>, pristupljeno 07.12.2012.

³²⁹ United States Department of State: Country report on human rights practices for 2011: Iran/ Section 1. Respect for the integrity of the person, including freedom from/ c.Torture and other cruel, inhuman or degrading treatment or punishment, 24.maj 2012. - <http://www.state.gov/documents/organization/186637.pdf>, pristupljeno 07.12.2012.

³³⁰ United States Department of State: Country report on human rights practices for 2011: Iran/ Section 1. Respect for the integrity of the person, including freedom from/ c.Torture and other cruel, inhuman or degrading treatment or punishment, 24.maj 2012. - <http://www.state.gov/documents/organization/186637.pdf>, pristupljeno 07.12.2012.

³³¹ United States Department of State: Country report on human rights practices for 2011: Iran/ Section 1. Respect for the integrity of the person, including freedom from/ a.Arbitrary or unlawful deprivation of life, 24.maj 2012. - <http://www.state.gov/documents/organization/186637.pdf>, pristupljeno 07.12.2012.

³³² Homme Office : Country of origin information Iran, 19.januar 2013.- <http://www.ukba.homeoffice.gov.uk/sitecontent/documents/policyandlaw/coi/iran/report-0611.pdf?view=Binary> , str 46

³³³ Natioanal Coalition of Anti Deportation Campaigns:Iran 2012.country reports on Hunman Rights Practices, 19.april 2013.- <http://ncadc.org.uk/coi/2013/04/19/iran-2012-country-reports-on-human-rights-practices/>

³³⁴ United States Department of State: Country report on human rights practices for 2011: Iran/ Section 1. Respect for the integrity of the person, including freedom from/ d.Arbitrary arrest or detention, 24.maj 2012. - <http://www.state.gov/documents/organization/186637.pdf>, pristupljeno 07.12.2012.

jedinica koja je pod kontrolom trupa islamske revolucionarne garde (IRGC), jedne od jedinica iranske vojske.³³⁵

Za vreme februarskih protesta 2011.godine koji su održani u znak podrške „arapskom proleću“, pripadnici vladine Basij jedinice su počinili nekoliko nezakonitih ubistava.³³⁶ Bezbednosne snage Irana su 14.februara 2011.godine lišile života dva studenta tokom demonstracija.³³⁷ Ubrzo potom, režimske novine su objavile vest da su studenti zapravo bili pripadnici Basij jedinice, a da su ubijeni od strane pripadnika terorističke grupe. Porodica i prijatelji poginulih studenata su demantovali ove navode.³³⁸

Arbitrarna hapšenja su rasprostranjena praksa koju vlasti Irana koriste kako bi raširile strah među političkim aktivistima koji su pripadnici opozicije i protivnici režima.³³⁹ Hapšenje i držanje pojedinaca na izolovanim mestima bez mogućnosti komunikacije je takođe uobičajan metod koji koriste bezbednosne snage.³⁴¹ ³⁴²

Policajci u civilu ili pripadnici bezbednosnih snaga Irana često odvođe novinare i političke aktiviste bez obaveštenja, a vladini zvaničnici poriču umešanost vlasti u ove nestanke.³⁴³

Takođe prijavljeni su i slučajevi da vlasti Irana privode pojedince i drže ih na izolovanim mestima i po nekoliko dana ili duže, pre nego što im dozvole da se jave porodicama.³⁴⁴ ³⁴⁵ Ovim pojedincima je često oduzeto pravo da imaju zakonskog

---

³³⁵ United states institute of peace: The Iranian Primer/The Basij Resistance Force - <http://iranprimer.usip.org/resource/basij-resistance-force>

³³⁶ United States Department of State: Country report on human rights practices for 2011: Iran/ Section 1. Respect for the integrity of the person, including freedom from/ a.Arbitrary or unlawful deprivation of life, 24.maj 2012. - <http://www.state.gov/documents/organization/186637.pdf>, pristupljeno 07.12.2012.

³³⁷ United States Department of State: Country report on human rights practices for 2011: Iran/ Section 1. Respect for the integrity of the person, including freedom from/ a.Arbitrary or unlawful deprivation of life, 24.maj 2012. - <http://www.state.gov/documents/organization/186637.pdf>, pristupljeno 07.12.2012.

³³⁸ United States Department of State: Country report on human rights practices for 2011: Iran/ Section 1. Respect for the integrity of the person, including freedom from/ a.Arbitrary or unlawful deprivation of life, 24.maj 2012. - <http://www.state.gov/documents/organization/186637.pdf>, pristupljeno 07.12.2012.

³³⁹ United States Department of State: Country report on human rights practices for 2011: Iran/ Section 1. Respect for the integrity of the person, including freedom from/ d.Arbitrary arrest or detention, 24.maj 2012. - <http://www.state.gov/documents/organization/186637.pdf>, pristupljeno 07.12.2012.

³⁴⁰ Home Office : Country of origin information Iran, 19.januar 2013.- <http://www.ukba.homeoffice.gov.uk/sitecontent/documents/policyandlaw/coi/iran/report-0611.pdf?view=Binary> , str 46

³⁴¹ United States Department of State: Country report on human rights practices for 2011: Iran/ Section 1. Respect for the integrity of the person, including freedom from/ d.Arbitrary arrest or detention, 24.maj 2012. - <http://www.state.gov/documents/organization/186637.pdf>, pristupljeno 07.12.2012.

³⁴² Home Office : Country of origin information Iran, 19.januar 2013.- <http://www.ukba.homeoffice.gov.uk/sitecontent/documents/policyandlaw/coi/iran/report-0611.pdf?view=Binary> , str 45

³⁴³ United States Department of State: Country report on human rights practices for 2011: Iran/ Section 1. Respect for the integrity of the person, including freedom from/ b.Disappearance, 24.maj 2012. - <http://www.state.gov/documents/organization/186637.pdf>, pristupljeno 07.12.2012.

³⁴⁴ United States Department of State: Country report on human rights practices for 2011: Iran/ Section 1. Respect for the integrity of the person, including freedom from/ b.Disappearance, 24.maj 2012. - <http://www.state.gov/documents/organization/186637.pdf>, pristupljeno 07.12.2012.

predstavnik.³⁴⁶ U zakonu nije određen vremenski rok za pritvor, niti pravno sredstvo da se proveri zakonska osnovanost pritvaranja.³⁴⁷

Policajci u civilu često bez ikakvog sudskog naloga vrše racije po kućama ili kancelarijama, pri čemu konfiskuju lična dokumenta, pasoše, kompjutere i hapse pojedince koji su osumnjičeni za širenje propagante protiv Vlade Irana.^{348 349}

Iako Ustav Irana i zakon zabranjuju torturu, postoje brojni izveštaji o tome kako pripadnici bezbednosnih snaga Irana i zatvorsko osoblje vrše torturu nad osobama u pritvoru i zatvorenicima.^{350 351}

Vlada Irana je u više navrata podržavala upotrebu šibanja i amputacije, navodeći da su to mere kažnjavanja a ne metod mučenja.^{352 353} Naime, šibanje i amputacija su prema iranskom krivičnom zakonu definisane kao legitimne kazne za određena dela, kao što su vredenje javnih funkcionera, objavljivanje lažnih informacija, zločini protiv javnog morala kao na primer preljuba, što nailazi na velike kritike međunarodne zajednice.^{354 355}

Specijalni izvestilac Ujedinjenih nacija za slučajeve mučenja i drugih surovih, nehumanih ili degradirajućih postupaka ili kažnjavanja je objavio da su batinanje, boravak u samici, maltretiranje i uskraćivanje medicinske nege uobičajena praksa

---

³⁴⁵ Homme Office : Country of origin information Iran, 19.januar 2013.- <http://www.ukba.homeoffice.gov.uk/sitecontent/documents/policyandlaw/coi/iran/report-0611.pdf?view=Binary> , str 46

³⁴⁶ United States Department of State: Country report on human rights practices for 2011: Iran/ Section 1. Respect for the integrity of the person, including freedom from/ d.Arbitrary arrest or detention, 24.maj 2012. - <http://www.state.gov/documents/organization/186637.pdf>, pristupljeno 07.12.2012.

³⁴⁷ United States Department of State: Country report on human rights practices for 2011: Iran/ Section 1. Respect for the integrity of the person, including freedom from/ d.Arbitrary arrest or detention, 24.maj 2012. - <http://www.state.gov/documents/organization/186637.pdf>, pristupljeno 07.12.2012.

³⁴⁸ United States Department of State: Country report on human rights practices for 2011: Iran/ Section 1. Respect for the integrity of the person, including freedom from/ d.Arbitrary arrest or detention, 24.maj 2012. - <http://www.state.gov/documents/organization/186637.pdf>, pristupljeno 07.12.2012.

³⁴⁹ Homme Office : Country of origin information Iran, 19.januar 2013.- <http://www.ukba.homeoffice.gov.uk/sitecontent/documents/policyandlaw/coi/iran/report-0611.pdf?view=Binary> , str 45

³⁵⁰ United States Department of State: Country report on human rights practices for 2011: Iran/ Section 1. Respect for the integrity of the person, including freedom from/ c.Torture and other cruel, inhuman or degrading treatment or punishment, 24.maj 2012. - <http://www.state.gov/documents/organization/186637.pdf>, pristupljeno 07.12.2012.

³⁵¹ International Campaign for Human Rights in Iran: The deteriorating human rights situation in Iran requires a Special Rapporteur, 12.mart 2012. - <http://www.iranhumanrights.org/2012/03/monitoring-iran-monitoring-iran/>, pristupljeno 14.12.2012.

³⁵² United States Department of State: Country report on human rights practices for 2011: Iran/ Section 1. Respect for the integrity of the person, including freedom from/ c.Torture and other cruel, inhuman or degrading treatment or punishment, 24.maj 2012. - <http://www.state.gov/documents/organization/186637.pdf>, pristupljeno 07.12.2012.

³⁵³ Homme Office : Country of origin information Iran, 19.januar 2013.- <http://www.ukba.homeoffice.gov.uk/sitecontent/documents/policyandlaw/coi/iran/report-0611.pdf?view=Binary> , str 52

³⁵⁴ Human Rights Watch: Iran: Proposed penal code deeply flawed, 29.avgust 2012. - <http://www.hrw.org/news/2012/08/29/iran-proposed-penal-code-deeply-flawed>, pristupljeno 14.12.2012.

³⁵⁵ Homme Office : Country of origin information Iran, 19.januar 2013.- <http://www.ukba.homeoffice.gov.uk/sitecontent/documents/policyandlaw/coi/iran/report-0611.pdf?view=Binary> , str 52

postupanja pripadnika bezbednosnih snaga u Iranu.^{356 357} Ovakvo ponašanje se uglavnom primenjuje prema članovima opozicije, novinarima i aktivistima za ljudska prava.³⁵⁸

Neke od uobičajenih metoda mučenja i zlostavljanja koje se koriste prilikom pritvaranja i u zatvorima su: batinanje, silovanje, seksualno ponižavanje, štitiranje privedenih lica vojničkim čizmama, vešanje privedenih lica za ruke i noge, pravljenje opekotina uz pomoć cigareta, čupanje noktiju, uskraćivanje sna, šibanje kablovima, dok se u nekim slučajevima pritvorenici teraju da jedu izmet.^{359 360} Kako bi se mučenje intenziviralo, zatvorenici prvo bivaju poliveni vodom, a potom udarani strujom iz električnim kablovima.³⁶¹ Električni kablovi se koriste i u svrhu izvođenja elektrošokova na reproduktivnim organima pritvorenika.³⁶²

Kao jednu od tehnika vršenja torture nad pritvorenicima, pripadnici bezbednosnih snaga koriste i „belo mučenje“.^{363 364} Naime, zatvorenici se stavljaju u samice koje su obojene u belo, odeća zatvorenika je takođe bela, dok im se kao hrana daju samo bele namirnice na belim tanjirima.³⁶⁵ Prilikom boravka u ovim samicama, zatvorenicima je zabranjeno da govore ili da na bilo koji način ispuštaju glas.³⁶⁶ Ova metoda dovodi do senzorne deprivacije i gubljenja osećaja identiteta kod osobe koja joj je izložena.³⁶⁷

Sudski postupak

---

³⁵⁶ United States Department of State: Country report on human rights practices for 2011: Iran/ Section 1. Respect for the integrity of the person, including freedom from/ c.Torture and other cruel, inhuman or degrading treatment or punishment, 24.maj 2012. - <http://www.state.gov/documents/organization/186637.pdf>, pristupljeno 07.12.2012.

³⁵⁷ Homme Office : Country of origin information Iran, 19.januar 2013.-
<http://www.ukba.homeoffice.gov.uk/sitecontent/documents/policyandlaw/coi/iran/report-0611.pdf?view=Binary> , str 47

³⁵⁸ United States Department of State: Country report on human rights practices for 2011: Iran/ Section 1. Respect for the integrity of the person, including freedom from/ c.Torture and other cruel, inhuman or degrading treatment or punishment, 24.maj 2012. - <http://www.state.gov/documents/organization/186637.pdf>, pristupljeno 07.12.2012.

³⁵⁹ United States Department of State: Country report on human rights practices for 2011: Iran/ Section 1. Respect for the integrity of the person, including freedom from/ c.Torture and other cruel, inhuman or degrading treatment or punishment, 24.maj 2012. - <http://www.state.gov/documents/organization/186637.pdf>, pristupljeno 07.12.2012.

³⁶⁰ Homme Office : Country of origin information Iran, 19.januar 2013.-
<http://www.ukba.homeoffice.gov.uk/sitecontent/documents/policyandlaw/coi/iran/report-0611.pdf?view=Binary> , str 47

³⁶¹ United States Department of State: Country report on human rights practices for 2011: Iran/ Section 1. Respect for the integrity of the person, including freedom from/ c.Torture and other cruel, inhuman or degrading treatment or punishment, 24.maj 2012. - <http://www.state.gov/documents/organization/186637.pdf>, pristupljeno 07.12.2012.

³⁶² United States Department of State: Country report on human rights practices for 2011: Iran/ Section 1. Respect for the integrity of the person, including freedom from/ c.Torture and other cruel, inhuman or degrading treatment or punishment, 24.maj 2012. - <http://www.state.gov/documents/organization/186637.pdf>, pristupljeno 07.12.2012.

³⁶³ United States Department of State: Country report on human rights practices for 2011: Iran/ Section 1. Respect for the integrity of the person, including freedom from/ c.Torture and other cruel, inhuman or degrading treatment or punishment, 24.maj 2012. - <http://www.state.gov/documents/organization/186637.pdf>, pristupljeno 07.12.2012.

³⁶⁴ Homme Office : Country of origin information Iran, 19.januar 2013.-
<http://www.ukba.homeoffice.gov.uk/sitecontent/documents/policyandlaw/coi/iran/report-0611.pdf?view=Binary> , str 50

³⁶⁵ Wikipedia: White torture, http://en.wikipedia.org/wiki/White_torture, pristupljeno 12.12.2012.

³⁶⁶ Wikipedia: White torture, http://en.wikipedia.org/wiki/White_torture, pristupljeno 12.12.2012.

³⁶⁷ Wikipedia: White torture, http://en.wikipedia.org/wiki/White_torture, pristupljeno 12.12.2012.

Ustavom Irana je definisano da je pravosuđe „nezavisna grana vlasti“, ali je u praksi sudski sistem korumpiran i podložan političkom uticaju, odnosno pritisku izvršne grane vlasti.^{368 369}

Pravosudni sistem je odigrao ključnu ulogu u podrivanju političkih reformi i u suzbijanju disidentskog pokreta tako što je procesuirao i zatvarao reformistički orijentisane političare, novinare, studente i borce za ljudska prava na osnovu slabo potkrepljenih optužbi baziranih na ugrožavanju državne bezbednosti.^{370 371}

Iranski zakon nije definisao šta je politički zločin niti šta se pod tim terminom podrazumeva.³⁷² Nedefisanost ovog pojma omogućava zvaničnicima, u koje spada i predsednik Irana, Mahmud Ahmadinežad, da daju izjave kako u toj zemlji nema političkih zatvorenika.³⁷³ Međutim, posmatrači za ljudska prava su dokumentovali na desetine slučajeva osoba koje su u zatvoru zbog svojih uverenja i političkih aktivnosti.³⁷⁴

Prema iranskom pravu, optuženi ima pravo na javno suđenje koje uključuje i porotu.³⁷⁵ Ipak, ovo pravo je često zanemarivano u praksi.³⁷⁶

Službenici u pravosuđu zanemaruju pravo na pravedno suđenje.³⁷⁷ Sudstvo takođe zanemaruje i pretpostavku nevinosti optuženih, kao i pravo da optuženi izabere advokata ili da mu se isti dodeli.³⁷⁸

Advokati koji brane političke zatvorenike ističu da sudije nisu nezavisne i da su često pod uticajem zvaničnika obavestajnih službi Irana.³⁷⁹ Brojni politički aktivisti i kritičari Vlade Irana koji se nalaze u zatvoru, osuđeni su na osnovu nejasno definisanih

---

³⁶⁸ United States Department of State: Country report on human rights practices for 2011: Iran/ Section 1. Respect for the integrity of the person, including freedom from/ e.Denial of fair public trial, 24.maj 2012. - <http://www.state.gov/documents/organization/186637.pdf>, pristupljeno 07.12.2012.

³⁶⁹ Home Office : Country of origin information Iran, 19.januar 2013.- <http://www.ukba.homeoffice.gov.uk/sitecontent/documents/policyandlaw/coi/iran/report-0611.pdf?view=Binary> , str 61

³⁷⁰ Freedom House: Countries at the crossroads: Iran/ Rule of law, <http://www.freedomhouse.org/report/countries-crossroads/2012/iran>, pristupljeno 07.12.2012.

³⁷¹ Home Office : Country of origin information Iran, 19.januar 2013.- <http://www.ukba.homeoffice.gov.uk/sitecontent/documents/policyandlaw/coi/iran/report-0611.pdf?view=Binary> , str 91

³⁷² Freedom House: Countries at the crossroads: Iran/ Rule of law, <http://www.freedomhouse.org/report/countries-crossroads/2012/iran>, pristupljeno 07.12.2012

³⁷³ Freedom House: Countries at the crossroads: Iran/ Rule of law, <http://www.freedomhouse.org/report/countries-crossroads/2012/iran>, pristupljeno 07.12.2012

³⁷⁴ Freedom House: Countries at the crossroads: Iran/ Rule of law, <http://www.freedomhouse.org/report/countries-crossroads/2012/iran>, pristupljeno 07.12.2012

³⁷⁵ Freedom House: Countries at the crossroads: Iran/ Rule of law, <http://www.freedomhouse.org/report/countries-crossroads/2012/iran>, pristupljeno 07.12.2012

³⁷⁶ Freedom House: Countries at the crossroads: Iran/ Rule of law, <http://www.freedomhouse.org/report/countries-crossroads/2012/iran>, pristupljeno 07.12.2012

³⁷⁷ Freedom House: Countries at the crossroads: Iran/ Rule of law, <http://www.freedomhouse.org/report/countries-crossroads/2012/iran>, pristupljeno 07.12.2012

³⁷⁸ Freedom House: Countries at the crossroads: Iran/ Rule of law, <http://www.freedomhouse.org/report/countries-crossroads/2012/iran>, pristupljeno 07.12.2012

³⁷⁹ Freedom House: Countries at the crossroads: Iran/ Rule of law, <http://www.freedomhouse.org/report/countries-crossroads/2012/iran>, pristupljeno 07.12.2012

optužbi kao što su „delovanje protiv nacionalne bezbednosti“, „širenje propagande protiv sistema“, „vređanje iranskih vođa“ i „učestvovanje na nezakonitom skupu“.³⁸⁰

Specijalni izvestilac Ujedinjenih nacija za stanje ljudskih prava u Iranu, Ahmed Shaheed, je u svom izveštaju iz oktobra 2011.godine naveo da postoji nekoliko optužbi da su tužiocima bili upućeni u to kakva će biti sudska odluka i pre nego što bi se optuženi pojavio u sudnici na izricanju kazne.³⁸¹

Politički zatvorenici su primoravani da se odreknu svog prava da izaberu advokata koji će ih braniti.³⁸² Ni advokati optuženih nisu pošteđeni u ovom procesu, jer oni advokati koji brane političke zatvorenike i sami postaju žrtve maltretiranja, ispitivanja i pritvaranja, većinom pod optužbama za ugrožavanje državne bezbednosti i sistema.³⁸³ U periodu od 2009.godine do početka 2012.godine, čak 42 advokata koji su zastupali političke zatvorenike su procesuirana.^{384 385}

Sudije određuju velike iznose za kauciju političkim pritvorenicima, koje u nekim slučajevima iznose i do 800 hiljada dolara (USD).³⁸⁶ Ovi iznosi znatno nadmašuju finansijske mogućnosti pritvorenika, čije porodice bivaju primorane da prodaju imovinu kako bi sakupile dovoljan novčani iznos.³⁸⁷

Sudija može na osnovu diskrecione odluke da produži pritvor optuženom, te se dešava da pritvor pre početka suđenja traje i po nekoliko meseci.³⁸⁸

Često se događa da se suđenja vrše u tajnosti, dok su druga namerno otvorena za javnost kako bi se publikovalo iznuđeno priznanje.³⁸⁹

---

³⁸⁰ Freedom House: Countries at the crossroads: Iran/ Rule of law, <http://www.freedomhouse.org/report/countries-crossroads/2012/iran>, pristupljeno 07.12.2012

³⁸¹ Freedom House: Countries at the crossroads: Iran/ Rule of law, <http://www.freedomhouse.org/report/countries-crossroads/2012/iran>, pristupljeno 07.12.2012

³⁸² Freedom House: Countries at the crossroads: Iran/ Rule of law, <http://www.freedomhouse.org/report/countries-crossroads/2012/iran>, pristupljeno 07.12.2012

³⁸³ Freedom House: Freedom in the world 2012: Iran/ Political rights and civil liberties, <http://www.freedomhouse.org/report/freedom-world/2012/iran>, pristupljeno 07.12.2012.

³⁸⁴ Freedom House: Freedom in the world 2012: Iran/ Political rights and civil liberties, <http://www.freedomhouse.org/report/freedom-world/2012/iran>, pristupljeno 07.12.2012.

³⁸⁵ Home Office : Country of origin information Iran, 19.januar 2013.- <http://www.ukba.homeoffice.gov.uk/sitecontent/documents/policyandlaw/coi/iran/report-0611.pdf?view=Binary> , str 133

³⁸⁶ Freedom House: Countries at the crossroads: Iran/ Rule of law, <http://www.freedomhouse.org/report/countries-crossroads/2012/iran>, pristupljeno 07.12.2012

³⁸⁷ Freedom House: Countries at the crossroads: Iran/ Rule of law, <http://www.freedomhouse.org/report/countries-crossroads/2012/iran>, pristupljeno 07.12.2012

³⁸⁸ United States Department of State: Country report on human rights practices for 2011: Iran/ Section 1. Respect for the integrity of the person, including freedom from/ d.Arbitrary arrest or detention, 24.maj 2012. - <http://www.state.gov/documents/organization/186637.pdf>, pristupljeno 07.12.2012.

³⁸⁹ United States Department of State: Country report on human rights practices for 2011: Iran/ Section 1. Respect for the integrity of the person, including freedom from/ e.Denial of fair public trial, 24.maj 2012. - <http://www.state.gov/documents/organization/186637.pdf>, pristupljeno 07.12.2012.

Postojanje smrtno kazne u iranskom pravosudnom sistemu je predmet konstantnih kritika od strane međunarodnih organizacija. Iran je prva zemlja u svetu prema broju izvedenih pogubljenja po glavi stanovnika u toku godine.^{390 391 392}

Iako je najveći broj osoba pogubljeno zbog prekršaja vezanih za narkotike, veliki broj političkih zatvorenika je takođe osuđen na smrt i to najčešće zbog moharebeha (neprijateljstva prema Bogu).³⁹³ Posmatrači za ljudska prava navode da su brojne osobe koje su pogubljene zbog krivičnog dela kao što je trgovina narkoticima zapravo politički disidenti.³⁹⁴

Samo u januaru 2011.godine su pogubljene 83 osobe.^{395 396} Do septembra 2011.godine izvedeno je više od 200 zvanično objavljenih pogubljenja, uključujući i preko 20 javnih vešanja.³⁹⁷ Procenjuje se da je još najmanje 146 pogubljenja izvedeno u tajnosti, bez znanja advokata ili rođaka optuženog.³⁹⁸ U 2011.godini izvedeno je oko 670 pogubljenja.^{399 400 401}

Prema izveštaju Specijalnog izvestioca Ujedinjenih nacija za ljudska prava u Iranu Ahmeda Shaheed-a iz oktobra 2012.godine, najmanje 300 pogubljenja je izvedeno od januara do oktobra 2012.godine.^{402 403}

---

³⁹⁰ Freedom House: Freedom in the world 2012: Iran/ Political rights and civil liberties, <http://www.freedomhouse.org/report/freedom-world/2012/iran>, pristupljeno 07.12.2012.

³⁹¹ International Campaign for Human Rights in Iran: The deteriorating human rights situation in Iran requires a Special Rapporteur, 12.mart 2012. - <http://www.iranhumanrights.org/2012/03/monitoring-iran-monitoring-iran/>, pristupljeno 14.12.2012.

³⁹² Deutsche Welle: Iran executes its citizens at a faster rate, 10.12.2012. - <http://www.dw.de/iran-executes-its-citizens-at-a-faster-rate/a-16431593>, pristupljeno 15.12.2012.

³⁹³ Freedom House: Freedom in the world 2012: Iran/ Political rights and civil liberties, <http://www.freedomhouse.org/report/freedom-world/2012/iran>, pristupljeno 07.12.2012.

³⁹⁴ United States Department of State: Country report on human rights practices for 2011: Iran/ Section 1. Respect for the integrity of the person, including freedom from/ a.Arbitrary or unlawful deprivation of life, 24.maj 2012. - <http://www.state.gov/documents/organization/186637.pdf>, pristupljeno 07.12.2012.

³⁹⁵ United States Department of State: Country report on human rights practices for 2011: Iran/ Section 1. Respect for the integrity of the person, including freedom from/ a.Arbitrary or unlawful deprivation of life, 24.maj 2012. - <http://www.state.gov/documents/organization/186637.pdf>, pristupljeno 07.12.2012.

³⁹⁶ Freedom House: Freedom in the world 2012: Iran/ Political rights and civil liberties, <http://www.freedomhouse.org/report/freedom-world/2012/iran>, pristupljeno 07.12.2012.

³⁹⁷ Freedom House: Freedom in the world 2012: Iran/ Political rights and civil liberties, <http://www.freedomhouse.org/report/freedom-world/2012/iran>, pristupljeno 07.12.2012.

³⁹⁸ Freedom House: Freedom in the world 2012: Iran/ Political rights and civil liberties, <http://www.freedomhouse.org/report/freedom-world/2012/iran>, pristupljeno 07.12.2012.

³⁹⁹ International Campaign for Human Rights in Iran: The deteriorating human rights situation in Iran requires a Special Rapporteur, 12.mart 2012. - <http://www.iranhumanrights.org/2012/03/monitoring-iran-monitoring-iran/>, pristupljeno 14.12.2012.

⁴⁰⁰ Deutsche Welle: Iran executes its citizens at a faster rate, 10.12.2012. - <http://www.dw.de/iran-executes-its-citizens-at-a-faster-rate/a-16431593>, pristupljeno 15.12.2012.

⁴⁰¹ Death Penalty News: Iran executes its citizens at a faster rate, 10.12.2012. - <http://deathpenaltynews.blogspot.com/2012/12/iran-executes-its-citizens-at-faster.html>, pristupljeno 14.12.2012.

⁴⁰² Deutsche Welle: Iran executes its citizens at a faster rate, 10.12.2012. - <http://www.dw.de/iran-executes-its-citizens-at-a-faster-rate/a-16431593>, pristupljeno 15.12.2012.

⁴⁰³ Death Penalty News: Iran executes its citizens at a faster rate, 10.12.2012. - <http://deathpenaltynews.blogspot.com/2012/12/iran-executes-its-citizens-at-faster.html>, pristupljeno 14.12.2012.

Žene

Ustavom Irana su formalno zagantovana jednaka prava žena i muškaraca pred zakonom, kao i sva ljudska, politička, ekonomska, socijalna i kulturna prava koja nisu suprotstavljena vrednostima islamske religije.⁴⁰⁴

Međutim, islamski građanski zakon i krivični zakon Irana legalizuju subordinaciju (potčinjavanje) žena, tretirajući ih kao građane drugog reda sa nejednakim pravima.⁴⁰⁵

Zakon Irana uskraćuje ženama jednaka prava u pitanjima braka, razvoda, starateljstva nad decom i nasledstva.^{406 407} Svedočenje dve žene na sudu ima snagu svedočenja jednog muškarca.^{408 409} Žena u Iranu ne može da izvadi pasoš niti da putuje bez pismene dozvole muža.⁴¹⁰ Ženama je neophodna dozvola muža ili oca da bi putovale van granica zemlje.^{411 412}

Jedan od vidova diskriminacije žena je taj što iako žene mogu da se kandiduju za poslanička mesta u Parlamentu i gradskom Veću, one ne mogu da se kandiduju za mesto predsednika Irana niti za Skupštinu eksperata.^{413 414}

Ženi je neophodna dozvola za brak od njenog staratelja bez obzira na njene godine.⁴¹⁵ Iranka ne može da prenese svoju nacionalnost na dete koje je rođeno u braku sa stranim državljaninom.⁴¹⁶

Iranski državni mediji promovišu tradicionalne uloge za žene pre nego ulogu žene kao profesionalca u svojim karijerama.⁴¹⁷ Neki zvaničnici, uključujući predsednika

---

⁴⁰⁴ Islamic republic of Iran Constitution: The rights of the people/ Article 20, <http://www.iranonline.com/iran/iran-info/government/constitution-3.html>, pristupljeno 10.12.2012.

⁴⁰⁵ UK Border Agency - Home Office: Operational guidance note: Iran/ Women/ Treatment, oktobar 2012. - http://www.ecoi.net/file_upload/1226_1352903407_iran-ogn.pdf, pristupljeno 07.12.2012.

⁴⁰⁶ UK Border Agency - Home Office: Operational guidance note: Iran/ Women/ Treatment, oktobar 2012. - http://www.ecoi.net/file_upload/1226_1352903407_iran-ogn.pdf, pristupljeno 07.12.2012.

⁴⁰⁷ Freedom House: Countries at the crossroads: Iran/ Civil liberties, <http://www.freedomhouse.org/report/countries-crossroads/2012/iran>, pristupljeno 07.12.2012

⁴⁰⁸ UK Border Agency - Home Office: Operational guidance note: Iran/ Women/ Treatment, oktobar 2012. - http://www.ecoi.net/file_upload/1226_1352903407_iran-ogn.pdf, pristupljeno 07.12.2012.

⁴⁰⁹ Freedom House: Countries at the crossroads: Iran/ Civil liberties, <http://www.freedomhouse.org/report/countries-crossroads/2012/iran>, pristupljeno 07.12.2012

⁴¹⁰ Human Rights Watch: Country summary: Iran/ Women's rights, januar 2012. - http://www.hrw.org/sites/default/files/related_material/iran_2012.pdf, pristupljeno 07.12.2012.

⁴¹¹ UK Border Agency - Home Office: Operational guidance note: Iran/ Women/ Treatment, oktobar 2012. - http://www.ecoi.net/file_upload/1226_1352903407_iran-ogn.pdf, pristupljeno 07.12.2012.

⁴¹² Freedom House: Countries at the crossroads: Iran/ Civil liberties, <http://www.freedomhouse.org/report/countries-crossroads/2012/iran>, pristupljeno 07.12.2012

⁴¹³ UK Border Agency - Home Office: Operational guidance note: Iran/ Women/ Treatment, oktobar 2012. - http://www.ecoi.net/file_upload/1226_1352903407_iran-ogn.pdf, pristupljeno 07.12.2012.

⁴¹⁴ Freedom House: Countries at the crossroads: Iran/ Civil liberties, <http://www.freedomhouse.org/report/countries-crossroads/2012/iran>, pristupljeno 07.12.2012

⁴¹⁵ Human Rights Watch: Country summary: Iran/ Women's rights, januar 2012. - http://www.hrw.org/sites/default/files/related_material/iran_2012.pdf, pristupljeno 07.12.2012.

⁴¹⁶ Human Rights Watch: Country summary: Iran/ Women's rights, januar 2012. - http://www.hrw.org/sites/default/files/related_material/iran_2012.pdf, pristupljeno 07.12.2012.

Ahmadinedžada ohrabruju žene da posvete više vremena porodici i da rade pola radnog vremena ili od kuće.⁴¹⁸

Preljuba se u Iranu kažnjava kamenovanjem, ali nije zabeležen nijedan slučaj kamenovanja tokom 2011.godine.⁴¹⁹ ⁴²⁰ Zakon omogućuje žrtvi kamenovanja da bude oslobođena ukoliko on/ona uspe da pobegne i preživi. Međutim, ženama je mnogo teže da pobegnu, s obzirom da se one prilikom kamenovanja zakopavaju do vrata.⁴²¹ ⁴²² Sa druge strane, muškarci su zakopani samo do struka.⁴²³ ⁴²⁴

Mediji su izvestili o nekoliko hapšenja tokom leta 2011.godine, kada su policajci zaustavljali vozila kako bi uhapsili žene koje ne nose hidžab (tradicionalna muslimanska nošnja za žene).⁴²⁵ Naime od 1979.godine, ubrzo nakon osnivanja islamske Republike Iran usvojen je zakon po kojem su žene obavezne da nose hidžab.⁴²⁶ ⁴²⁷ Tokom cele 2011.godine su zabeleženi brojni slučajevi u kojima su žene hapšene zbog oblačenja tesne odeće.⁴²⁸

Verske manjine:

---

⁴¹⁷ Freedom House: Countries at the crossroads: Iran/ Civil liberties, <http://www.freedomhouse.org/report/countries-crossroads/2012/iran>, pristupljeno 07.12.2012

⁴¹⁸ Freedom House: Countries at the crossroads: Iran/ Civil liberties, <http://www.freedomhouse.org/report/countries-crossroads/2012/iran>, pristupljeno 07.12.2012

⁴¹⁹ United States Department of State: Country report on human rights practices for 2011: Iran/ Section 1. Respect for the integrity of the person, including freedom from/ a.Arbitrary or unlawful deprivation of life, 24.maj 2012. - <http://www.state.gov/documents/organization/186637.pdf>, pristupljeno 07.12.2012.

⁴²⁰ Homme Office : Country of origininformation Iran, 19.januar 2013.- <http://www.ukba.homeoffice.gov.uk/sitecontent/documents/policyandlaw/coi/iran/report-0611.pdf?view=Binary> , str 205

⁴²¹ United States Department of State: Country report on human rights practices for 2011: Iran/ Section 1. Respect for the integrity of the person, including freedom from/ a.Arbitrary or unlawful deprivation of life, 24.maj 2012. - <http://www.state.gov/documents/organization/186637.pdf>, pristupljeno 07.12.2012.

⁴²² Homme Office : Country of origininformation Iran, 19.januar 2013.- <http://www.ukba.homeoffice.gov.uk/sitecontent/documents/policyandlaw/coi/iran/report-0611.pdf?view=Binary> , str 205

⁴²³ United States Department of State: Country report on human rights practices for 2011: Iran/ Section 1. Respect for the integrity of the person, including freedom from/ a.Arbitrary or unlawful deprivation of life, 24.maj 2012. - <http://www.state.gov/documents/organization/186637.pdf>, pristupljeno 07.12.2012.

⁴²⁴ Homme Office : Country of origininformation Iran, 19.januar 2013.- <http://www.ukba.homeoffice.gov.uk/sitecontent/documents/policyandlaw/coi/iran/report-0611.pdf?view=Binary> , str 205

⁴²⁵ United States Department of State: Country report on human rights practices for 2011: Iran/ Section 1. Respect for the integrity of the person, including freedom from/ f.Arbitrary interference with privacy, family, home or correspondence, 24.maj 2012. - <http://www.state.gov/documents/organization/186637.pdf>, pristupljeno 07.12.2012.

⁴²⁶ Wikipedia: Women in Iran/ Womens clothing in Iran- https://en.wikipedia.org/wiki/Women_in_Iran#Women.27s_clothing_in_Iran , pristupljeno 28.juna 2013.

⁴²⁷ Iran traveling center: Dress code-http://www.irantravelingcenter.com/womn_iran_zan_girl_cloth_hejab.htm , pristupljeno 25. juna 2013.

⁴²⁸ United States Department of State: Country report on human rights practices for 2011: Iran/ Section 1. Respect for the integrity of the person, including freedom from/ f.Arbitrary interference with privacy, family, home or correspondence, 24.maj 2012. - <http://www.state.gov/documents/organization/186637.pdf>, pristupljeno 07.12.2012.

Ustav islamske Republike Irana proglašava šiitsko tumačenje islama za zvaničnu državnu religiju.⁴²⁹

Ustavom su takođe sunitским muslimanima data veća prava nego ostalim verskim manjinama u zemlji.⁴³⁰ Njima se garantuje „puno poštovanje religije“ i sloboda da izvode verske obrede.⁴³¹ Međutim, u praksi su sunitски muslimani žrtve diskriminacije i marginalizacije jer šiiti drže svu političku moć u državi u svojim rukama.⁴³² Sunitima nije dozvoljeno da grade džamije u većim gradovima (uključujući i Teheran).⁴³³ ⁴³⁴ Još jedan dokaz diskriminacije je što od 1979.godine nijedan sunitски musliman nije izabran na mesto ministra u Vladi Irana ili na mesto zamenika ministra.⁴³⁵ Suniti, koji čine oko 10 % stanovništva u Iranu, su diskriminisani i što se tiče zapošljavanja.⁴³⁶

Ostale manjinske verske zajednice u Iranu čine samo 2 % od ukupnog broja stanovnika i njih čine: Zoroastrijanci, Jevreji, hrišćani i Bahajci.⁴³⁷ ⁴³⁸

U provinciji Fars, pripadnici jedinice Basij (paramilitarne jedinice pod kontrolom iranske vojske) su u septembru 2011.godine napali članove najveće Sufi grupe (Sufisti su pripadnici jedne od frakcija islama) i ubili jednog od članova te grupe.⁴³⁹

Zoroastrijanci (pripadnici religije zasnovane na predanjima proroka Zaratustre ⁴⁴⁰), Jevreji i hrišćani su priznati kao verske manjine po iranskom Ustavu.⁴⁴¹ Ukupno pet mesta u Parlamentu Irana je rezervisano za ove tri grupe, ali pripadnici ovih verskih grupa nemaju prava da imaju značajnije funkcije u Vladi.⁴⁴²

---

⁴²⁹ Islamic Republic of Iran Constitution/General principles/ Article 12, <http://www.iranonline.com/iran/iran-info/government/constitution-1.html>

⁴³⁰ Freedom House: Countries at the crossroads: Iran/ Civil liberties, <http://www.freedomhouse.org/report/countries-crossroads/2012/iran>, pristupljeno 07.12.2012

⁴³¹ Islamic Republic of Iran Constitution/General principles/ Article 12, <http://www.iranonline.com/iran/iran-info/government/constitution-1.html>

⁴³² Freedom House: Countries at the crossroads: Iran/ Civil liberties, <http://www.freedomhouse.org/report/countries-crossroads/2012/iran>, pristupljeno 07.12.2012

⁴³³ Freedom House: Countries at the crossroads: Iran/ Civil liberties, <http://www.freedomhouse.org/report/countries-crossroads/2012/iran>, pristupljeno 07.12.2012

⁴³⁴ Human Rights Watch: Country summary: Iran/ Treatment of minorities, januar 2012. - http://www.hrw.org/sites/default/files/related_material/iran_2012.pdf, pristupljeno 07.12.2012.

⁴³⁵ Freedom House: Countries at the crossroads: Iran/ Civil liberties, <http://www.freedomhouse.org/report/countries-crossroads/2012/iran>, pristupljeno 07.12.2012

⁴³⁶ Human Rights Watch: Country summary: Iran/ Treatment of minorities, januar 2012. - http://www.hrw.org/sites/default/files/related_material/iran_2012.pdf, pristupljeno 07.12.2012.

⁴³⁷ CIA The World Factbook: Iran/ People and society, <https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/ir.html>, pristupljeno 14.12.2012.

⁴³⁸ Index Mundi: Iran Demographics Profile 2012/ Religions, <http://www.indexmundi.com/iran/religions.html>, pristupljeno 14.12.2012.

⁴³⁹ Human Rights Watch: Country summary: Iran/ Treatment of minorities, januar 2012. - http://www.hrw.org/sites/default/files/related_material/iran_2012.pdf, pristupljeno 07.12.2012.

⁴⁴⁰ Wikipedia: Zoroastrianism, <http://en.wikipedia.org/wiki/Zoroastrianism>, pristupljeno 13.12.2012.

⁴⁴¹ Freedom House: Countries at the crossroads: Iran/ Civil liberties, <http://www.freedomhouse.org/report/countries-crossroads/2012/iran>, pristupljeno 07.12.2012

⁴⁴² Freedom House: Countries at the crossroads: Iran/ Civil liberties, <http://www.freedomhouse.org/report/countries-crossroads/2012/iran>, pristupljeno 07.12.2012

Zakonom Iran je definisano da musliman koji se preobrati u drugu religiju može biti kažnjen smrtnom kaznom zbog otpadništva od islama.⁴⁴³ Na desetine evangelističkih hrišćana je uhapšeno u toku 2011.godine jer su se preobratali iz islama u evangelističku veru.⁴⁴⁴

U septembru 2011.godine sud je osudio šest članova iranske evangelističke crkve na jednu godinu zatvora zbog „širenja propagande protiv države“ i praktikovanja prozelitizma (nametljivo nagovaranje i uticaj na pojedince sa ciljem da pređu u drugu veru).⁴⁴⁵

Najpoznatiji primer diskriminacije evangelista je slučaj pastora Yousefa Nadarkhania.⁴⁴⁶ Nadarkhani se još od 2009.godine nalazio u zatvoru gde mu je nekoliko puta prećeno da će biti optužen za otpadništvo od islama ukoliko se ne odrekne svoje religije.⁴⁴⁷ Nakon što je odbio da se odrekne evangelizma, sud je potom 2010.godine doneo presudu kojom proglašava Yousef-a krivim za otpadništvo i osuđuje ga na smrtnu kaznu.⁴⁴⁸ Ovu presudu je potvrdio Vrhovni sud u junu 2011.godine.⁴⁴⁹ Nakon pritiska javnosti i nevladinih organizacija, Yousef-u je zakazano novo suđenje za septembar 2012.godine.⁴⁵⁰ Na suđenju u septembru 2012.godine pastor Nadarkhani je oslobođen optužbi za otpadništvo.^{451 452}

Ustav Irana ne priznaje bahaizam kao religiju, bez obzira što su Bahajci najveća nemuslimanska verska manjina u Iranu.^{453 454} Naime, bahai religija je nastala u Iranu i zasniva se na preuzimanju elemenata svih drugih religija i teži ka uspostavljanju jedne univerzalne zajednice.⁴⁵⁵ Bahajci, koji su proglašeni za jeretike od strane iranskih vođa, su sistematski proganjani i lišeni osnovnih prava, uključujući i pravo na visoko

---

⁴⁴³ Freedom House: Countries at the crossroads: Iran/ Civil liberties, <http://www.freedomhouse.org/report/countries-crossroads/2012/iran>, pristupljeno 07.12.2012

⁴⁴⁴ Freedom House: Countries at the crossroads: Iran/ Civil liberties, <http://www.freedomhouse.org/report/countries-crossroads/2012/iran>, pristupljeno 07.12.2012

⁴⁴⁵ Human Rights Watch: Country summary: Iran/ Treatment of minorities, januar 2012. - http://www.hrw.org/sites/default/files/related_material/iran_2012.pdf, pristupljeno 07.12.2012.

⁴⁴⁶ Human Rights Watch: Country summary: Iran/ Treatment of minorities, januar 2012. - http://www.hrw.org/sites/default/files/related_material/iran_2012.pdf, pristupljeno 07.12.2012.

⁴⁴⁷ Present Truth Ministries: Full story of Youcef Nadarkhani, <http://presenttruthmn.com/the-ministry/youcef-nadarkhani/>, pristupljeno 14.12.2012.

⁴⁴⁸ Present Truth Ministries: Full story of Youcef Nadarkhani, <http://presenttruthmn.com/the-ministry/youcef-nadarkhani/>, pristupljeno 14.12.2012.

⁴⁴⁹ Present Truth Ministries: Full story of Youcef Nadarkhani, <http://presenttruthmn.com/the-ministry/youcef-nadarkhani/>, pristupljeno 14.12.2012.

⁴⁵⁰ Present Truth Ministries: Full story of Youcef Nadarkhani, <http://presenttruthmn.com/the-ministry/youcef-nadarkhani/>, pristupljeno 14.12.2012.

⁴⁵¹ Present Truth Ministries: Full story of Youcef Nadarkhani, <http://presenttruthmn.com/the-ministry/youcef-nadarkhani/>, pristupljeno 14.12.2012.

⁴⁵² Internatioanal Campaign for human rights in Iran: Cristian pastor Youcef Nadarkhani acquitted of apostacy, released, 8.septembar 2012.- <http://www.iranhumanrights.org/2012/09/nadarkhani-2/>

⁴⁵³ Freedom House: Countries at the crossroads: Iran/ Civil liberties, <http://www.freedomhouse.org/report/countries-crossroads/2012/iran>, pristupljeno 07.12.2012

⁴⁵⁴ Human Rights Watch: Country summary: Iran/ Treatment of minorities, januar 2012. - http://www.hrw.org/sites/default/files/related_material/iran_2012.pdf, pristupljeno 07.12.2012.

⁴⁵⁵ Wikipedia: Bahai faith-http://en.wikipedia.org/wiki/Bah%C3%A1%27%C3%AD_Faith , pristupljeno 28.juna 2013.

obrazovanje.⁴⁵⁶ Broj Bahajaca koji su zatvoreni na osnovu politički motivisanih optužnica je tokom 2011.godine bio u porastu.⁴⁵⁷

Vlasti Irana vrše progon i onih Bahajaca koji drže predavanja i podučavaju članove svoje zajednice, kojima režim ne dozvoljava da pohađaju fakultet.⁴⁵⁸

U maju 2011.godine pripadnici bezbednosnih snaga su uhapsili najmanje 30 Bahajaca tokom serije koordinisanih racija u nekoliko većih gradova.⁴⁵⁹ Svi koji su uhapšeni su bili povezani sa Bahajskim institutom za visoko obrazovanje (Baha'i Institute for Higher Education).⁴⁶⁰ Ovaj institut je osnovan 1987.godine kao odgovor vlastima na lišavanje bahajskih studenata prava na visoko obrazovanje.⁴⁶¹ U oktobru 2011.godine najmanje 100 Bahajaca se nalazilo pritvoreno u iranskim zatvorima.⁴⁶²

Etničke manjine

Ustav Irana garantuje poštovanje prava svim etničkim grupama i plemenima.⁴⁶³ Ipak, u praksi se etničke manjine između ostalog i Kurdi, Baloki, Azeri i Turkemni često suočavaju sa diskriminacijom i marginalizacijom.^{464 465}

Pripadnici etničkih manjina žive najčešće u nerazvijenim i zapostavljenim oblastima države.⁴⁶⁶ Njima nije dozvoljeno da upotrebljavaju svoj jezik u medijima i u školama.^{467 468}

---

⁴⁵⁶ Freedom House: Countries at the crossroads: Iran/ Civil liberties, <http://www.freedomhouse.org/report/countries-crossroads/2012/iran>, pristupljeno 07.12.2012

⁴⁵⁷ Freedom House: Countries at the crossroads: Iran/ Civil liberties, <http://www.freedomhouse.org/report/countries-crossroads/2012/iran>, pristupljeno 07.12.2012

⁴⁵⁸ Freedom House: Countries at the crossroads: Iran/ Civil liberties, <http://www.freedomhouse.org/report/countries-crossroads/2012/iran>, pristupljeno 07.12.2012

⁴⁵⁹ Human Rights Watch: Country summary: Iran/ Treatment of minorities, januar 2012. - http://www.hrw.org/sites/default/files/related_material/iran_2012.pdf, pristupljeno 07.12.2012.

⁴⁶⁰ Human Rights Watch: Country summary: Iran/ Treatment of minorities, januar 2012. - http://www.hrw.org/sites/default/files/related_material/iran_2012.pdf, pristupljeno 07.12.2012.

⁴⁶¹ Human Rights Watch: Country summary: Iran/ Treatment of minorities, januar 2012. - http://www.hrw.org/sites/default/files/related_material/iran_2012.pdf, pristupljeno 07.12.2012.

⁴⁶² Human Rights Watch: Country summary: Iran/ Treatment of minorities, januar 2012. - http://www.hrw.org/sites/default/files/related_material/iran_2012.pdf, pristupljeno 07.12.2012.

⁴⁶³ Freedom House: Countries at the crossroads: Iran/ Civil liberties, <http://www.freedomhouse.org/report/countries-crossroads/2012/iran>, pristupljeno 07.12.2012

⁴⁶⁴ Freedom House: Countries at the crossroads: Iran/ Civil liberties, <http://www.freedomhouse.org/report/countries-crossroads/2012/iran>, pristupljeno 07.12.2012

⁴⁶⁵ Homme Office: Country of origin information, 16.januar 2013.- <http://www.ukba.homeoffice.gov.uk/sitecontent/documents/policyandlaw/coi/iran/report-0611.pdf?view=Binary> , str 164

⁴⁶⁶ Freedom House: Countries at the crossroads: Iran/ Civil liberties, <http://www.freedomhouse.org/report/countries-crossroads/2012/iran>, pristupljeno 07.12.2012

⁴⁶⁷ Freedom House: Countries at the crossroads: Iran/ Civil liberties, <http://www.freedomhouse.org/report/countries-crossroads/2012/iran>, pristupljeno 07.12.2012

⁴⁶⁸ Homme Office: Country of origin information, 16.januar 2013.- <http://www.ukba.homeoffice.gov.uk/sitecontent/documents/policyandlaw/coi/iran/report-0611.pdf?view=Binary> , str 164

Vlada Irana reaguje na žalbe etničkih manjina i na nemire koji su izazvani diskriminacijom manjinskih grupa tako što ih ignoriše ili tako što ih suzbija nasilnim putem.⁴⁶⁹

U poslednje dve godine, u periodu od 2010. do 2012.godine, represija nad etničkim manjinama je povećana.⁴⁷⁰ Vlada Irana ograničava kulturnu i političku aktivnost Azara, Kurda, Baloka i arapske manjine.⁴⁷¹

U aprilu 2011.godine vlasti Irana su ugušile proteste u oblasti Khuzestan, koja se nalazi na jugozapadu Irana, na kojima su pripadnici arapske etničke manjine (kojih u Iranu ima oko pola miliona⁴⁷²) protestovali protiv političke, društvene i ekonomske diskriminacije ove etničke manjine.⁴⁷³ U sukobima policije i protestanata poginulo je najmanje deset osoba, dok je oko 150 osoba uhapšeno.⁴⁷⁴ ⁴⁷⁵ U januaru i februaru 2012.godine u Iranu je otpočeo talas hapšenja aktivista za prava arapske manjine.⁴⁷⁶ Samo u gradu Shush, pripadnici Ministarstva za obaveštajne poslove (Ministry of Intelligence) su uhapsili preko 30 osoba koje su aktivno podržavale i pozivale na bojkot parlamentarnih izbora u martu 2012.godine.⁴⁷⁷ Akcija hapšenja je rezultirala sa preko 60 uhapšenih osoba u provinciji Khuzestan, na jugozapadu Irana.⁴⁷⁸

Kurdi, koji kao jedna od najbrojnijih etničkih manjina u Iranu (naseljavaju većinom severozapadne delove Irana) su takođe izloženi primerima lošeg postupanja od strane iranske vlasti. Zaključno sa oktobrom 2011.godine najmanje 16 pripadnika kurdske etničke manjine je čekalo izvršenje smrtne kazne, jer su optuženi za navodne zločine protiv nacionalne bezbednosti i za moharebeh („neprijateljstvo prema Bogu“, što je glavno krivično delo u Iranu⁴⁷⁹).⁴⁸⁰

Sloboda medija i izražavanja

---

⁴⁶⁹ Freedom House: Countries at the crossroads: Iran/ Civil liberties, <http://www.freedomhouse.org/report/countries-crossroads/2012/iran>, pristupljeno 07.12.2012

⁴⁷⁰ Freedom House: Countries at the crossroads: Iran/ Civil liberties, <http://www.freedomhouse.org/report/countries-crossroads/2012/iran>, pristupljeno 07.12.2012

⁴⁷¹ Human Rights Watch: Country summary: Iran/ Treatment of minorities, januar 2012. - http://www.hrw.org/sites/default/files/related_material/iran_2012.pdf, pristupljeno 07.12.2012.

⁴⁷² Human Rights Watch: Iran: Arrest sweeps target Arab minority, 07.februar 2012. - <http://www.hrw.org/news/2012/02/07/iran-arrest-sweeps-target-arab-minority>, pristupljeno 15.12.2012.

⁴⁷³ Freedom House: Countries at the crossroads: Iran/ Civil liberties, <http://www.freedomhouse.org/report/countries-crossroads/2012/iran>, pristupljeno 07.12.2012

⁴⁷⁴ Freedom House: Countries at the crossroads: Iran/ Civil liberties, <http://www.freedomhouse.org/report/countries-crossroads/2012/iran>, pristupljeno 07.12.2012

⁴⁷⁵ Human Rights Watch: Country summary: Iran/ Treatment of minorities, januar 2012. - http://www.hrw.org/sites/default/files/related_material/iran_2012.pdf, pristupljeno 07.12.2012.

⁴⁷⁶ Guardian: Iran steps up crackdown against its Arab minority, 19.jul 2012. - <http://www.guardian.co.uk/world/iran-blog/2012/jul/19/iran-steps-up-crackdown-arab-minority>, pristupljeno 12.12.2012.

⁴⁷⁷ Guardian: Iran steps up crackdown against its Arab minority, 19.jul 2012. - <http://www.guardian.co.uk/world/iran-blog/2012/jul/19/iran-steps-up-crackdown-arab-minority>, pristupljeno 12.12.2012.

⁴⁷⁸ Guardian: Iran steps up crackdown against its Arab minority, 19.jul 2012. - <http://www.guardian.co.uk/world/iran-blog/2012/jul/19/iran-steps-up-crackdown-arab-minority>, pristupljeno 12.12.2012.

⁴⁷⁹ Wikipedia: Moharebeh, <http://en.wikipedia.org/wiki/Moharebeh>, pristupljeno 14.12.2012.

⁴⁸⁰ Human Rights Watch: Country summary: Iran/ Treatment of minorities, januar 2012. - http://www.hrw.org/sites/default/files/related_material/iran_2012.pdf, pristupljeno 07.12.2012.

Ustavom Irana je garantovana sloboda govora i sloboda štampe, osim ukoliko su govor ili tekst u suprotnosti sa fundamentalnim principima islama ili „prava javnog mnjenja“.^{481 482} Međutim, Ustavom Irana nije jasno određeno šta spada pod „fundamentalne principe islama“ i šta su to „prava javnog mnjenja“, što u praksi dovodi do toga da vlasti slobodno tumače ove odredbe ograničavajući time slobodu govora.^{483 484}

Prema zakonu Irana, „svako ko širi bilo koji oblik propagande protiv države“ može da bude kažnjen zatvorskom kaznom od godinu dana, iako u zakonu nije definisano šta spada pod „propagandu“.⁴⁸⁵ Zakon takođe omogućava procesuiranje pisaca koji svojim pisanjem podstiču na dela protiv države i nacionalne bezbednosti, ili koji svojim pisanjem vređaju islam.^{486 487} Kazna za pisanje koje vređa islamsku religiju je smrtna kazna.^{488 489}

Komitet za zaštitu novinara navodi da je i u toku 2011.godine Vlada Irana nastavila kampanju uperenu protiv novinara i slobode medija.^{490 491 492} Vlada Irana je tokom cele godine privodila, pritvarala, mučila ili novčano kažnjavala urednike i novinare zbog njihovog izveštavanja.^{493 494} Iran je država sa najvećim brojem uhapšenih novinara na svetu.^{495 496}

---

⁴⁸¹ Islamic Republic of Iran Constitution/ The rights of the people/ Article 24, <http://www.iranonline.com/iran/iran-info/government/constitution-3.html>

⁴⁸² Homme Office: Country of origin information, 19.januar 2013.- <http://www.ukba.homeoffice.gov.uk/sitecontent/documents/policyandlaw/coi/iran/report-0611.pdf?view=Binary> , str 120

⁴⁸³ Freedom House: Countries at the crossroads 2012: Iran/ Accountability and public voice, <http://www.freedomhouse.org/report/countries-crossroads/2012/iran>, pristupljeno 07.12.2012.

⁴⁸⁴ Homme Office: Country of origin information, 19.januar 2013.- <http://www.ukba.homeoffice.gov.uk/sitecontent/documents/policyandlaw/coi/iran/report-0611.pdf?view=Binary> , str 120

⁴⁸⁵ United States Department of State: Country report on human rights practices for 2011: Iran/ Section 2. Respect for civil liberties, including:/ a.Freedom of speech and press/ Status of freedom of speech and press, 24.maj 2012. - <http://www.state.gov/documents/organization/186637.pdf>, pristupljeno 07.12.2012.

⁴⁸⁶ United States Department of State: Country report on human rights practices for 2011: Iran/ Section 2. Respect for civil liberties, including:/ a.Freedom of speech and press/ Status of freedom of speech and press, 24.maj 2012. - <http://www.state.gov/documents/organization/186637.pdf>, pristupljeno 07.12.2012.

⁴⁸⁷ Homme Office: Country of origin information, 19.januar 2013.- <http://www.ukba.homeoffice.gov.uk/sitecontent/documents/policyandlaw/coi/iran/report-0611.pdf?view=Binary> , str 118

⁴⁸⁸ United States Department of State: Country report on human rights practices for 2011: Iran/ Section 2. Respect for civil liberties, including:/ a.Freedom of speech and press/ Status of freedom of speech and press, 24.maj 2012. - <http://www.state.gov/documents/organization/186637.pdf>, pristupljeno 07.12.2012.

⁴⁸⁹ Homme Office: Country of origin information, 19.januar 2013.- <http://www.ukba.homeoffice.gov.uk/sitecontent/documents/policyandlaw/coi/iran/report-0611.pdf?view=Binary> , str 118

⁴⁹⁰ United States Department of State: Country report on human rights practices for 2011: Iran/ Section 2. Respect for civil liberties, including:/ a.Freedom of speech and press/ Status of freedom of speech and press, 24.maj 2012. - <http://www.state.gov/documents/organization/186637.pdf>, pristupljeno 07.12.2012.

⁴⁹¹ Committee to Protect Journalists: Imprisonments jumps worldwide, and Iran is the worst, 08.decembar 2011. - <http://cpj.org/reports/2011/12/journalist-imprisonments-jump-worldwide-and-iran-i.php>, pristupljeno 10.12.2012.

⁴⁹² Homme Office: Country of origin information Iran,19.januar 2013.- <http://www.ukba.homeoffice.gov.uk/sitecontent/documents/policyandlaw/coi/iran/report-0611.pdf?view=Binary> , str 122

⁴⁹³ United States Department of State: Country report on human rights practices for 2011: Iran/ Section 2. Respect for civil liberties, including:/ a.Freedom of speech and press/ Violence and harassment, 24.maj 2012. - <http://www.state.gov/documents/organization/186637.pdf>, pristupljeno 07.12.2012.

Zaključno sa decembrom 2011.godine, u iranskim zatvorima nalazilo se 42 novinara.⁴⁹⁷ ⁴⁹⁸ ⁴⁹⁹ Od ukupnog broja novinara, čak polovina njih je optužena zbog vršenja dela koja su usmerena protiv države i smeštena u samicama u iranskim zatvorima.⁵⁰⁰

Iranske vlasti su u septembru 2012.godine uhapsile Zhilu Bani-Yaghoub, novinarku koja je više puta tokom prethodne tri godine dobila nagradu za novinarsku hrabrost i osudile je na godinu dana zatvorske kazne zbog širenja propagande protiv režima.⁵⁰¹ Odlukom suda joj je zabranjeno pojavljivanje u medijima i bavljenje novinarstvom tokom narednih 30 godina.⁵⁰²

Nevladine organizacije su izvestile da je tokom 2011.godine najmanje 60 novinara bilo prinuđeno da napusti Iran zbog straha od progona.⁵⁰³

Vlada Irana je u toku 2011.godine zabranjivala zaposlenima u stranim medijima da snimaju video snimke ili da fotografišu na celoj teritoriji zemlje.⁵⁰⁴ Strani dopisnici moraju da dostave detaljne planove puta i teme svojih članaka pre nego što im se odobri viza.⁵⁰⁵ Iako su veće međunarodne novinske kuće zadržale prisustvo u glavnom gradu Teheranu, njihovi novinari ne mogu slobodno da se kreću i izveštavaju, naročito u oblastima van glavnog grada.⁵⁰⁶ ⁵⁰⁷

---

⁴⁹⁴ Homme Office: Country of origin information Iran, 19. januar 2013. - <http://www.ukba.homeoffice.gov.uk/sitecontent/documents/policyandlaw/coi/iran/report-0611.pdf?view=Binary>, str 122

⁴⁹⁵ Committee to Protect Journalists: Imprisonments jumps worldwide, and Iran is the worst, 08. decembar 2011. - <http://cpj.org/reports/2011/12/journalist-imprisonments-jump-worldwide-and-iran-i.php>, pristupljeno 10.12.2012.

⁴⁹⁶ Freedom House: Countries at the crossroads 2012: Iran/ Accountability and public voice, <http://www.freedomhouse.org/report/countries-crossroads/2012/iran>, pristupljeno 07.12.2012.

⁴⁹⁷ Committee to Protect Journalists: Attacks on the press in 2011: Iran, <http://cpj.org/2012/02/attacks-on-the-press-in-2011-iran.php>, pristupljeno 10.12.2012.

⁴⁹⁸ Freedom House: Countries at the crossroads 2012: Iran/ Accountability and public voice, <http://www.freedomhouse.org/report/countries-crossroads/2012/iran>, pristupljeno 07.12.2012.

⁴⁹⁹ Bianet: Year of struggle for journalists/ Regulations, effects, reactions, legal remedy, 10. februar 2012. - <http://www.bianet.org/english/world/136060-year-of-struggle-for-journalists>, pristupljeno 10.12.2012.

⁵⁰⁰ Committee to Protect Journalists: Attacks on the press in 2011: Iran, <http://cpj.org/2012/02/attacks-on-the-press-in-2011-iran.php>, pristupljeno 10.12.2012.

⁵⁰¹ Guardian: Iranian activist Zhila Bani-Yaghoub packs her bags and heads to prison, 06. septembar 2012. - <http://www.guardian.co.uk/world/iran-blog/2012/sep/06/iran-activist-zhila-bani-yaghoub-evin-prison>, pristupljeno 14.12.2012.

⁵⁰² Amnesty International: Iran must release prisoner of conscience Zhila Bani-Yaghoub, 04. septembar 2012. - <http://www.amnesty.org/en/news/iran-must-release-prisoner-conscience-zhila-bani-yaghoub-2012-09-03>, pristupljeno 14.12.2012.

⁵⁰³ United States Department of State: Country report on human rights practices for 2011: Iran/ Section 2. Respect for civil liberties, including: a. Freedom of speech and press/ Violence and harassment, 24. maj 2012. - <http://www.state.gov/documents/organization/186637.pdf>, pristupljeno 07.12.2012.

⁵⁰⁴ United States Department of State: Country report on human rights practices for 2011: Iran/ Section 2. Respect for civil liberties, including: a. Freedom of speech and press/ Freedom of press, 24. maj 2012. - <http://www.state.gov/documents/organization/186637.pdf>, pristupljeno 07.12.2012.

⁵⁰⁵ United States Department of State: Country report on human rights practices for 2011: Iran/ Section 2. Respect for civil liberties, including: a. Freedom of speech and press/ Freedom of press, 24. maj 2012. - <http://www.state.gov/documents/organization/186637.pdf>, pristupljeno 07.12.2012.

⁵⁰⁶ Committee to Protect Journalists: Attacks on the press in 2011: Iran, <http://cpj.org/2012/02/attacks-on-the-press-in-2011-iran.php>, pristupljeno 10.12.2012.

Takođe, Vlada Irana je pod izgovorom “zaštite nacionalne bezbednosti” tokom 2012.godine procesuirala novinare i pojedince koji su davali intervju za zapadne medije.^{508 509}

Tokom 2011.godine, Vlada Irana je zabranjivala, zatvarala i cenzurisala publikacije koje su bile kritične prema vlastima.^{510 511 512} Vlada Irana je značajno ograničila delovanje nezavisnih medija zatvaranjem ili zabranjivanjem opozicionih i reformističkih novina, kao i cenzurisanjem vesti.⁵¹³ Štampani mediji koji su pod kontrolom Vlade su takođe žrtve restrikcija i cenzure.⁵¹⁴

Sve veći broj političkih, socijalnih i kulturnih tema se smatra nepoželjnim.⁵¹⁵ Visoki savet za nacionalnu bezbednost (High National Security Council) često izdaje novinama direktive putem kojih zabranjuje izveštavanje o određenim temama, kao što su kršenja ljudskih prava i opozicioni pokret.^{516 517}

U septembru 2011.godine Ministarstvo za kulturu i usaglašavanje sa islamom je zatvorilo nedeljnik Shahrvand (što u prevodu znači Građanin) i dnevne novine Ruzegar (Vreme), zbog vređanja vlasti i „propagande usmerene protiv države“.^{518 519}

---

⁵⁰⁷ Homme Office: Country of origin information Iran,19.januar 2013.- <http://www.ukba.homeoffice.gov.uk/sitecontent/documents/policyandlaw/coi/iran/report-0611.pdf?view=Binary> , str 122

⁵⁰⁸ EurAsia Review: Iran: Gonabadi Dervish arrested again, 15.mart 2012. - <http://www.eurasiareview.com/15032012-iran-gonabadi-dervish-arrested-again/>, pristupljeno 11.12.2012.

⁵⁰⁹ Homme Office: Country of origin information Iran,19.januar 2013.- <http://www.ukba.homeoffice.gov.uk/sitecontent/documents/policyandlaw/coi/iran/report-0611.pdf?view=Binary> , str 134

⁵¹⁰ United States Department of State: Country report on human rights practices for 2011: Iran/ Section 2. Respect for civil liberties, including:/ a.Freedom of speech and press/ Freedom of press, 24.maj 2012. - <http://www.state.gov/documents/organization/186637.pdf>, pristupljeno 07.12.2012.

⁵¹¹ Freedom House: Countries at the crossroads 2012: Iran/ Accountability and public voice, <http://www.freedomhouse.org/report/countries-crossroads/2012/iran>, pristupljeno 07.12.2012.

⁵¹² Homme Office: Country of origin information Iran,19.januar 2013.- <http://www.ukba.homeoffice.gov.uk/sitecontent/documents/policyandlaw/coi/iran/report-0611.pdf?view=Binary> , str 120

⁵¹³ United States Department of State: Country report on human rights practices for 2011: Iran/ Section 2. Respect for civil liberties, including:/ a.Freedom of speech and press/ Freedom of press, 24.maj 2012. - <http://www.state.gov/documents/organization/186637.pdf>, pristupljeno 07.12.2012.

⁵¹⁴ United States Department of State: Country report on human rights practices for 2011: Iran/ Section 2. Respect for civil liberties, including:/ a.Freedom of speech and press/ Freedom of press, 24.maj 2012. - <http://www.state.gov/documents/organization/186637.pdf>, pristupljeno 07.12.2012.

⁵¹⁵ Freedom House: Countries at the crossroads 2012: Iran/ Accountability and public voice, <http://www.freedomhouse.org/report/countries-crossroads/2012/iran>, pristupljeno 07.12.2012.

⁵¹⁶ Freedom House: Countries at the crossroads 2012: Iran/ Accountability and public voice, <http://www.freedomhouse.org/report/countries-crossroads/2012/iran>, pristupljeno 07.12.2012.

⁵¹⁷ Freedom House: Freedom in the world 2012: Iran/ Political rights and civil liberties, <http://www.freedomhouse.org/report/freedom-world/2012/iran>, pristupljeno 07.12.2012.

⁵¹⁸ Human Rights Watch: Country summary: Iran/ Freedom of expression, januar 2012. - http://www.hrw.org/sites/default/files/related_material/iran_2012.pdf, pristupljeno 07.12.2012.

⁵¹⁹ Freedom House: Freedom in the world 2012: Iran/ Political rights and civil liberties, <http://www.freedomhouse.org/report/freedom-world/2012/iran>, pristupljeno 07.12.2012.

Prema Ustavu Irana , privatno emitovanje programa je zabranjeno.⁵²⁰ Svi sadržaji na kanalima državne televizije, koja je glavni izvor informacija za mnoge Irance, su strogo nadzirani i cenzurisani.⁵²¹ Od poslednjih predsedničkih izbora 2009.godine pa sve do danas, državna televizija je najčešće ignorisala proteste opozicije ili je o njima izveštavala u negativnom kontekstu.⁵²² Deo sadržaja koji se emituje na državnoj televiziji se pušta u etar po naređenjima službi bezbednosti Irana, uključujući i iznuđena priznanja političkih zatvorenika.⁵²³

Vlada Irana kontroliše i održava monopol nad svim televizijskim i radio stanicama koje deluju u Iranu.⁵²⁴ ⁵²⁵ U novembru 2011.godine, šef policije je upozorio kompanije koje reklamiraju emitovanje kanala preko satelita da bi mogle da se suoče sa krivičnim optužbama zbog toga.⁵²⁶ Emitovanje stranih programa kao što su BBC Persian i Glas Amerike (Voice of America) je u toku 2011.godine bilo blokirano od strane vlasti Irana, navodno zbog špijunaže i širenja zavere protiv Irana.⁵²⁷ ⁵²⁸

Izdavači knjiga su u obavezi da, pre objavljivanja knjiga, zatraže dozvolu za to od Ministarstva kulture i usaglašavanja sa islamom (Ministry of Culture and Islamic Guidance), koje vrši pregled svih rukopisa.⁵²⁹ ⁵³⁰ Ovo ministarstvo takođe vrši proveru i stranog štampanog materijala pre nego što se objavi na domaćem tržištu.⁵³¹ ⁵³²

---

⁵²⁰ United States Department of State: Country report on human rights practices for 2011: Iran/ Section 2. Respect for civil liberties, including:/ a.Freedom of speech and press/ Freedom of press, 24.maj 2012. - <http://www.state.gov/documents/organization/186637.pdf>, pristupljeno 07.12.2012.

⁵²¹ Freedom House: Countries at the crossroads 2012: Iran/ Accountability and public voice, <http://www.freedomhouse.org/report/countries-crossroads/2012/iran>, pristupljeno 07.12.2012.

⁵²² Freedom House: Countries at the crossroads 2012: Iran/ Accountability and public voice, <http://www.freedomhouse.org/report/countries-crossroads/2012/iran>, pristupljeno 07.12.2012.

⁵²³ Freedom House: Countries at the crossroads 2012: Iran/ Accountability and public voice, <http://www.freedomhouse.org/report/countries-crossroads/2012/iran>, pristupljeno 07.12.2012.

⁵²⁴ United States Department of State: Country report on human rights practices for 2011: Iran/ Section 2. Respect for civil liberties, including:/ a.Freedom of speech and press/ Freedom of press, 24.maj 2012. - <http://www.state.gov/documents/organization/186637.pdf>, pristupljeno 07.12.2012.

⁵²⁵ Freedom House: Freedom in the world 2012: Iran/ Political rights and civil liberties, <http://www.freedomhouse.org/report/freedom-world/2012/iran>, pristupljeno 07.12.2012.

⁵²⁶ United States Department of State: Country report on human rights practices for 2011: Iran/ Section 2. Respect for civil liberties, including:/ a.Freedom of speech and press/ Freedom of press, 24.maj 2012. - <http://www.state.gov/documents/organization/186637.pdf>, pristupljeno 07.12.2012.

⁵²⁷ United States Department of State: Country report on human rights practices for 2011: Iran/ Section 2. Respect for civil liberties, including:/ a.Freedom of speech and press/ Freedom of press, 24.maj 2012. - <http://www.state.gov/documents/organization/186637.pdf>, pristupljeno 07.12.2012.

⁵²⁸ Homme Office: Country of origin information, 19.januar 2013.- <http://www.ukba.homeoffice.gov.uk/sitecontent/documents/policyandlaw/coi/iran/report-0611.pdf?view=Binary> , str 126

⁵²⁹ United States Department of State: Country report on human rights practices for 2011: Iran/ Section 2. Respect for civil liberties, including:/ a.Freedom of speech and press/ Freedom of press, 24.maj 2012. - <http://www.state.gov/documents/organization/186637.pdf>, pristupljeno 07.12.2012.

⁵³⁰ Freedom House: Freedom in the world 2012: Iran/ Political rights and civil liberties, <http://www.freedomhouse.org/report/freedom-world/2012/iran>, pristupljeno 07.12.2012.

⁵³¹ United States Department of State: Country report on human rights practices for 2011: Iran/ Section 2. Respect for civil liberties, including:/ a.Freedom of speech and press/ Freedom of press, 24.maj 2012. - <http://www.state.gov/documents/organization/186637.pdf>, pristupljeno 07.12.2012.

⁵³² Freedom House: Freedom in the world 2012: Iran/ Political rights and civil liberties, <http://www.freedomhouse.org/report/freedom-world/2012/iran>, pristupljeno 07.12.2012.

U januaru 2011.godine Vlada Irana je zabranila objavljivanje i prodaju svih knjiga pisca Paula Koelja (Paulo Coelho) zbog toga što je pružio podršku novinaru koji je govorio protiv iranske vlade.⁵³³

Sloboda interneta

Režim u Iranu je i tokom 2011.godine nastavio da ograničava slobodu interneta.^{534 535} Svi internet servis provajderi moraju da budu odobreni od strane Ministarstva za kulturu Irana i usaglašeni sa odredbama islama.⁵³⁶ Vlasti Irana takođe zahtevaju da se svi vlasnici internet stranica i blogova registruju kod istog ministarstva.⁵³⁷

U toku 2011.godine u Iranu je blokirano na desetine hiljada sajtova koji su proglašeni nemoralnim ili opasnim po nacionalnu bezbednost države.⁵³⁸ Iranski zvaničnici konstantno upozoravaju da se društvene mreže koriste od strane zapadnih obaveštajnih službi za skupljanje ličnih podataka i regrutovanje špijuna.⁵³⁹ Vlasti su pojačale nadzor nad internet aktivnostima iranskih građana, što dovodi do toga da je veliki broj blogera uhapšen zbog komentara ostavljenih na internetu.⁵⁴⁰

Iranski režim je u 2011.godini osnovao Policijsku jedinicu za kontrolu internet sadržaja (Online police unit) kako bi pojačao kontrolu interneta.⁵⁴¹ Zvaničnici su u martu 2011.godine objavili i nameru da stvore "nacionalni internet" i tako ograniče pristup građana globalnoj internet mreži.^{542 543}

---

⁵³³ United States Department of State: Country report on human rights practices for 2011: Iran/ Section 2. Respect for civil liberties, including:/ a.Freedom of speech and press/ Freedom of press, 24.maj 2012. - <http://www.state.gov/documents/organization/186637.pdf>, pristupljeno 07.12.2012.

⁵³⁴ Freedom House: Countries at the crossroads 2012: Iran/ Accountability and public voice, <http://www.freedomhouse.org/report/countries-crossroads/2012/iran>, pristupljeno 07.12.2012.

⁵³⁵ Homme Office: Country of origin information, 19.januar 2013.- <http://www.ukba.homeoffice.gov.uk/sitecontent/documents/policyandlaw/coi/iran/report-0611.pdf?view=Binary> , str 124

⁵³⁶ United States Department of State: Country report on human rights practices for 2011: Iran/ Section 2. Respect for civil liberties, including:/ a.Freedom of speech and press/ Internet freedom, 24.maj 2012. - <http://www.state.gov/documents/organization/186637.pdf>, pristupljeno 07.12.2012.

⁵³⁷ United States Department of State: Country report on human rights practices for 2011: Iran/ Section 2. Respect for civil liberties, including:/ a.Freedom of speech and press/ Internet freedom, 24.maj 2012. - <http://www.state.gov/documents/organization/186637.pdf>, pristupljeno 07.12.2012.

⁵³⁸ Freedom House: Countries at the crossroads 2012: Iran/ Accountability and public voice, <http://www.freedomhouse.org/report/countries-crossroads/2012/iran>, pristupljeno 07.12.2012.

⁵³⁹ Freedom House: Countries at the crossroads 2012: Iran/ Accountability and public voice, <http://www.freedomhouse.org/report/countries-crossroads/2012/iran>, pristupljeno 07.12.2012.

⁵⁴⁰ Freedom House: Countries at the crossroads 2012: Iran/ Accountability and public voice, <http://www.freedomhouse.org/report/countries-crossroads/2012/iran>, pristupljeno 07.12.2012.

⁵⁴¹ Freedom House: Countries at the crossroads 2012: Iran/ Accountability and public voice, <http://www.freedomhouse.org/report/countries-crossroads/2012/iran>, pristupljeno 07.12.2012.

⁵⁴² Freedom House: Countries at the crossroads 2012: Iran/ Accountability and public voice, <http://www.freedomhouse.org/report/countries-crossroads/2012/iran>, pristupljeno 07.12.2012.

⁵⁴³ United States Department of State: Country report on human rights practices for 2011: Iran/ Section 2. Respect for civil liberties, including:/ a.Freedom of speech and press/ Internet freedom, 24.maj 2012. - <http://www.state.gov/documents/organization/186637.pdf>, pristupljeno 07.12.2012.

U nekoliko navrata tokom 2011.godine, vlasti Irana su sa namerom ograničavale brzinu interneta kako bi sprečili građane da skidaju materijale sa mreže.^{544 545} Na osnovu naređenja Ministarstva za komunikacije i internet tehnologiju (Ministry of Communications and Internet Technology) domaćinstvima i internet kafeima je zabranjeno da imaju brz pristup internetu.⁵⁴⁶

Humanitarni radnici

Vlada Irana je u toku 2011.godine nastavila da poriče univerzalnost ljudskih prava i nastavila je da insistira na tome da pitanja ljudskih prava treba posmatrati u kontekstu “kulture i verovanja” jedne zemlje.⁵⁴⁷

Situacija za nevladine organizacije u Iranu se značajno pogoršala tokom poslednjih godina.^{548 549} Vrlo mali broj nevladinih organizacija u državi može neometano da funkcioniše uz postojanje ovakve represivne politike.⁵⁵⁰

Jedan od primera ograničavanja rada humanitarnih radnika i aktivista se desio u januaru 2011.godine kada sud je podigao optužnicu protiv Nasrin Sotoudeh, istaknute advokaticke i aktivistkinje za ljudska prava, za “delovanje protiv nacionalne bezbednosti”, “širenje propagande protiv režima” i “članstvo u zabranjenoj organizaciji” (Centru za borbu za ljudska prava) i osudio je na 11 godina zatvorske kazne.^{551 552} Sudskom odlukom je Nasrin Sotoudeh zabranjeno da se bavi pravom kao i da napušta zemlju sledećih 20 godina.^{553 554}

---

⁵⁴⁴ United States Department of State: Country report on human rights practices for 2011: Iran/ Section 2. Respect for civil liberties, including:/ a.Freedom of speech and press/ Internet freedom, 24.maj 2012. - <http://www.state.gov/documents/organization/186637.pdf>, pristupljeno 07.12.2012.

⁵⁴⁵ Human Rights Watch: Country summary: Iran/ Freedom of expression, januar 2012. - http://www.hrw.org/sites/default/files/related_material/iran_2012.pdf, pristupljeno 07.12.2012.

⁵⁴⁶ United States Department of State: Country report on human rights practices for 2011: Iran/ Section 2. Respect for civil liberties, including:/ a.Freedom of speech and press/ Internet freedom, 24.maj 2012. - <http://www.state.gov/documents/organization/186637.pdf>, pristupljeno 07.12.2012.

⁵⁴⁷ United States Department of State: Country report on human rights practices for 2011: Iran/ Section 5. Governmental Attitude Regarding International and Nongovernmental Investigation of Alleged Violations of Human Rights, 24.maj 2012. - <http://www.state.gov/documents/organization/186637.pdf>, pristupljeno 07.12.2012.

⁵⁴⁸ Freedom House: Countries at the crossroads 2012: Iran/ Accountability and public voice, <http://www.freedomhouse.org/report/countries-crossroads/2012/iran>, pristupljeno 07.12.2012.

⁵⁴⁹ Home Office: Country of origin information, 19.januar 2013.- <http://www.ukba.homeoffice.gov.uk/sitecontent/documents/policyandlaw/coi/iran/report-0611.pdf?view=Binary> , str 135

⁵⁵⁰ Human Rights Watch: Country summary: Iran/ Human rights defenders and lawyers, januar 2012. - http://www.hrw.org/sites/default/files/related_material/iran_2012.pdf, pristupljeno 07.12.2012.

⁵⁵¹ Human Rights Watch: Country summary: Iran/ Human rights defenders and lawyers, januar 2012. - http://www.hrw.org/sites/default/files/related_material/iran_2012.pdf, pristupljeno 07.12.2012.

⁵⁵² United States Department of State: Country report on human rights practices for 2011: Iran/ Section 1. Respect for the integrity of the person, including freedom from/ e.Denial of fair public trial, 24.maj 2012. - <http://www.state.gov/documents/organization/186637.pdf>, pristupljeno 07.12.2012.

⁵⁵³ Human Rights Watch: Country summary: Iran/ Human rights defenders and lawyers, januar 2012. - http://www.hrw.org/sites/default/files/related_material/iran_2012.pdf, pristupljeno 07.12.2012.

Ubrzo nakon donošenja presude za Nasrin Sotoudeh, vlasti Irana su uhapsile i njenog muža.⁵⁵⁵ On je pušten na slobodu bez podizanja optužbe nakon što je nedelju dana zadržan u pritvoru.⁵⁵⁶ U septembru 2011. godine pravosnažnom odlukom Nasrin je umanjena zatvorska kazna na šest godina zatvora.⁵⁵⁷

U septembru 2011. godine serija hapšenja članova organizacije Centra za borbu za ljudska prava se nastavila.⁵⁵⁸ Bezbednosne snage su uhapsile Abdolfattah Soltani-ja, još jednog od istaknutih članova organizacije.⁵⁵⁹ Soltani je (pored optužbi za delovanje protiv nacionalne bezbednosti) optužen i za to što je primio “nezakonitu nagradu”, što se odnosilo na Soltanijevo dobijanje Nirnberške nagrade za ljudska prava (the Nuremberg International Human Rights Award).⁵⁶⁰

Na meti napada su i humanitarni radnici koji se bore za prava žena i manjina.⁵⁶¹

U junu 2011. godine policajac u civilu je pretukao aktivistkinju i borca za ženska prava Haleh Sahabi-ju, što je kod nje izazvalo srčani udar, a ubrzo potom i smrt.⁵⁶² Sredinom decembra 2011. godine jedan član parlamenta Irana, Ali Motahari je javno priznao da vlasti “nisu želele da ona umre i da je to što se dogodilo rezultat nedostatka pažnje agenata”.⁵⁶³

Uslovi u zatvorima

---

⁵⁵⁴ United States Department of State: Country report on human rights practices for 2011: Iran/ Section 1. Respect for the integrity of the person, including freedom from/ e.Denial of fair public trial, 24.maj 2012. - <http://www.state.gov/documents/organization/186637.pdf>, pristupljeno 07.12.2012.

⁵⁵⁵ United States Department of State: Country report on human rights practices for 2011: Iran/ Section 1. Respect for the integrity of the person, including freedom from/ e.Denial of fair public trial, 24.maj 2012. - <http://www.state.gov/documents/organization/186637.pdf>, pristupljeno 07.12.2012.

⁵⁵⁶ United States Department of State: Country report on human rights practices for 2011: Iran/ Section 1. Respect for the integrity of the person, including freedom from/ e.Denial of fair public trial, 24.maj 2012. - <http://www.state.gov/documents/organization/186637.pdf>, pristupljeno 07.12.2012.

⁵⁵⁷ Human Rights Watch: Country summary: Iran/ Human rights defenders and lawyers, januar 2012. - http://www.hrw.org/sites/default/files/related_material/iran_2012.pdf, pristupljeno 07.12.2012.

⁵⁵⁸ Human Rights Watch: Country summary: Iran/ Human rights defenders and lawyers, januar 2012. - http://www.hrw.org/sites/default/files/related_material/iran_2012.pdf, pristupljeno 07.12.2012.

⁵⁵⁹ Human Rights Watch: Country summary: Iran/ Human rights defenders and lawyers, januar 2012. - http://www.hrw.org/sites/default/files/related_material/iran_2012.pdf, pristupljeno 07.12.2012.

⁵⁶⁰ United States Department of State: Country report on human rights practices for 2011: Iran/ Section 1. Respect for the integrity of the person, including freedom from/ f.Arbitrary interference with privacy, family, home or correspondence, 24.maj 2012. - <http://www.state.gov/documents/organization/186637.pdf>, pristupljeno 07.12.2012.

⁵⁶¹ United States Department of State: Country report on human rights practices for 2011: Iran/ Section 1. Respect for the integrity of the person, including freedom from/ e.Denial of fair public trial, 24.maj 2012. - <http://www.state.gov/documents/organization/186637.pdf>, pristupljeno 07.12.2012.

⁵⁶² United States Department of State: Country report on human rights practices for 2011: Iran/ Section 1. Respect for the integrity of the person, including freedom from/ e.Denial of fair public trial, 24.maj 2012. - <http://www.state.gov/documents/organization/186637.pdf>, pristupljeno 07.12.2012.

⁵⁶³ United States Department of State: Country report on human rights practices for 2011: Iran/ Section 1. Respect for the integrity of the person, including freedom from/ e.Denial of fair public trial, 24.maj 2012. - <http://www.state.gov/documents/organization/186637.pdf>, pristupljeno 07.12.2012.

Uslovi u zatvorima u Iranu su izuzetno loši.⁵⁶⁴ Zatvorske ustanove su stare i prenatrpane.⁵⁶⁵ ⁵⁶⁶ Postoji problem nedostatka higijene, a zatvorenici se često žale na neadekvatnu zdravstvenu negu.⁵⁶⁷ ⁵⁶⁸

Zbog prenatrpanosti u iranskim zatvorima, mnogi zatvorenici su prinuđeni da spavaju na podovima, u holovima zatvora, pa čak i u zatvorskom dvorištu.⁵⁶⁹ ⁵⁷⁰ U aprilu 2011.godine Younes Mousavi, član Komisije za pravosuđe u parlamentu, izjavio je da su zatvori toliko prenatrpani da su neki zatvorenici prinuđeni da spavaju na stepenicama.⁵⁷¹ ⁵⁷² Dešava se da dolazi i do restrikcije vode, a takođe postoje i problemi sa kanalizacijom u zatvorima.⁵⁷³ Zbog izuzetno loših uslova u iranskim zatvorima, zatvorenici često štrajkuju glađu u znak protesta.⁵⁷⁴

Zatvorenici su često izloženi maltretiranju od strane zatvorskih čuvara.⁵⁷⁵ ⁵⁷⁶ Pored toga što su često držani u samicama, mnogim zatvorenicama se ne daje adekvatna hrana ni medicinska nega kako bi se olakšalo iznuđivanje priznanja.⁵⁷⁷

---

⁵⁶⁴ Freedom House: Countries at the crossroads: Iran/ Civil liberties, <http://www.freedomhouse.org/report/countries-crossroads/2012/iran>, pristupljeno 07.12.2012

⁵⁶⁵ Freedom House: Countries at the crossroads: Iran/ Civil liberties, <http://www.freedomhouse.org/report/countries-crossroads/2012/iran>, pristupljeno 07.12.2012

⁵⁶⁶ Homme Office : Country of origin information report 2012 Iran , 19.januar 2013.- <http://www.ukba.homeoffice.gov.uk/sitecontent/documents/policyandlaw/coi/iran/report-0611.pdf?view=Binary> , str 80

⁵⁶⁷ Freedom House: Countries at the crossroads: Iran/ Civil liberties, <http://www.freedomhouse.org/report/countries-crossroads/2012/iran>, pristupljeno 07.12.2012

⁵⁶⁸ Homme Office : Country of origin information report 2012 Iran , 19.januar 2013.- <http://www.ukba.homeoffice.gov.uk/sitecontent/documents/policyandlaw/coi/iran/report-0611.pdf?view=Binary> , str 80

⁵⁶⁹ United States Department of State: Country report on human rights practices for 2011: Iran/ Section 1. Respect for the integrity of the person, including freedom from/ c.Torture and other cruel, inhuman or degrading treatment or punishment/ Prison and detention center conditions, 24.maj 2012. - <http://www.state.gov/documents/organization/186637.pdf>, pristupljeno 07.12.2012.

⁵⁷⁰ Homme Office : Country of origin information report 2012 Iran , 19.januar 2013.- <http://www.ukba.homeoffice.gov.uk/sitecontent/documents/policyandlaw/coi/iran/report-0611.pdf?view=Binary> , str 80

⁵⁷¹ United States Department of State: Country report on human rights practices for 2011: Iran/ Section 1. Respect for the integrity of the person, including freedom from/ c.Torture and other cruel, inhuman or degrading treatment or punishment/ Prison and detention center conditions, 24.maj 2012. - <http://www.state.gov/documents/organization/186637.pdf>, pristupljeno 07.12.2012.

⁵⁷² Homme Office : Country of origin information report 2012 Iran , 19.januar 2013.- <http://www.ukba.homeoffice.gov.uk/sitecontent/documents/policyandlaw/coi/iran/report-0611.pdf?view=Binary> , str 80

⁵⁷³ United States Department of State: Country report on human rights practices for 2011: Iran/ Section 1. Respect for the integrity of the person, including freedom from/ c.Torture and other cruel, inhuman or degrading treatment or punishment/ Prison and detention center conditions, 24.maj 2012. - <http://www.state.gov/documents/organization/186637.pdf>, pristupljeno 07.12.2012.

⁵⁷⁴ United States Department of State: Country report on human rights practices for 2011: Iran/ Section 1. Respect for the integrity of the person, including freedom from/ c.Torture and other cruel, inhuman or degrading treatment or punishment/ Prison and detention center conditions, 24.maj 2012. - <http://www.state.gov/documents/organization/186637.pdf>, pristupljeno 07.12.2012.

⁵⁷⁵ United States Department of State: Country report on human rights practices for 2011: Iran/ Section 1. Respect for the integrity of the person, including freedom from/ c.Torture and other cruel, inhuman or degrading treatment or punishment/ Prison and detention center conditions, 24.maj 2012. - <http://www.state.gov/documents/organization/186637.pdf>, pristupljeno 07.12.2012.

Predstavnici zatvorske uprave kažnjavaju zatvorenike fizičkim nasiljem ukoliko protestuju zbog loših zatvorskih uslova.⁵⁷⁸

Postoje podaci o tome da je zatvorska uprava kažnjavala zatvorenike tako što ih je slala napolje bez odeće na duži vremenski period.⁵⁷⁹ Zatvorenici su često izloženi senzornoj deprivaciji, odnosno ili su okruženi svetlošću tokom 24 sata ili potpunom tamom.⁵⁸⁰

Iran i dalje nastavlja praksu zatvaranja političkih aktivista u samice na duge vremenske periode, odbijajući im pravo na posete članova porodice kao i pravo na pravno zastupanje.⁵⁸¹ Politički zatvorenici su izneli optužbe da su žrtve psihološkog i fizičkog mučenja, kao i silovanja od strane zatvorskih čuvara.^{582 583}

Stavljanje političkih zatvorenika zajedno sa osuđenim kriminalcima je još jedan metod koje vlasti koriste da kazne protivnike režima.⁵⁸⁴ Neki od bivših pritvorenika su izjavili da su ih nakon mučenja u zatvoru primoravali da, po izlasku iz zatvora potpišu dokument u kome izjavljuju kako nikad nisu bili maltretirani.⁵⁸⁵

Novinar Issa Saharkhiz, koji se nalazi u zatvoru, optužio je zatvorsku upravu da koristi teške zatvorske uslove kako bi polako ubila političke zatvorenike.⁵⁸⁶

---

⁵⁷⁶ Homme Office : Country of origin information report 2012 Iran , 19.januar 2013.- <http://www.ukba.homeoffice.gov.uk/sitecontent/documents/policyandlaw/coi/iran/report-0611.pdf?view=Binary> , str 81

⁵⁷⁷ United States Department of State: Country report on human rights practices for 2011: Iran/ Section 1. Respect for the integrity of the person, including freedom from/ c.Torture and other cruel, inhuman or degrading treatment or punishment/ Prison and detention center conditions, 24.maj 2012. - <http://www.state.gov/documents/organization/186637.pdf>, pristupljeno 07.12.2012.

⁵⁷⁸ United States Department of State: Country report on human rights practices for 2011: Iran/ Section 1. Respect for the integrity of the person, including freedom from/ c.Torture and other cruel, inhuman or degrading treatment or punishment/ Prison and detention center conditions, 24.maj 2012. - <http://www.state.gov/documents/organization/186637.pdf>, pristupljeno 07.12.2012.

⁵⁷⁹ United States Department of State: Country report on human rights practices for 2011: Iran/ Section 1. Respect for the integrity of the person, including freedom from/ c.Torture and other cruel, inhuman or degrading treatment or punishment/ Prison and detention center conditions, 24.maj 2012. - <http://www.state.gov/documents/organization/186637.pdf>, pristupljeno 07.12.2012.

⁵⁸⁰ United States Department of State: Country report on human rights practices for 2011: Iran/ Section 1. Respect for the integrity of the person, including freedom from/ c.Torture and other cruel, inhuman or degrading treatment or punishment/ Prison and detention center conditions, 24.maj 2012. - <http://www.state.gov/documents/organization/186637.pdf>, pristupljeno 07.12.2012.

⁵⁸¹ Freedom House: Countries at the crossroads: Iran/ Civil liberties, <http://www.freedomhouse.org/report/countries-crossroads/2012/iran>, pristupljeno 07.12.2012

⁵⁸² Freedom House: Countries at the crossroads: Iran/ Civil liberties, <http://www.freedomhouse.org/report/countries-crossroads/2012/iran>, pristupljeno 07.12.2012

⁵⁸³ Homme Office : Country of origin information report 2012 Iran , 19.januar 2013.- <http://www.ukba.homeoffice.gov.uk/sitecontent/documents/policyandlaw/coi/iran/report-0611.pdf?view=Binary> , str 80

⁵⁸⁴ Freedom House: Countries at the crossroads: Iran/ Civil liberties, <http://www.freedomhouse.org/report/countries-crossroads/2012/iran>, pristupljeno 07.12.2012

⁵⁸⁵ Freedom House: Countries at the crossroads: Iran/ Civil liberties, <http://www.freedomhouse.org/report/countries-crossroads/2012/iran>, pristupljeno 07.12.2012

⁵⁸⁶ United States Department of State: Country report on human rights practices for 2011: Iran/ Section 1. Respect for the integrity of the person, including freedom from/ c.Torture and other cruel, inhuman or degrading treatment or

Tokom 2011.godine bilo je nekoliko prijava da su vladini agenti olakšavali ili podsticali silovanje pritvorenih lica i zatvorenika.⁵⁸⁷

U junu 2011. godine, nevladina organizacija IHRDC (Iran Human Rights Documentation Center) je objavila izveštaj pod naslovom "Preživeti silovanje u iranskim zatvorima" u kome je pet bivših zatvorenika priznalo da su bili žrtve silovanja u zatvoru.⁵⁸⁸ Od njih petoro, čak četvoro je bilo silovano od strane zatvorskih čuvara.⁵⁸⁹

Vlasti Irana takođe održavaju i „tajne“ zatvore i pritvorske centre, koji se nalaze van nacionalnog zatvorskog sistema i u kojima se zlostavljanja pritvorenika redovno dešavaju.⁵⁹⁰

Vlada Irana nije dozvolila nijednoj organizaciji, uključujući tu i agencije Ujedinjenih nacija, da vrši nezavisno i nepristrasno posmatranje zatvorskih uslova.⁵⁹¹

Korupcija

U 2011.godini Iran je prema indeksu o percepciji koprucije rangiran kao 120-ta od 183 države sveta.⁵⁹² Korupcija u Iranu je ostala jedan od ključnih problema, uprkos redovnim pozivima koji se upućuju vlastima da reše ovaj problem.⁵⁹⁴

---

punishment/ Prison and detention center conditions, 24.maj 2012. -
<http://www.state.gov/documents/organization/186637.pdf>, pristupljeno 07.12.2012.

⁵⁸⁷ United States Department of State: Country report on human rights practices for 2011: Iran/ Section 1. Respect for the integrity of the person, including freedom from/ c.Torture and other cruel, inhuman or degrading treatment or punishment/ Prison and detention center conditions, 24.maj 2012. -
<http://www.state.gov/documents/organization/186637.pdf>, pristupljeno 07.12.2012.

⁵⁸⁸ United States Department of State: Country report on human rights practices for 2011: Iran/ Section 1. Respect for the integrity of the person, including freedom from/ c.Torture and other cruel, inhuman or degrading treatment or punishment/ Prison and detention center conditions, 24.maj 2012. -
<http://www.state.gov/documents/organization/186637.pdf>, pristupljeno 07.12.2012.

⁵⁸⁹ United States Department of State: Country report on human rights practices for 2011: Iran/ Section 1. Respect for the integrity of the person, including freedom from/ c.Torture and other cruel, inhuman or degrading treatment or punishment/ Prison and detention center conditions, 24.maj 2012. -
<http://www.state.gov/documents/organization/186637.pdf>, pristupljeno 07.12.2012.

⁵⁹⁰ United States Department of State: Country report on human rights practices for 2011: Iran/ Section 1. Respect for the integrity of the person, including freedom from/ c.Torture and other cruel, inhuman or degrading treatment or punishment/ Prison and detention center conditions, 24.maj 2012. -
<http://www.state.gov/documents/organization/186637.pdf>, pristupljeno 07.12.2012.

⁵⁹¹ United States Department of State: Country report on human rights practices for 2011: Iran/ Section 1. Respect for the integrity of the person, including freedom from/ c.Torture and other cruel, inhuman or degrading treatment or punishment/ Prison and detention center conditions, 24.maj 2012. -
<http://www.state.gov/documents/organization/186637.pdf>, pristupljeno 07.12.2012.

⁵⁹² Freedom House: Countries at the crossroads: Iran/ Anti-corruption and transparency, <http://www.freedomhouse.org/report/countries-crossroads/2012/iran>, pristupljeno 07.12.2012

⁵⁹³ Homme Office: Country of origin information report 2012 Iran , 19.januar 2013.-
<http://www.ukba.homeoffice.gov.uk/sitecontent/documents/policyandlaw/coi/iran/report-0611.pdf?view=Binary> , str 135

⁵⁹⁴ Freedom House: Countries at the crossroads: Iran/ Anti-corruption and transparency, <http://www.freedomhouse.org/report/countries-crossroads/2012/iran>, pristupljeno 07.12.2012

Postoji nekoliko faktora koji uzrokuju široko rasprostranjenu korupciju u Iranu.⁵⁹⁵ Među tim faktorima su: preterana umešanost države u ekonomiju, manjak transparentnosti, neefikasnost nadzornih tela, glomazni birokratski aparat i loše plaćeni službenici u javnom sektoru.⁵⁹⁶

Podmićivanje, favorizovanje i kronizam (dodeljivanje istaknutih položaja prijateljima) su normalni aspekti dnevnog života za Irance.⁵⁹⁷ Stanovnici Irana često moraju da plaćaju mito ili da se oslone na privatne veze kako bi dobili neku uslugu, vodili biznis, ubrzali birokratsku proceduru ili efikasno razrešili pravni spor.⁵⁹⁸

Građani generalno imaju veoma malo podataka o operacijama iranske Vlade i načinu na koji ona troši državni novac.⁵⁹⁹ Nadzorna tela koja bi trebalo da vrše kontrolu nad finansijama nisu nezavisna.⁶⁰⁰ Na primer, vladina agencija za kontrolu finansija (Supreme Audit Court) je pod kontrolom iranskog Parlamenta, a njeni nalazi mogu da budu poništeni odlukom suda.⁶⁰¹

U 2011.godini se dogodio najveći slučaj bankarske pronevere u Iranu do sada, koji je razotkriven od strane medija.⁶⁰² Suma proneverenog novca iznosi oko 2.6 milijarde američkih dolara (USD \$),⁶⁰³ a u ovaj bankarski skandal su umešani i neki iranski političari, uključujući i šefa kabineta predsednika Ahmadinedžada, Esfandiara Rahim Mashei-ja.⁶⁰⁴ Do kraja 2011.godine je uhapšeno nešto manje od 50 osoba.⁶⁰⁵ U julu 2012.godine četiri osobe umešane u ovu proneveru su osuđene na smrtnu kaznu, dve osobe su osuđene na doživotnu kaznu, dok je još 33 osobe osuđeno na zatvorsku kaznu u dužini od 25 godina.⁶⁰⁶ ⁶⁰⁷ Identitet optuženih nije objavljen u javnosti.⁶⁰⁸

---

⁵⁹⁵ Freedom House: Countries at the crossroads: Iran/ Anti-corruption and transparency, <http://www.freedomhouse.org/report/countries-crossroads/2012/iran>, pristupljeno 07.12.2012

⁵⁹⁶ Freedom House: Countries at the crossroads: Iran/ Anti-corruption and transparency, <http://www.freedomhouse.org/report/countries-crossroads/2012/iran>, pristupljeno 07.12.2012

⁵⁹⁷ Freedom House: Countries at the crossroads: Iran/ Anti-corruption and transparency, <http://www.freedomhouse.org/report/countries-crossroads/2012/iran>, pristupljeno 07.12.2012

⁵⁹⁸ Freedom House: Countries at the crossroads: Iran/ Anti-corruption and transparency, <http://www.freedomhouse.org/report/countries-crossroads/2012/iran>, pristupljeno 07.12.2012

⁵⁹⁹ Freedom House: Countries at the crossroads: Iran/ Anti-corruption and transparency, <http://www.freedomhouse.org/report/countries-crossroads/2012/iran>, pristupljeno 07.12.2012

⁶⁰⁰ Freedom House: Countries at the crossroads: Iran/ Anti-corruption and transparency, <http://www.freedomhouse.org/report/countries-crossroads/2012/iran>, pristupljeno 07.12.2012

⁶⁰¹ Freedom House: Countries at the crossroads: Iran/ Anti-corruption and transparency, <http://www.freedomhouse.org/report/countries-crossroads/2012/iran>, pristupljeno 07.12.2012

⁶⁰² Freedom House: Countries at the crossroads: Iran/ Anti-corruption and transparency, <http://www.freedomhouse.org/report/countries-crossroads/2012/iran>, pristupljeno 07.12.2012

⁶⁰³ United States Department of State: Country report on human rights practices for 2011: Tunisia/ Section 4. Official corruption and government transparency, 24.maj 2012. - <http://www.state.gov/documents/organization/186637.pdf>, pristupljeno 07.12.2012.

⁶⁰⁴ Freedom House: Countries at the crossroads: Iran/ Anti-corruption and transparency, <http://www.freedomhouse.org/report/countries-crossroads/2012/iran>, pristupljeno 07.12.2012

⁶⁰⁵ United States Department of State: Country report on human rights practices for 2011: Tunisia/ Section 4. Official corruption and government transparency, 24.maj 2012. - <http://www.state.gov/documents/organization/186637.pdf>, pristupljeno 07.12.2012

⁶⁰⁶ BBC News: Four sentenced to death over \$2.6 bn Iran bank fraud, <http://www.bbc.co.uk/news/world-middle-east-19045737>, pristupljeno 12.12.2012.

⁶⁰⁷ Radio Free Europe/ Radio Liberty: Iran sentences four to death over banking scandal, 30.jul 2012. - <http://www.rferl.org/content/iran-sentences-four-to-death-over-banking-scandal/24661378.html>, pristupljeno 12.12.2012.

Predsednik Irana, Ahmadinedžad je demantovao da je Vlada na bilo koji način povezana sa ovim slučajem.⁶⁰⁹

Naftni sektor je takođe potresao skandal sa korupcijom tokom 2011.godine.⁶¹⁰ Naime, u martu 2011.godine vrhovni vođa Irana Hamnei je objavio da će kompletno svi ugovori o nafti i gasu biti dodeljeni novoj firmi Petro Nahad, koja nije pod nadzorom parlamenta niti regulatornih tela.⁶¹¹ Svi prihodi od ostvarivanja ugovora će biti uplaćeni na račun te firme, a sve finansijske i administrativne odluke u firmi će donositi bord direktora.⁶¹² Dva od ukupno tri člana borda direktora su Hamneijev sin – Mojtaba Khamenei i Gholamali Haddad Adel, koji je Mojtabin tast.⁶¹³

---

⁶⁰⁸ BBC News: Four sentenced to death over \$2.6 bn Iran bank fraud, <http://www.bbc.co.uk/news/world-middle-east-19045737>, pristupljeno 12.12.2012.

⁶⁰⁹ BBC News: Four sentenced to death over \$2.6 bn Iran bank fraud, <http://www.bbc.co.uk/news/world-middle-east-19045737>, pristupljeno 12.12.2012.

⁶¹⁰ United States Department of State: Country report on human rights practices for 2011: Tunisia/ Section 4. Official corruption and government transparency, 24.maj 2012. - <http://www.state.gov/documents/organization/186637.pdf>, pristupljeno 07.12.2012

⁶¹¹ United States Department of State: Country report on human rights practices for 2011: Tunisia/ Section 4. Official corruption and government transparency, 24.maj 2012. - <http://www.state.gov/documents/organization/186637.pdf>, pristupljeno 07.12.2012

⁶¹² United States Department of State: Country report on human rights practices for 2011: Tunisia/ Section 4. Official corruption and government transparency, 24.maj 2012. - <http://www.state.gov/documents/organization/186637.pdf>, pristupljeno 07.12.2012

⁶¹³ United States Department of State: Country report on human rights practices for 2011: Tunisia/ Section 4. Official corruption and government transparency, 24.maj 2012. - <http://www.state.gov/documents/organization/186637.pdf>, pristupljeno 07.12.2012